

คู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี

บทคัดย่อ

ของ

คารณี กาญจนะ คุ่มสิน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

2547

ดารณี กาญจนะ คุ่มสิน. (2547). *คู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียน
สังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์.

คู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรีนี้ จัดทำขึ้น
เพื่อให้ครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี ได้มีเอกสารในรูปของคู่มือครู ที่สามารถจะนำไปใช้
เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ด้วยตนเองอย่างเป็น
ขั้นตอนได้โดยง่าย ซึ่งการทำวิจัยในชั้นเรียนนี้ จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูสามารถพัฒนา
ทั้งตัวผู้เรียนและตัวครู กล่าวคือ ช่วยในการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน ยกย่องคุณภาพและเพิ่ม
ประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ดึงศักยภาพของนักเรียนออกมาเรียนรู้ร่วมกัน จนเกิดเป็นสังคม
แห่งการเรียนรู้ขึ้นในชั้นเรียน ตลอดจนสร้างผู้เรียนให้รู้จักการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต

การจัดทำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรีใน
ครั้งนี้ สามารถแบ่งขั้นตอนของการดำเนินการออกได้เป็น 4 ขั้นตอน กล่าวคือ ขั้นตอนที่ 1 การหา
จุดเริ่มต้นโดยการค้นหาปัญหาที่พบในการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 2 การทำสถานการณ์
ให้กระจ่าง โดยการค้นคว้าหาสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์ปฏิบัติการ และ
นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา และขั้นตอนที่ 4 การเผยแพร่ผลงานการวิจัยในชั้นเรียน

ผลการประเมินคุณภาพของคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัด
เทศบาลเมืองราชบุรีจากการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) กับนักวิชาการศึกษา ผู้บริหาร
สถานศึกษา และครูผู้ปฏิบัติการสอนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี เพื่อทดสอบ
ความน่าเชื่อถือและเป็นไปได้ของการนำคู่มือไปใช้ พบว่า ทุกกลุ่มสนทนาต่างมีความเห็นต่อ
คุณภาพของคู่มืออยู่ในระดับเห็นด้วย และเห็นว่า สามารถนำไปใช้เป็นคู่มือในการทำวิจัย
ในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรีได้

Classroom Research Manual for Teachers in Ratchaburi

AN ABSTRACT

BY

DARANEE KARNJANA KOOMSIN

Presented in partial fulfillment of the requirements

For the Master of Education degree in Educational Administration

At Srinakharinwirot University

2004

Daranee Karnjana Koomsin. (2004). *Classroom Research Manual for Teachers in Ratchaburi Municipal Schools*. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Prof. Dr.Serm Sak Wisalaporn.

This Classroom Research Manual for Teachers in Ratchaburi Municipal Schools is carried out in order to be a documentary manual for Ratchaburi municipal teachers to learn and understand the classroom research methodology. It is hoped that it will be easily and conveniently used as a guideline by teachers in Ratchaburi municipal schools to conduct the classroom researches by themselves. Classroom researching can be compared to be a tool which can help teachers to develop the skill and knowledge of students together with of teachers. The skill and knowledge covers classroom problem solving, learning process upgrading, students' potentiality developing in order to build up learning societies in the classrooms, and students' long life self-learning.

The launching processes of this classroom research manual can be divided into 4 stages including 1) identifying the classroom problems, 2) clarifying the causes of classroom problems, 3) searching for and implementing along with the suitable action strategies, and 4) disseminating the final outcomes of this classroom research.

In order to assess the quality of this classroom manual, the interviews given by the focus groups comprising of Executive Educational Advisors from Educational Administration Offices in Ratchaburi, Directors of Ratchaburi municipal schools, and teachers in Ratchaburi municipal schools have been launched. The results of assessment show that every single focus group accepts the reliability and practicality of this classroom manual with consent. Consequently, they also agree to use this manual as a guideline for teachers in Ratchaburi municipal schools to conduct their own classroom researches.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์.....	6
ขอบเขตในการจัดทำคู่มือ.....	6
ความสำคัญของการจัดทำคู่มือ.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
สภาพการจัดการศึกษาของเทศบาลเมืองราชบุรีกับความจำเป็น	
ในการจัดทำคู่มือครูสำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน.....	9
เทศบาลกับการประถมศึกษาในอดีต.....	9
การดำเนินการจัดการศึกษาของเทศบาลเมืองราชบุรี.....	9
ภารกิจของกองการศึกษาเทศบาลเมืองราชบุรี.....	10
สภาพการจัดการศึกษาของเทศบาลเมืองราชบุรี.....	13
ความจำเป็นในการจัดทำคู่มือครูสำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน.....	14
การวิจัยในชั้นเรียน.....	14
แนวคิดการวิจัยในชั้นเรียน.....	14
ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน.....	17
ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน.....	19
ลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน.....	21
รูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียน.....	24
กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน.....	27
แนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน.....	31
ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน.....	35
การพัฒนาคู่มือครู.....	36
ความหมายของคู่มือครู.....	36
องค์ประกอบของคู่มือครู.....	37
ลักษณะของคู่มือครูที่ดี.....	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	การศึกษาลงงานการพัฒนาคู่มือครู.....	41
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
	งานวิจัยในประเทศ.....	42
	งานวิจัยในต่างประเทศ.....	45
3	ขั้นตอนและวิธีการจัดทำคู่มือ.....	47
	วิธีการสร้างคู่มือ.....	48
	ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร สํารวจข้อมูลปัญหาความต้องการใช้คู่มือ....	48
	ขั้นตอนที่ 2 กำหนดเค้าโครงร่างคู่มือเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณา.....	48
	ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการสร้างคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี.....	49
	ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอร่างคู่มือให้ผู้เชี่ยวชาญ ครูปฏิบัติการตรวจสอบ....	49
	ขั้นตอนที่ 5 สร้างคู่มือฉบับสมบูรณ์.....	50
4	คู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียน.....	51
5	สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	52
	ความมุ่งหมายของการจัดทำคู่มือ.....	52
	วิธีดำเนินการจัดทำคู่มือ.....	52
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	52
	สรุปผลการจัดทำคู่มือ.....	53
	อภิปรายผล.....	53
	ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ.....	55
	ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดทำคู่มือในครั้งต่อไป.....	55

บรรณานุกรม.....	57
ภาคผนวก.....	64
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	70

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1. ผังโครงสร้างเทศบาลเมืองราชบุรี	12
2. ผลกระทบของความรู้จากการปฏิบัติ และจากการวิจัย ที่มีต่อกลยุทธ์ในการสอน	15
2. ขั้นตอนของกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ	28
3. กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน	29
4. แผนภูมิการดำเนินการจัดทำคู่มือ การทำวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี	47

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาดำเนินการสำเร็จได้เป็นอย่างดี ด้วยเมตตาจิตอย่างสูงจากท่าน ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ ราชบัณฑิต ซึ่งท่านได้สละเวลาที่มีค่าของท่านรับเป็น อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และเป็นประธานคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ท่านได้ให้คำปรึกษา แนะนำ กำกับดูแลในการจัดทำสารนิพนธ์จนสำเร็จผล ซึ่งมีเพียงแต่ท่านจะให้วิชาความรู้ทางวิชาการ เท่านั้น ท่านยังให้สติ ประสพการณ์ แบบอย่างทางความคิด การปฏิบัติ การสร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน และการดำรงชีวิตแก่ผู้ศึกษาควบคู่ไปด้วย นับเป็นมงคลชีวิตอย่างสูงแก่ผู้ศึกษา จึงขอกราบขอบคุณ ท่านมา ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนာ แสงวงศ์ดี และ อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี ซึ่งเป็นคณะกรรมการพิจารณาโครงการสารนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา แสงวงศ์ดี และอาจารย์ ดร. มารศรี สุธานี ทุกท่านได้กรุณาพิจารณาให้คำปรึกษา แนะนำ ให้กำลังใจ ในการทำสารนิพนธ์ ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสมของโครงร่างคู่มือ และการตรวจสอบความเป็นไปได้ของคู่มือ ขอขอบคุณผู้เขียนเอกสาร ตำรา งานวิจัย ทุกท่านที่เป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงข้อมูล

ในการทำสารนิพนธ์นี้ ผู้ศึกษาได้เรียนรู้ถึงประมวลงค์ความรู้จากคณาจารย์ และการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม นำมาคิดสังเคราะห์และวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผลและเป็นระบบ เพื่อแก้ไขปัญหา และสร้างนวัตกรรมใหม่ให้กับวงการศึกษา สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา การศึกษาของท้องถิ่นที่ผู้ศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง

คุณประโยชน์จากสารนิพนธ์นี้ ผู้ศึกษาขอมอบแด่บิดา มารดา คณาจารย์ ผู้มีพระคุณ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ญาติมิตร เพื่อนนิสิตปริญญาโทสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มศว รุ่นที่ 3 ราชบุรี ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และครอบครัวที่ได้ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้ศึกษาด้วยดี ต่อเนื่องตลอดมา

ดารณี กาญจนะ คัมสิน

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สมัยก่อนนี้ ครูไทยไม่มีการทำวิจัย นักเรียนก็ไม่ได้รับการฝึกทักษะให้รู้จักการคิดค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเอง ยิ่งผู้บริหารที่ไม่สนใจวิชาการแทบจะไม่รู้จักเลยว่าวิจัยคืออะไร พอพูดถึงว่า “วิจัย” ก็ารู้สึกว่ายุ่งยาก เต็มไปด้วยสถิติขั้นสูงมากมาย ทำให้มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการวิจัย แม้แต่คนที่เรียนปริญญาโทหรือปริญญาเอก ก็กลัววิชาวิจัยและเมื่อเรียนจบกลับไปทำงานแล้วก็ไม่เคยวิจัยอีกเลย ดังนั้น การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้เรียนและครูต้องวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน จึงทำให้สถานศึกษาหันมาให้ความสนใจในเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนกันมากขึ้น (รุ่ง แก้วแดง. 2546 : 102-103)

เดิมการสอนหนังสือให้แก่ผู้เรียนโดยครูเป็นผู้บอกวิชา ผู้เรียนมีหน้าที่ท่องจำทำข้อสอบที่ออกใครจำสิ่งที่คุณบอกได้มากที่สุดคือคนเก่งที่สุด วิธีดังกล่าวใช้ได้ดีในสมัยที่ยังไม่มีการเชื่อมโยงข้อมูลได้รวดเร็วเช่นในปัจจุบัน ความรู้ต่าง ๆ เคลื่อนไหวได้ช้า ยังมีความเชื่อเรื่องภูตผี โดยไม่ต้องมีการพิสูจน์แต่ในโลกยุคปัจจุบัน หากเรายังใช้วิธีเรียนรู้แบบเดิม ประเทศของเราก็คงล้าหลังที่สุด เราจึงต้องเปลี่ยนพฤติกรรมของครูและนักเรียนในการแสวงหาความรู้ โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (กระบวนการวิจัย) ฝึกกระบวนการคิด การแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และต้องมีความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนและ ชุมชนในการแสวงหาความรู้ เรียกว่า เป็นการใช้องการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ที่นอกจากจะเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ในสถานศึกษาแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนสถาบันสังคมอื่น ๆ ในการแสวงหาความรู้ รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและ วิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาอีกด้วย (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545 : 42) ซึ่งการวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้วิถีชีวิตของครูหรือวัฒนธรรมในการทำงานของครูมีคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูงมากยิ่งขึ้น (Professional Teacher) อันจะช่วยให้การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมั่นคงโดยภาพรวมต่อไป (นพดล เจนอักษร. 2544 : 20-21)

ความจำเป็นในการใช้กระบวนการวิจัย เพื่อปฏิรูปวิธีการเรียนรู้และการสอนดังกล่าวเป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการปฏิรูปการศึกษาของชาติ ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้มีความรู้ความสามารถ และมีศักยภาพในการพัฒนาสมรรถนะในการแข่งขันของประเทศในโลกยุคเศรษฐกิจใหม่ที่ต้องใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge-based Economy) (สุชิน เพ็ชรรักษ์. 2544 : คำนำ) ที่ได้กล่าวถึงหน้าที่ของครูในการทำวิจัย เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนไว้ในหลายส่วนด้วยกัน กล่าวคือ ในมาตรา 24 (5) กำหนดให้ “ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้

ร ว ม ท้ ง ส า ม า ร ถ

ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 :14 -15) โดยกำหนดให้สถานศึกษา ต้องส่งเสริมการทำวิจัยดังกล่าวของครูไว้ในมาตรา 30 ที่ระบุว่า “ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545? : 17) รวมทั้งยังกำหนดบทบาทของรัฐในการสนับสนุนการวิจัยของครูไว้ในมาตรา 69 ว่า “รัฐต้องจัดให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผน ส่งเสริม และประสานการวิจัย การพัฒนาและการใช้ รวมทั้งประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545? : 38)

ยิ่งไปกว่านั้น แผนการศึกษา ศาสนา ศิลป วัฒนธรรม ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ได้ระบุวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งพัฒนาคนไทยให้ คิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต รู้จักใช้ข้อมูลที่หลากหลายสร้างองค์ความรู้และพัฒนาตนเอง รู้จักฝึกใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อถือได้อย่างเป็นระบบ ระเบียบ ซึ่งก็คือการวิจัยนั่นเอง อีกทั้งการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ก็ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติที่สำคัญ คือ แนวการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความสำคัญของการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการพัฒนาการเรียนรู้ การวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผลแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ การเขียนรายงานการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ (กรมวิชาการ. 2545: คำนำ) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงเจตนารมณ์ในการนำกระบวนการวิจัยมาใช้สร้างสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ภายในสถานศึกษานั้นเอง

ดังนั้น บทบาทของผู้บริหารทางการศึกษาก็คือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและครูตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ครูจะต้องเป็นทั้งผู้ทำวิจัยและผู้ใช้ผลการวิจัย เมื่อครูสามารถทำวิจัยได้ ประโยชน์ที่ครูจะได้รับก็คือ ครูจะสามารถนำข้อค้นพบ และนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมีระบบมากขึ้น ครูสามารถนำความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยมาเป็นส่วนหนึ่งของการแสวงหาความรู้ของนักเรียนและตัวครูเอง เมื่อครูมีการสั่งสมความรู้ที่ได้จากการวิจัยไว้นานพอสมควรแล้ว ผลการวิจัยที่ครูปฏิบัติก็จะเป็นแนวทางที่ครูสามารถนำไปพัฒนาวิชาชีพของตนเองให้ก้าวหน้า นำไปสู่ความเป็นครูอาชีพ อย่างสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ซึ่งถือเป็นลูกค้าของครู (Customer Driven) เพราะผลการสุ่มตัวอย่างจำนวน 735 ตัวอย่าง

เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการผลิตและพัฒนาครูไทย พบว่า 96% เห็นด้วยกับการสนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2543 : 23)

อย่างไรก็ตามจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาภายในท้องถิ่นของตนให้มากขึ้น โดยได้กำหนดไว้ในมาตรา 43 ว่า “บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” (สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. 2540: 12) ทำให้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง ต้องระบุบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาไว้ให้สอดคล้องกัน กล่าวคือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 41 ให้ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545?: 25) ซึ่งเพื่อรองรับการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาดังกล่าว พระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 จึงกำหนดไว้ในมาตรา 16 ว่า “ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้ (9) การจัดการศึกษา” (กรมการปกครอง. ม.ป.ป.: 2)

นอกจากนั้น ครูไทยส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน และมีทัศนคติว่าเป็นเรื่องที่ยาก และยังไม่ได้เล็งเห็นประโยชน์ของการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างแท้จริง ดังที่ อัจฉรา สระวาสี (2540: 16-17) ได้เปิดเผยถึงข้อค้นพบด้านทัศนคติของครูไทยต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน พร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมสรุปถึงประโยชน์และความจำเป็นของการทำวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่า “ทุกปัญหาและความต้องการด้านกระบวนการเรียนรู้ของครู ล้วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และต่างต้องการการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาทั้งสิ้น แต่ครูยังขาดความรู้และความเข้าใจในการทำวิจัยและมองว่าการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องยาก ไกลตัว เสียเวลา และไม่มี ความจำเป็น ซึ่งโดยแท้ที่จริงแล้ว การวิจัยในชั้นเรียน เป็นเครื่องมือในการค้นหาคำตอบให้กับคำถามที่ครูสนใจด้วยวิธีการเชิงประจักษ์ ครูทุกคนสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานสอนหรือเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วยวิธีการง่าย ๆ โดยครูสามารถทำวิจัยไปพร้อม ๆ กับการปฏิบัติงานการสอนประจำวัน สำหรับเรื่องที่จะศึกษานั้นส่วนมากจะเป็นปัญหาที่ครูพบจากการปฏิบัติงานสอนในชั้นเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแก้ไขปัญหา นั้น ๆ หรืออาจมาจากความ curios ของครูในการที่จะพัฒนาปรับปรุงวิธีสอนหรือสื่อการสอนที่จะใช้อยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น”

ข้อค้นพบดังกล่าว สอดคล้องกับข้อค้นพบของ สุภาภรณ์ มั่นเกตุวิทย์ (2544 : 4) ที่ว่า “ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน ยังไม่ตระหนักในความสำคัญ ของงานวิจัย ยังมองเห็นว่าการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องที่ยาก เพราะคิดว่าการวิจัยในชั้นเรียนมีเพียง รูปแบบเดียว คือ การวิจัยแบบมีแบบแผน ยังขาดแนวทางหรือผู้ให้คำแนะนำในการทำวิจัยในชั้นเรียน ขาดเอกสารตัวอย่างที่ชัดเจนเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งครูไม่มีเวลาในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพราะแยกงานวิจัยออกจากการเรียนการสอน”

ครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี ต้องรับภารกิจเพิ่มขึ้นตามข้อกำหนดแห่งกฎหมาย ในการกระจายอำนาจทางการศึกษามาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการขยายโอกาส ทางการศึกษาเป็น 12 ปี ก็มีทัศนคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนไปในทำนองเดียวกันกับครูไทยส่วนใหญ่ กล่าวคือ ผลการสำรวจปัญหาและความต้องการด้านการระบวนการเรียนรู้ เพื่อประกอบการจัดทำ แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลป และวัฒนธรรม ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545-2549) ของเทศบาล เมืองราชบุรี พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของครูผู้สอนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังไม่มีหลากหลายและไม่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด ของผู้เรียน ครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ นักเรียน และครูผู้สอนมีความต้องการได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ (เทศบาลเมืองราชบุรี. 2544?: 18) ซึ่งจะเห็นได้ว่า ทุกปัญหาและความต้องการ ล้วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและต่างต้องการการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) เป็นเครื่องมือ พื้นฐานในการแก้ไขปัญหาทั้งสิ้น

เพื่อเป็นการยืนยันถึงสภาพและลักษณะของปัญหาในด้านความต้องการการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรีทั้ง 5 แห่ง รวมทั้งเพื่อให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของ ครูและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษา ในฐานะรองปลัดเทศบาลเมืองราชบุรี ซึ่งรับผิดชอบ การบริหารงานการจัดการศึกษาของเทศบาลเมืองราชบุรี จึงได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการ บริหารและให้บริการทางการศึกษาของเทศบาลเมืองราชบุรี จำนวนรวมทั้งสิ้น 39 คน (รองนายกเทศมนตรี ผู้บริหารโรงเรียนเทศบาล ครูปฏิบัติการ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดารณี กาญจนะ คุ่มสิน เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่เทศบาลเมืองราชบุรี เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2547) ในประเด็นปัญหาความสนใจที่ ผู้บริหารงานโรงเรียนเทศบาลและครูผู้สอนต้องการได้รับการสนับสนุนส่งเสริมช่วยเหลือในด้านใด มากที่สุด

ผลการสัมภาษณ์ พบว่า รองนายกเทศมนตรี ผู้บริหารโรงเรียนเทศบาล และครูปฏิบัติการ ต่างมุ่งสนใจไปที่การทำวิจัยในชั้นเรียน กล่าวคือ อยากทำวิจัยในชั้นเรียน แต่ทำไม่เป็น ซึ่งมีเหตุผล ส่วนใหญ่เหมือน ๆ กัน กล่าวคือ ไม่มีความรู้และทักษะในการวิจัย ขาดผู้ที่สามารถให้คำแนะนำได้ คิดว่าการวิจัยเป็นบทบาทของนักวิชาการ ที่จะต้องมีความรู้ในการทำวิจัยโดยตรง เป็นเรื่องยากสำหรับ

ครูในการตั้งสมมุติฐาน สร้างเครื่องมือ หาค่าสถิติต่างๆ ทั้งต้องใช้เวลามาก มีงานสอนเต็มมือ เหตุผลดังกล่าวจึงล้วนถือเป็นความยุ่งยากลำบากใจของครูที่จะเริ่มต้นการทำวิจัยในชั้นเรียนให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมได้ในเวลาที่ผ่านมา แต่ด้วยความตระหนักว่า เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนในการที่จะต้องทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และการสอนของตน จึงมีความต้องการให้ผู้บริหารงานเทศบาลพิจารณาให้การสนับสนุนส่งเสริม ให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรีให้ดียิ่งขึ้น

ผลการสัมภาษณ์ดังกล่าวสรุปได้ว่า แม้ครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี จะเคยมีทัศนคติว่าการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องยากที่จะทำได้ แต่ต่างก็สำนึกว่า เป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 รวมทั้งเล็งเห็นถึง ความสำคัญของการถูกประเมินคุณภาพของการให้บริการทางการศึกษา จึงต่างมีความต้องการตรงกันว่า นอกเหนือไปจากการพัฒนาด้านอื่นๆ ในโรงเรียนเทศบาลแล้ว ยังต้องการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียน ให้มีเอกภาพ มีความถูกต้อง และมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป โดยถือว่า การทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นที่สุดของการปฏิรูปการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี ที่จะต้องเร่งพัฒนาและส่งเสริมให้ดำเนินการโดยเร็วที่สุด

ผู้ศึกษาพิจารณาเห็นว่า การจัดทำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี นับเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยให้ครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี ได้ปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเอง จากการเป็นผู้ที่ต้องเผชิญกับปัญหาภายในห้องเรียนแต่ด้านเดียวมาเป็นผู้สร้างกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมและแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน และจากการเป็นผู้บริโภคงานวิจัยไปเป็นผู้ทำการวิจัยด้วยตนเอง ครูจะเป็นผู้ที่มีบทบาทเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นผู้สร้างข้อมูลและองค์ความรู้อันจำเป็นในการร่วมกันพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง ตลอดจนภาคีร่วมพัฒนาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์ความรู้และข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยในชั้นเรียน จะเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่ง ในการนำมาสร้างกิจกรรมเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมการพัฒนาตัวผู้เรียนให้บรรลุศักยภาพที่สูงที่สุดอย่างสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาตามปรัชญาและแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้จัดทำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรีฉบับนี้ขึ้น ด้วยหวังประโยชน์ว่า จะได้ใช้เผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยในชั้นเรียนแก่โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี และเป็นตัวอย่างในการดำเนินการทำนองเดียวกันสำหรับโรงเรียนในสังกัดเทศบาลอื่น ๆ ทั่วประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

การจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการทำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนเทศบาลเมืองราชบุรี

ขอบเขตในการจัดทำคู่มือ

ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการจัดทำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรีในครั้งนี้ไว้ดังนี้

1. จะจัดทำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี โดยยึดกรอบแนวคิดในการจัดทำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนของ ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ เป็นหลัก ซึ่งได้กำหนดให้ดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน คือ ตอนที่ 1 การหาจุดเริ่มต้น โดยการค้นหาปัญหา ตอนที่ 2 การทำสถานการณ์ให้กระจ่าง โดยการค้นคว้าหาสาเหตุของปัญหา ตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์ปฏิบัติการ และนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญห และตอนที่ 4 การเผยแพร่ผลงานการวิจัยในชั้นเรียน
2. จัดทำคู่มือในการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครู เพื่อให้ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยในชั้นเรียนของตน ให้สามารถนำผลของการทำวิจัยในชั้นเรียนดังกล่าว ไปใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน ยกย่องคุณภาพและประสิทธิภาพของการเรียนการสอน ตลอดจนสามารถสอนนักเรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดไป

ความสำคัญของการจัดทำคู่มือ

การจัดทำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี มีความสำคัญต่อผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษา ดังนี้

1. ครู และบุคลากรทางการศึกษาจะได้มีคู่มือหรือสื่อสำหรับศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนด้วยตนเองได้
2. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จากการที่ครูมีความรู้ความสามารถในการวิจัยในชั้นเรียน
3. ครูสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาคู่มือไปใช้ในการพัฒนาวิชาชีพ
4. สถานศึกษา และผู้บริหาร ได้รับการพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จากการที่ครูมีความรู้ ความสามารถ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กร โดยมีคู่มือเป็นสื่อกระตุ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะสำหรับคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี มีดังนี้

1. การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในห้องเรียนอย่างเป็นระบบ กระทำโดยครูผู้สอน มีเป้าหมายหลักเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนของตน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนในชั้นที่ครูสอนอยู่ และสามารถเผยแพร่เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาได้

2. คู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี หมายถึง หนังสือที่เป็นเอกสารแนะนำแนวทางการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ครูสามารถดำเนินการเรียนการสอน ได้ตรงตามเป้าหมายและจุดประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน กล่าวคือ

- 2.1 การหาจุดเริ่มต้น โดยการค้นหาปัญหาที่พบในการเรียนการสอน
- 2.2 การทำสถานการณ์ให้กระจ่าง โดยการค้นคว้าหาสาเหตุของปัญหา
- 2.3 การพัฒนากลยุทธ์ปฏิบัติการ และนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหา
- 2.4 การเผยแพร่ผลการวิจัย

3. โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี หมายถึง สถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่เปิดสอนในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จังหวัดราชบุรี

4. ครูในสังกัดโรงเรียนเทศบาลเมืองราชบุรี หมายถึง บุคลากรผู้ทำหน้าที่ผู้สอนนักเรียนสังกัดโรงเรียนเทศบาลเมืองราชบุรี 5 โรงเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าหัวข้อเรื่องต่างๆ จากเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคู่มือครูโรงเรียนเทศบาล ดังรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

1. สภาพการจัดการศึกษาของเทศบาลเมืองราชบุรีกับความจำเป็นในการจัดทำคู่มือครูสำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน

- 1.1 เทศบาลกับการประถมศึกษาในอดีต
- 1.2 การดำเนินการจัดการศึกษาของเทศบาลเมืองราชบุรี
- 1.3 ภารกิจของกองการศึกษาเทศบาลเมืองราชบุรี
- 1.4 สภาพการจัดการศึกษาของเทศบาลเมืองราชบุรี
- 1.5 ความจำเป็นในการจัดทำคู่มือครูสำหรับทำวิจัยในชั้นเรียน

2. การวิจัยในชั้นเรียน

- 2.1 แนวคิดการวิจัยในชั้นเรียน
- 2.2 ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน
- 2.3 ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน
- 2.4 ลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน
- 2.5 รูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียน
- 2.6 กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน
- 2.7 แนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน
- 2.8 ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน

3. การพัฒนาคู่มือครู

- 3.1 ความหมายของคู่มือครู
- 3.2 องค์ประกอบของคู่มือครู
- 3.3 ลักษณะของคู่มือครูที่ดี

4. การศึกษาผลงานการพัฒนาคู่มือครู

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 5.1 งานวิจัยในประเทศ
- 5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. สภาพการจัดการศึกษาของเทศบาลเมืองราชบุรีกับความจำเป็นในการจัดทำคู่มือครูสำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน

1.1 เทศบาลกับการประถมศึกษาในอดีต

เทศบาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในระบอบที่ประเทศไทยได้ทำการปรับปรุงระเบียบการบริหารประเทศตามแบบตะวันตกในสมัยรัชกาลที่ 5 รูปแบบการปกครองท้องถิ่นนี้เริ่มด้วยการทดลองกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นในรูปแบบที่เรียกว่า “สุขาภิบาล” โดยมีกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้นำท้องถิ่น เริ่มต้นเป็นครั้งแรกในกรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ.2440 ซึ่งรูปแบบการบริหารนี้ ประชาชนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เพราะผู้บริหารยังเป็นข้าราชการ จนกระทั่งในปี พ.ศ.2448 ประชาชนชาวท่าฉลอมได้รวมใจกันเรียไรเงินเพื่อสร้างสะพานและถนนขึ้น และได้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวไปทรงเปิด พระองค์จึงทรงพระราชทานให้เก็บภาษีโรงเรือนสำหรับบำรุงท่าฉลอม การปกครองในรูปสุขาภิบาลซึ่งต่อมาขยายออกเป็นในรูปของเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2466 จึงเริ่มขึ้นนับแต่นั้นมา

เดิมหน้าที่ในการจัดการศึกษาในท้องถิ่นเป็นของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อมีการจัดตั้งเทศบาลขึ้น งานการประถมศึกษาจึงเป็นหน้าที่ของเทศบาล เนื่องจากถือว่าเป็นบริการสาธารณะเช่นเดียวกับกิจการสาธารณูปโภคอื่น ๆ ดังจะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2478 กำหนดให้เทศบาลมีหน้าที่ในการจัดการศึกษา เพื่อให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรมเข้าไว้ด้วย นอกจากนี้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2478 ยังกำหนดให้โอนโรงเรียนและทรัพย์สินของโรงเรียนมาเป็นของเทศบาลทั้งหมด และหากท้องถิ่นใดมีปริมาณโรงเรียนไม่พอ ก็ให้เทศบาลจัดตั้งเพิ่มขึ้น และดูแลโรงเรียนประถมศึกษาเหล่านั้น ด้วยเงินรายได้ของเทศบาลเอง ซึ่งโดยผลของพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนี้ รัฐบาลจึงได้ตราพระราชกฤษฎีกามอบอำนาจการจัดการประถมศึกษามาให้เทศบาลรับไปดำเนินการเมื่อ พ.ศ.2479 และมีการโอนโรงเรียนประชาบาลมาให้เทศบาลเป็นผู้ดำเนินการนับตั้งแต่ พ.ศ.2480 เป็นต้นมา แม้ว่าในบางช่วงจะต้องโอนกลับไปให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการ เนื่องจากความไม่พร้อมในด้านรายได้ของเทศบาลบางแห่ง (สนธิ เหลืองภิรมย์ และคณะ. 2537: 7-9)

1.2 การดำเนินการจัดการศึกษาของเทศบาลเมืองราชบุรี

เทศบาลเมืองราชบุรี เดิมมีฐานะเป็นสุขาภิบาล มีชื่อว่า สุขาภิบาลเมืองราชบุรี ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งสุขาภิบาลหัวเมือง รศ.127 เมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ.2458 ต่อมาเมื่อมีการออกพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พุทธศักราช 2476 เพื่อยกฐานะของท้องถิ่นต่าง ๆ ที่เป็นสุขาภิบาลอยู่แล้วขึ้นเป็นเทศบาล จึงมีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองราชบุรี

เมื่อ พ.ศ.2478 สุขาภิบาลเมืองราชบุรีจึงมีฐานะเป็นเทศบาลเมืองราชบุรีนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (เทศบาลเมืองราชบุรี. 2544?: 6)

เทศบาลเมืองราชบุรี นับเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีสิทธิในการจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นของตนเช่นเดียวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ดังที่ระบุไว้ในมาตรา 289 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่กำหนดให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและมีสิทธิจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น (สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. 2540: 95) ซึ่งสอดคล้องกับความในมาตรา 41 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545?: 25) และความในมาตรา 16 ของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ที่กำหนดให้ เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง (9) การจัดการศึกษา (กรมการปกครอง. ม.ป.ป. : 2)

ตามโครงสร้างการบริหารราชการของเทศบาลเมืองราชบุรีนั้น จำแนกข้าราชการออกเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ (1) ข้าราชการการเมือง ประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร ซึ่งทำหน้าที่กำหนดนโยบายในการดำเนินงาน มีนายกเทศมนตรี ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรง เป็นหัวหน้าคณะผู้บริหาร และมีรองนายกเทศมนตรี 3 คน ที่นายกเทศมนตรีแต่งตั้ง เข้ามาร่วมรับผิดชอบบริหารงานด้านต่าง ๆ และฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งมีสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 18 คน ประกอบกันเป็นสภาเทศบาล (สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. 2545: 13) และ (2) ฝ่ายข้าราชการประจำ ประกอบด้วยปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาลจำนวน 2 คน และผู้อำนวยการระดับกองอีก 9 คน ที่บริหารงานสำนักปลัดเทศบาล กองวิชาการและแผนงาน กองคลัง กองช่าง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองการศึกษา กองสวัสดิการสังคม กองการประปา และกองช่างสุขาภิบาล โดยมีหน่วยงานตรวจสอบภายในและกิจการสถานธนานุบาลร่วมอยู่ด้วย

1.3 การกิจของกองการศึกษาเทศบาลเมืองราชบุรี

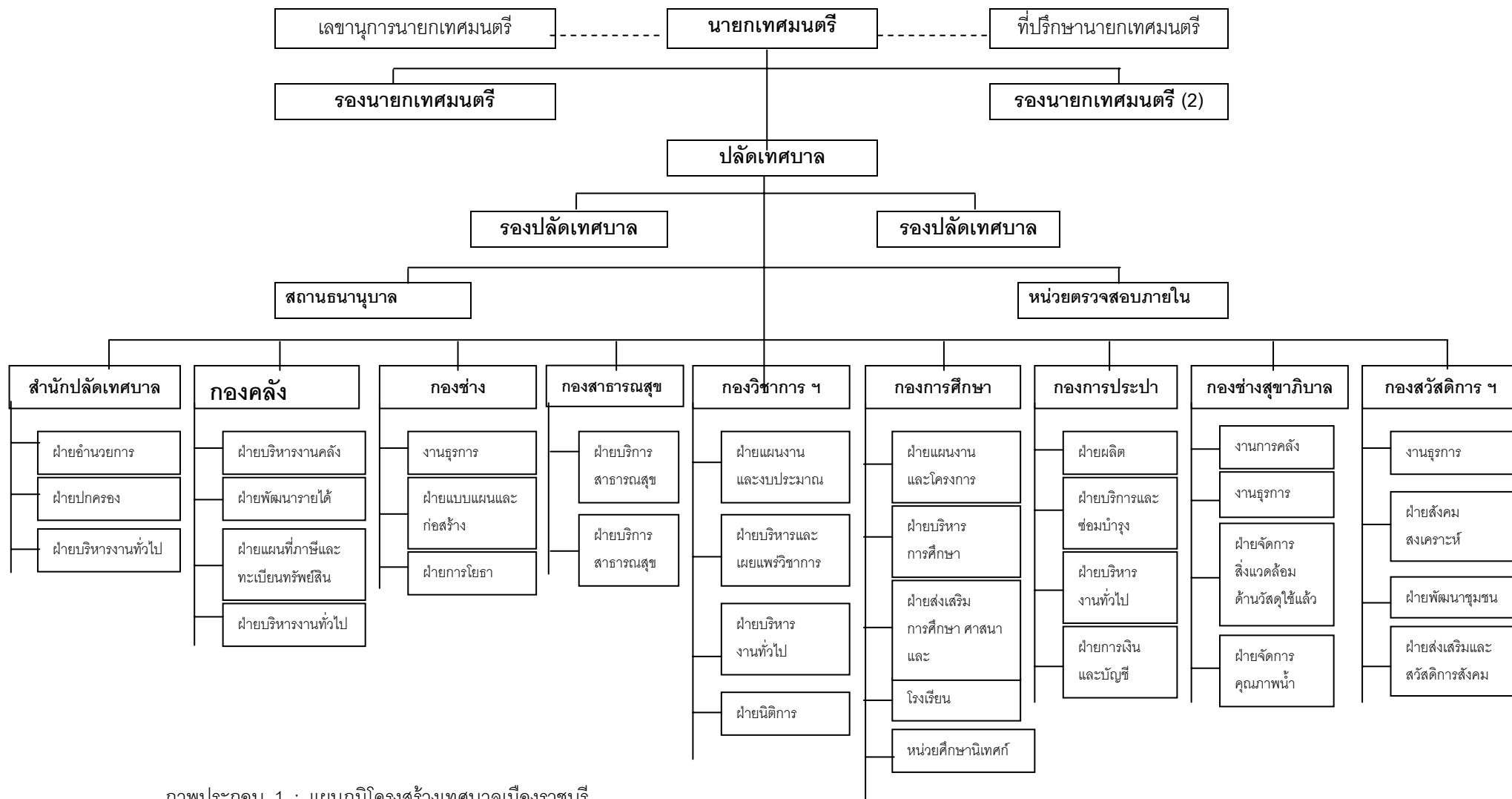
ในการบริหารจัดการศึกษาของเทศบาลเมืองราชบุรี ให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และสนองตอบต่อเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 นั้น กองการศึกษาเทศบาลเมืองราชบุรี ได้จำแนกงานออกเป็น 2 ฝ่าย และ 1 งาน ดังนี้

1. **ฝ่ายบริหารการศึกษา** มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติงานในหน้าที่ของงานการเจ้าหน้าที่ งานบริหารและวิชาการ งานการเงิน งานการพัสดุ และงานโรงเรียน

2. **ฝ่ายพัฒนาการศึกษา** มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติงานด้านงานนิเทศการศึกษา งานกิจการนักเรียน งานกิจกรรมเด็ก เยาวชน และการศึกษานอกโรงเรียน

งานธุรการ มีหน้าที่ดำเนินงานสนับสนุนฝ่ายหลักทั้งสองฝ่าย ในด้านสารบรรณ วัสดุ อุปกรณ์ประสานงานการประชุม จัดทำคำสั่งและประกาศ ขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ รับเรื่องราวร้องทุกข์ งานสวัสดิการ ประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการจัดทำแผนของกองการศึกษา และตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผน การติดตาม และการรายงานผลการดำเนินการตามแผนฯ

ภาพประกอบ 1 : แผนภูมิโครงสร้างเทศบาลเมืองราชบุรี

1.4 สภาพการจัดการศึกษาของเทศบาลเมืองราชบุรี

ในปี พ.ศ. 2506 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้โอนเงินการศึกษาในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับในส่วนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลมาให้ท้องถิ่น คือ เทศบาลเป็นผู้ดำเนินการ โดยมอบให้กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบทางวิชาการ และกระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบด้านธุรการ

ในทางปฏิบัติ กระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการออกพระราชบัญญัติประถมศึกษา ระเบียบเกี่ยวกับการจัดเด็กในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ระเบียบเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน หลักสูตร รวมทั้งสื่อและการประเมินผล ส่วนกระทรวงมหาดไทยจะดำเนินการในด้านการพัฒนาบุคลากร และการสนับสนุนด้านงบประมาณ

กระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้จัดตั้งส่วนประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น ขึ้นมาทำหน้าที่ในการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือให้แต่ละเทศบาลและเมืองพัทยา สามารถดำเนินการจัดการศึกษาของท้องถิ่นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ในส่วนของเทศบาลเมืองราชบุรีนั้น มีกองการศึกษาทำหน้าที่บริหารและจัดการการศึกษาของท้องถิ่น โดยมีปลัดเทศบาลหรือรองปลัดเทศบาลที่ได้รับมอบหมาย ทำหน้าที่บริหาร และกำกับ ดูแล การจัดการศึกษาของเทศบาล ใน 3 รูปแบบ กล่าวคือ การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยที่การศึกษาในระบบโรงเรียนนั้น ในปีการศึกษา 2546 ได้แบ่งการให้บริการทางการศึกษาแก่นักเรียนก่อนวัยประถมศึกษา 987 คน ระดับประถมศึกษา 3,237 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 917 คน รวมเป็นนักเรียนทั้งสิ้น 5,141 คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2546 : 18, 40 และ 62) ออกไปตามโรงเรียนในสังกัดเทศบาลฯ ซึ่งมีครู 192 คน ครูจ้างสอน 24 คน และภารโรง 12 คน (กองการศึกษา เทศบาลเมืองราชบุรี, 2546) จำนวน 5 โรงเรียน คือ

1. โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดสัตตนารถปริวัตร) ให้การศึกษาแก่เด็กนักเรียน ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดช่องลม) ให้การศึกษาแก่เด็กนักเรียน ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับประถมศึกษา
3. โรงเรียนเทศบาล 3 (เทศบาลสงเคราะห์) ให้การศึกษาแก่เด็กนักเรียน ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
4. โรงเรียนเทศบาล 4 (วัดมหาธาตุวรวิหาร) ให้การศึกษาแก่เด็กนักเรียน ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
5. โรงเรียนเทศบาล 5 (พหลโยธินรามินทรภักดี) ให้การศึกษาแก่เด็กนักเรียน ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (เทศบาลเมืองราชบุรี. 2544? : 14-15)

1.5 ความจำเป็นในการจัดทำคู่มือครูสำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน

ดังที่กล่าวมาแล้วในขั้นต้นว่า ผลการสำรวจปัญหาและความต้องการด้านกระบวนการเรียนรู้ เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลป และวัฒนธรรม ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545 - 2549) ของเทศบาลเมืองราชบุรี ประกอบกับผลการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและให้บริการทางการศึกษาของเทศบาลเมืองราชบุรี ต่างยืนยันตรงกันถึง ความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษา ของครูผู้สอน สร้างความหลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน พัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน ดังนั้น การจัดทำคู่มือสำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรีนี้ จึงสอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอน และนับเป็นความจำเป็นในการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรีเป็นอย่างยิ่ง

2. การวิจัยในชั้นเรียน

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนในระดับประถมศึกษา มีหลักการและแนวคิดการวิจัยในชั้นเรียนตามลำดับดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านให้แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนไว้ ดังนี้

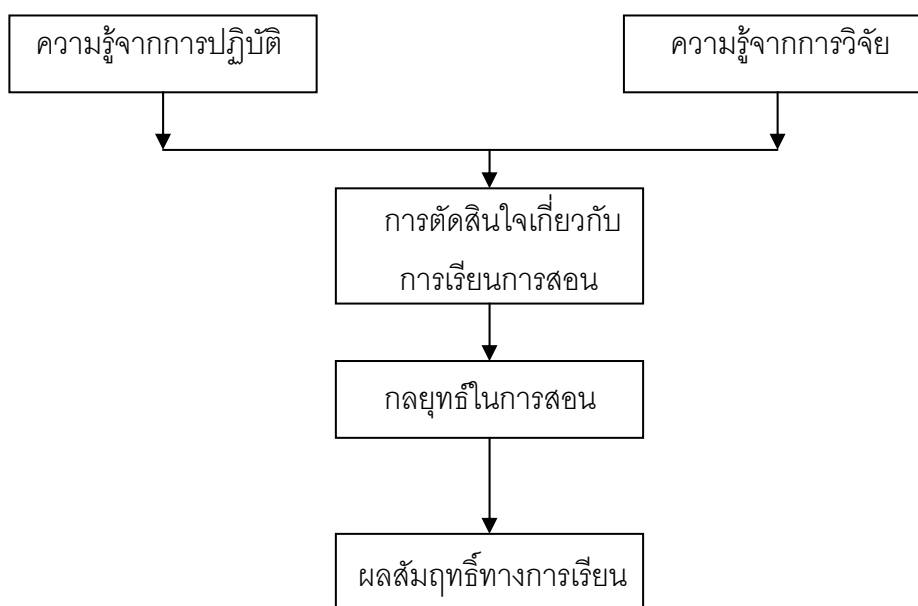
เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2539: 183 – 184) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ทั้งในส่วนของหลักสูตร วิธีการสอน การจัด กิจกรรม สื่อ แบบฝึก รวมทั้งการวัดและประเมินผล เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนและคุณภาพการเรียน

นอกจากนั้นการวิจัยในชั้นเรียนยังเป็นการศึกษาค้นคว้าที่มุ่งหาความจริงเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชั้นเรียน และส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้น

การวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างจากการวิจัยในโรงเรียน โดยที่การวิจัยในโรงเรียนเป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยในการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งในภาพรวมและในภารกิจต่าง ๆ เช่น การบริหาร งานธุรการ การเรียนการสอน งบประมาณและการเงิน อาคารสถานที่ กิจกรรมนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในโรงเรียนอาจประกอบไปด้วยโรงเรียนต่าง ๆ หรือชั้นเรียนต่าง ๆ แต่การวิจัยในชั้นเรียนมักจะมุ่งศึกษาในห้องเรียนใดห้องเรียนหนึ่ง การวิจัยในโรงเรียนอาจศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหาร ครู และนักเรียนก็ได้

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ก็คือ การพัฒนากลยุทธ์ในการสอน (Teaching strategies) การที่ครูใช้กลยุทธ์ในการสอนที่ดีและเหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมย่อมจะส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและบรรลุเป้าหมายในการพัฒนา นักเรียนในที่สุด

การสอนของครูเป็นผลมาจากความรู้สองประการ ประการแรก เป็นความรู้จากการปฏิบัติ เป็นความรู้ที่อาศัยประสบการณ์ทั้งในด้านการเรียนและการทำงาน ประการที่สอง เป็นความรู้จากการวิจัย ซึ่งความรู้จากการวิจัยนี้ อาจเป็นความรู้ที่ได้จากการวิจัยของคนอื่นหรือความรู้จากการวิจัยของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้จากการวิจัยในชั้นเรียน ความรู้ทั้งสองประการนี้ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนการสอน (Instructional decisions) ของครูโดยที่การเรียนการสอน (Instruction) อาจถูกพิจารณาว่าเป็นส่วนย่อยของการสอน (Teaching) หรืออาจถือว่าการสอน (Teaching) เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน (Instruction) ก็ได้ การถือตาม แนวคิดหลังนี้เป็นเพราะความเชื่อว่า พฤติกรรมของครู พฤติกรรมของนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเกิดขึ้นในบริบทของการเรียนการสอน การตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนจะส่งผลต่อกลยุทธ์ในการสอน (Teaching strategies) ที่ครูใช้ในการสอน ซึ่งผลของ กลยุทธ์ในการสอนจะมีผลกระทบโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความสัมพันธ์ของสิ่งที่กล่าวมาสามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

ภาพประกอบ 2 : ผลกระทบของความรู้จากการปฏิบัติและจากการวิจัยที่มีต่อกลยุทธ์ในการสอน

ที่มา : เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2539). *ประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี* หน่วยที่ 11-15. หน้า 184.

บัญชา อึ้งสกุล (2539 : 24 – 31) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การนำเอาการทำวิจัยนำหน้าการเรียนการสอนนั้น ผู้บริหารและครูผู้สอนจะต้องมองให้เห็นโครงสร้างหลักสูตรในรูปของระบบ คือ มองให้เห็นความสัมพันธ์ของภารกิจองค์ประกอบต่าง ๆ ในโครงสร้างระบบหลักสูตรทั้งในด้านปัจจัย กระบวนการและผลผลิตให้ชัดเจน เพราะหากมีปัญหาที่เกิดขึ้นในโครงสร้าง อาจเกิดปัญหาที่ระดับปัจจัย หรือระดับกระบวนการ หรือระบบการผลิต การวิจัยจะเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาคำตอบว่าได้เกิด ปัญหาหรือข้อบกพร่องอะไรบ้างในโครงสร้างระบบหลักสูตรนั้น ๆ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพ การศึกษาต่อไป

ประวิตร เอราวรรณ์ (2542 : 1 – 2) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า งานครูเกี่ยวกับการพัฒนา สติปัญญา ความสามารถที่หลากหลายของเด็กแต่ละคน ดังนั้น ครูจึงต้องอาศัยความรู้เฉพาะด้าน มีการเตรียมการและการวางแผนที่ดีในการสอน และดำเนินการอย่างเป็นระบบวงจร นอกจากนั้น ครูยังต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อให้พฤติกรรมการสอนสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอน ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน กล่าวคือ งานครูมิได้จำกัดอยู่เพียงงานสอน (Teaching) ในห้องเรียนเท่านั้น แต่จะรวมไปถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กทุกสถานที่และทุกโอกาส ครูต้องปรับเปลี่ยน วิธีการจัดการเรียนการสอน จากครูเป็นศูนย์กลาง ไปเป็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูต้องพัฒนาตนเองไปสู่ การทำงานอย่างมีระบบ เข้าถึงเด็กและรู้ทันการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนอย่าง “ ครูมืออาชีพ ” การวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะนำครูไปสู่เป้าหมายได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้และได้รับการพัฒนาอย่างดีที่สุด

จอห์นสัน และ โครแมน-เคลลี (Johnson ; & Kromann-Kelly. 1995 : 199 - 208) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการ หมายถึง การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และตีความหมาย โดยมี แผนงานกำหนดและแลกเปลี่ยนผลกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ กระบวนการวิจัยปฏิบัติการต้องตอบคำถาม 5 ข้อต่อไปนี้ (1) คำถามที่ต้องการศึกษาคืออะไร (2) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องมีอะไรบ้าง (3) ข้อมูลที่ต้อง จัดเก็บคืออะไร (4) จะวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร และ (5) จะแปลความหมายนั้นว่าอะไร การตอบคำถาม เหล่านี้ต้องใช้เวลาวางแผน และในทุกขั้นตอนต้องอภิปรายกับเพื่อนร่วมงาน

ฟิลด์ (Field. 1997 : 192 - 193) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการเป็นการศึกษาขนาดเล็ก (Small – scale) ที่ดำเนินการโดยครูในชั้นเรียน เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ครูสะท้อนการปฏิบัติงานและ เสริมพลังอำนาจให้กับครู

ฟอสเฮย์ (Foshay. 1998 : 108 - 112) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการ หมายถึง การวิจัยที่ ทำโดยครู โดยใช้ประโยชน์จากวิธีการวิจัยมาสำรวจ ตีความและอธิบายความจริงที่เกิดขึ้น ในชั้นเรียน

จากแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ภารกิจสำคัญยิ่งที่ครูจะต้องรับผิดชอบในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียนตลอดเวลาโดยไม่จำกัด

สถานที่และโอกาส ตามนโยบายปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นครูจะต้องพัฒนารูปแบบและเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย ให้สนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย ครูจึงมีความจำเป็นจะต้องมีทักษะการคิดที่เป็นระบบครบวงจรสำหรับการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ด้วยการนำเอากระบวนการการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ ซึ่งจะช่วยให้ครูเข้าใจปัญหาในชั้นเรียนได้อย่างลึกซึ้ง ตรงกับสภาพที่เป็นจริงจนสามารถพัฒนาการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร

2.2 ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) เป็นการวิจัยที่ดำเนินการ ควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานของครู โดยมีครูเป็นนักวิจัย ทั้งผลิตงานวิจัยและบริโศกงานวิจัย หรือครูเป็นผู้นำการวิจัย และนำผลการวิจัยไปใช้ ด้วยลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียนดังกล่าว จึงมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

อุทุมพร จามรมาน (2537 : 6 – 11) กล่าวว่า การวิจัยของครูที่เรียกว่า Action Research คือ การวิจัยที่ทำโดยครู ของครู เพื่อครู และสำหรับครู เป็นการวิจัยที่ครูผู้ซึ่งต้องตั้งปัญหาในการเรียนการสอนออกมา และครูผู้ซึ่งต้องแสวงหาข้อมูลเพื่อมาแก้ปัญหาดังกล่าว ด้วยกระบวนการที่เชื่อถือได้ ผลการวิจัย คือ คำตอบที่ตัวครูเองจะเป็นผู้นำไปใช้แก้ปัญหของตน

สุวัฒนา สุวรรณเขตนินม (2538 : 6 – 7) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือ กระบวนการแสวงหาความรู้ซึ่งเป็นความจริงที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของ นักเรียนในบริบทของชั้นเรียน โดยที่ครูนักวิจัยจะตั้งคำถามที่มีความหมายในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแล้ววางแผนการปฏิบัติงานและการวิจัย ดำเนินการสอนไปพร้อมกับทำการจัดเก็บข้อมูลตามระบบข้อมูลที่ได้วางแผนไว้ วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการนำผลวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาข้อความรู้ที่ได้ให้เป็นประโยชน์ยิ่งขึ้นในการจัดการเรียนการสอน จึงจะช่วยให้ครูทำงานได้อย่างเป็นระบบ มีโอกาสคิดใคร่ครวญเกี่ยวกับเหตุผลในการปฏิบัติ สามารถปฏิบัติและพัฒนาปฏิบัติงานของตนเองได้ เกิดตัวบ่งชี้ที่เป็นรูปธรรมของผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครู คือ ผู้เรียนจะมีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพมากขึ้น เกิดนวัตกรรมการสอนที่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริงมากขึ้น จึงเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานตามสภาพที่เป็นจริง และในส่วนของตัวครูเองนั้น ก็จะมีการพัฒนาไปสู่ความเป็นมืออาชีพ ทั้งนี้เพราะครูนักวิจัยจะมีคุณลักษณะของการเป็นผู้แสวงหาความรู้ หรือผู้เรียนรู้ในศาสตร์และศิลป์ในการสอน

ทิตนา แคมณี และสร้อยสน สกลรักษ์ (2540 : 38) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการที่จะหาความรู้อันเป็นความจริงที่เชื่อถือได้ในเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน หรือการแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในบริบท

ของชั้นเรียน รวมถึงการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ เช่น อุปกรณ์สื่อการสอน เป็นต้น เพื่อใช้ในการสอน โดยอาศัยระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์

อัจฉรา สระวาสี (2540 :15 – 17) และประวิต เกราวรรณ (2542 : 2 – 3) ได้ให้ความหมายสอดคล้องกันว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีวิธีการวิจัยที่กล่าวไว้ว่า เป็นการวิจัยปฏิบัติการหรืออาจเรียกว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) โดยการวิจัยปฏิบัติการเป็นการวิจัยที่ผู้ปฏิบัติงานมุ่งศึกษาทำความเข้าใจในงานหรือกิจกรรมในหน้าที่ เพื่อค้นหาวิธีการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนางานหรือกิจกรรมนั้น ส่วนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นการศึกษาค้นคว้าของครู ซึ่งจัดว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหา (Problem Solving) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือกิจกรรมนักเรียน และคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน

ส.วาสนา ประवालพฤษ (2541 : 99) กล่าวว่า เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าที่สะท้อนตัวครูเองและกลุ่มผู้ร่วมปฏิบัติงานในสถานการณ์สังคม เพื่อค้นหาลักษณะที่เหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องกับสถานะของสังคมและสถานการณ์ด้วยความร่วมมือของเพื่อนครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนสมาชิกในสังคมที่เกี่ยวข้อง มีจุดมุ่งหมายเพื่อวินิจฉัยวิเคราะห์การกระทำของตนเองและกลุ่ม เพื่อสหพัฒนาเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการสอนและการเรียนรู้อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงแบบมีแผน ดังนั้น การวิจัยในชั้นเรียนจึงไม่ใช่เป็นเพียงการแก้ปัญหา แต่จะเป็นการแก้ปัญหาจากแรงกระตุ้นของผู้วิจัยที่ต้องการเปลี่ยนแปลงพัฒนาแล้วปฏิบัติ สังเกต สะท้อนกลับเป็นวัฏจักรของการวิจัยที่หมุนไปเรื่อย ๆ เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน และสร้างภาพลักษณ์ของการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น แนวคิดนี้สอดคล้องกับที่สุวิมล ว่องวานิช (2542) สรุปว่า เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research)

พร้อมพรรณ อุดมสิน (2542 : 12–17) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยแบบหนึ่งของการวิจัยทางการศึกษา ซึ่งเป็นการวิจัยที่ทำโดยครู ผู้ซึ่งแสวงหาความรู้หรือข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาในเชิงปฏิบัติในชั้นเรียน

ผ่องพรรณ ตระยมงคลกุล (2543 : 27-28) มองว่า การวิจัยในชั้นเรียนอาศัยกรอบแนวคิดจากการวิจัยการสอน โดยให้ความสำคัญกับ 1) ตัวแปรพื้นฐานของครูและนักเรียน ตัวแปรบริบทในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน 2) ตัวแปรกระบวนการคือ กระบวนการและพฤติกรรมการสอนของครูพฤติกรรมเรียนของนักเรียนซึ่งล้วนส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนซึ่งวัดได้จาก 3) ตัวแปรผลที่สังเกตได้จากผลระยะใกล้ในระหว่างและสิ้นสุดการเรียนกับผลระยะยาวในภายหน้า มีกระบวนการค้นในการแสวงหาความรู้ครอบคลุมแนวคิดปฏิฐานนิยม ปรัชญาการถ้อยนิย และเชิงวิพากษ์ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญ 2 ประการคือ

1. มุ่งทำความเข้าใจปัญหาสถานการณ์เพื่อนำผลการศึกษาไปสู่การทดลองปฏิบัติต่อไป

2. มุ่งปฏิบัติเพื่อปรับเปลี่ยนแก้ไข จากการวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหานั้น ทดลองปฏิบัติ และทบทวนผลการปฏิบัติ

กรมวิชาการ (2543 : 33) ระบุว่า “การสอนในชั้นเรียนไม่ใช่การบอกหนังสือเพียงอย่างเดียวในความเป็นจริงแล้วมักประสบปัญหา อาทิ ความสามารถแตกต่างของนักเรียน ดังนั้นการสอนควบคู่กับการสังเกต เก็บข้อมูลนักเรียนในชั้นมาวิเคราะห์ศึกษา จึงเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการตลอดเวลา จุดเริ่มต้นของการวิจัยชั้นเรียนจึงเริ่มขึ้น เมื่อครูสรุปได้ว่าปัญหาคืออะไร เกิดที่ไหน มีแนวทางแก้ปัญหายังไร” การวิจัยในชั้นเรียนจึงหมายถึง กระบวนการค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบ และมีจุดเน้นที่การแก้ปัญหาในชั้นเรียน สามารถพัฒนาทางเลือกในการแก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพที่เหมาะสม เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพต่อชั้นเรียน ทั้งนี้ได้ให้ขอบเขตของการทำวิจัยในชั้นเรียนว่าควรมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

1. วิจัยจากปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน
2. วิจัยเพื่อนำผลไปพัฒนาการเรียนการสอน
3. วิจัยควบคู่การเรียนการสอน คือ สอนไปวิจัยไปแล้วนำผลไปใช้แก้ปัญหาในชั้นเรียน และเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน

ชัยพจน์ รักราม (2544 : 21 – 25) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ทั้งในส่วนของหลักสูตร วิธีสอน การจัดกิจกรรม สื่อ แบบฝึก รวมทั้งการวัดผลและประเมินผลเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนและคุณภาพการสอน

จากความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ทำโดยครู โดยมีจุดประสงค์เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนมีการดำเนินงานที่มีแผนชัดเจน กระทำการอย่างรวดเร็ว สามารถนำผลมาใช้ได้ทันที ในระหว่างการทำวิจัยจะมีการสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ซึ่งผลที่ได้จะนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน โดยมีจุดเน้นที่เป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนมากที่สุด การทำวิจัยในชั้นเรียนจะมีการทำอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะได้ผลตามเป้าหมายที่ต้องการ นั่นคือ การแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้อยู่ โดยครูผู้สอนเป็นผู้แสวงหาความรู้ โดยการปฏิบัติการสอนควบคู่ไปกับการเรียน การสอน

2.3 ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน

ได้มีนักการศึกษาที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ไว้หลายท่าน ดังนี้

สุวัฒนา สุวรรณเขตนิม (2540 : 28 – 30) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนว่าจะเป็นการช่วยให้ครูมีวิถีชีวิตของการทำงานครูอย่างเป็นระบบ เห็นภาพของงานตลอดแนว และสามารถใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน กำกับ และพัฒนาการ

ปฏิบัติงานของตนเองได้ดี ผลจากการทำวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูได้ตัวบ่งชี้ที่เป็นรูปธรรมของผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งเป็นที่คาดหวังว่าเมื่อครูผู้สอนได้ทำการวิจัยในชั้นเรียนควบคู่กับการปฏิบัติงานสอนอย่างเหมาะสมแล้ว จะก่อให้เกิดผลดีต่อวงการศึกษาน้อย 3 ประการ คือ

1. นักเรียนจะมีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. วงวิชาการศึกษามีข้อความรู้ และ / หรือ นวัตกรรมทางการจัดการเรียนการสอนที่เป็นจริงเกิดมากขึ้น จะเป็นประโยชน์ต่อครูและเพื่อนครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
3. วิถีชีวิตของครูหรือวัฒนธรรมในการทำงานของครู จะพัฒนาไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ (Professional Teacher) มากยิ่งขึ้น

กรมวิชาการ (2542:3) ได้ให้ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนว่าเกิดจากแนวคิดพื้นฐาน คือการบูรณาการวิธีการปฏิบัติงานกับการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติโดยมีความสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาหลักสูตรและการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติตน เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยการวิจัย
2. เป็นการพัฒนาวิชาชีพครู
3. เป็นการแสดงความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ
4. เป็นการส่งเสริม สนับสนุนความก้าวหน้าของการวิจัยทางการศึกษา

ผ่องพรรณ ตรัยมงคลกุล (2543 : 2) ได้กล่าวว่า การวิจัยเป็นบทบาทเสริมของครูในฐานะเป็นนักวิจัยปฏิบัติการ

ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2544 : 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือสำคัญของครูในการพัฒนาวิถีชีวิตความเป็นครูไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ เพราะการวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูเป็นนักแสวงหาความรู้และวิธีการใหม่ ๆ อยู่เสมอ ซึ่งจะช่วยให้ครูมีความรู้อย่างกว้างขวางและลุ่มลึก ทำงานอย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และเป็นระบบ
2. เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้งานของครูมีลักษณะเป็นพลวัต มีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวก้าวหน้าไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ เกิดนวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้ทันทั่วถึง
3. เป็นเครื่องมือสำคัญที่จรรโลงวิชาชีพครูให้มีความเข้มแข็ง เพราะผลจากการวิจัยในชั้นเรียน จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการทำงานของครูได้อย่างเป็นรูปธรรมนั่นคือ การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามที่ครูต้องการและเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม ทั้งตัวครูและนักเรียน

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่าการวิจัยมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเพราะการวิจัยเป็นบทบาทเสริมของครูในฐานะนักวิจัยปฏิบัติการในระดับชั้นเรียน ผลการวิจัยเป็นคำตอบหรือแนวทางในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ทั้งด้านกระบวนการบริหารจัดการกระบวนการเรียนการสอน และด้านผลผลิตคือผู้เรียน ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

2.4 ลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2539 : 183) กล่าวถึง การวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างจากการวิจัยในโรงเรียนตรงที่กลุ่มตัวอย่างและเป้าหมาย กล่าวคือ วิจัยในชั้นเรียนจะใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก ศึกษาในห้องเรียน และมีเป้าหมายสำคัญ คือ พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน เพราะเชื่อว่าถ้าครูใช้กิจกรรมการสอนที่ดีและเหมาะสมกับผู้เรียน ย่อมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น และบรรลุเป้าหมายทางการพัฒนานักเรียน

ทัศนา แสงศักดิ์ (2543 : 74 – 75) ได้อธิบายถึงลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน โดยได้สร้างความเข้าใจให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเปรียบเทียบกับการศึกษาว่า วิจัยในชั้นเรียนเป็นการเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอน เกี่ยวข้องกับครูและนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ วิจัยจากการปฏิบัติงานของครู มุ่งศึกษาเฉพาะในห้องเรียนหรือในโรงเรียนเท่านั้น การศึกษาวิจัยไม่เน้นระเบียบวิธีการวิจัยมากนัก ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องมีการสุ่มตัวอย่าง เพราะกลุ่มเป้าหมายมีจำนวนไม่มาก ไม่เน้นสถิติ ผลการวิจัยไม่เน้นสรุป อ้างอิง ใช้ระยะเวลาช่วงสั้น ๆ ในการแก้ปัญหา ในขณะที่ การวิจัยทางการศึกษาเป็นการศึกษาเรื่องทั่ว ๆ ไปที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยจากทฤษฎีการศึกษา มีการหาคำตอบที่เป็นระบบ น่าเชื่อถือได้ ดังนั้น ในการวิจัยจะต้องถูกต้องตามกรอบระเบียบวิธีการวิจัย มีกระบวนการที่ซับซ้อนและใช้ระยะเวลานาน

อุทุมพร จามรมาน (2544 : 1-2) ได้กล่าวสรุปถึงลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียนโดยจำแนกครอบคลุมถึง 14 ลักษณะ ดังนี้

1. ผู้ทำวิจัยยังคงทำงานตามปกติของตน
2. ไม่ต้องสร้างเครื่องมือวิจัย
3. ไม่มีข้อมูลจำนวนมาก และไม่ต้องใช้สถิติ
4. ข้อมูลส่วนใหญ่มาจากการสังเกต การพูดคุย และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา
5. ไม่ต้องทบทวนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. ใช้เวลาทำวิจัยไม่นาน ขึ้นอยู่กับสาเหตุของปัญหาและจำนวนบุคคลที่ต้องการแก้ไข
7. ความยาว 2-3 หน้าต่อเรื่อง

8. นักเรียน/ครู ได้รับการแก้ไขหรือพัฒนา
9. ไม่มีการระบุประชากร กลุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง
10. ไม่ต้องใช้สถิติสรุปอ้างอิง และไม่มีระดับนัยสำคัญ
11. ไม่มีการทดสอบก่อนหลัง
12. ไม่มีกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม
13. เป็นการวิจัยเชิงคุณลักษณะ (Qualitative research มากกว่า Quantitative research)

14. เน้นการแก้ไขที่สาเหตุของปัญหาของนักเรียน ครูบางคน/บางเรื่อง
 ชัยพจน์ รัชงาม (2539 :23 – 27) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนควรมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งคือ

1. เป็นการวิจัยจากปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอน
2. ทำการวิจัยเพื่อนำผลวิจัยไปพัฒนาการเรียนการสอน
3. ทำการวิจัยควบคู่กับการเรียนการสอน คือ สอนไปวิจัยไปแล้วนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาในห้องเรียน ทำการเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์กับผู้อื่น

อัจฉรา สรรวาสี (2540 :15 – 17) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) จะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หากได้มีการนำหลักและวิธีการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR : Participatory Action Research) มาใช้โดยเรียกว่า การวิจัยในชั้นเรียนแบบมีส่วนร่วม (Participatory Classroom Research) กล่าวคือ การที่ครูซึ่งเดิมเป็นผู้ที่มีบทบาทในการวิจัยแต่เพียงผู้เดียว ได้ดึงกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน หรือผู้ปกครองและตัวของนักเรียนเข้ามาร่วมในการดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การสำรวจสภาพปัญหาและการกำหนดปัญหา การวางแผนดำเนินการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัย ผลการศึกษาที่ได้ก็จะมีคุณสมบัติครบคลุมชัดเจนและมีคุณภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เลวิน (วาสนา ประवालพฤษ์ ; อ้างอิงจาก Lewin. 1946.citing Kemmis. n.d.)

ที่กล่าวว่า ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการนั้น จำเป็นต้องประกอบด้วยบุคคลที่ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยจะรวมถึงครูและนักเรียน ปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียน หรือประกอบด้วยผู้บริหารและคณะครู และผู้ปกครอง ร่วมกันทำกิจกรรม ซึ่งการนำกลุ่มบุคคลดังกล่าว เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมการวิจัยเชิงปฏิบัติการนั้น มีความจำเป็น ดังนี้

1. ทำให้เกิดความแจ่มแจ้งตั้งแต่เริ่มต้นว่า กระบวนการวิจัยปฏิบัติการจะดำเนินงานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของแต่ละคนกับวัฒนธรรมของกลุ่ม เป็นการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ
2. ช่วยส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาวิธีการ

3. ช่วยให้เกิดการค้นหาคำถามหรือความรู้โดยความร่วมมือระหว่างกันในการ
4. ช่วยให้เกิดความกระตือรือร้นในผลที่ตามมาและการขยายขอบข่ายของงาน
5. ช่วยให้เกิดประเด็นปัญหาและการให้นิยามต่าง ๆ ชัดเจนยิ่งขึ้น
6. ช่วยให้เกิดขวัญในการปฏิบัติงานและร่วมใจสนับสนุนงาน
7. ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมในการที่จะสร้างสรรค์งาน

ผ่องพรรณ ตรัยมงคลกุล (2543 : 34 – 36) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน โดยมากควรเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งอาจจะเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการเต็มรูปแบบหรือเฉพาะส่วนก็ตาม นักวิจัยทางการศึกษา เห็นสอดคล้องกันว่า วิธีวิจัยในชั้นเรียนเน้นการวิจัยที่มีความเฉพาะเจาะจง และมีลักษณะพิจารณาตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. จุดเริ่มต้นการวิจัย การวิจัยในชั้นเรียนมีจุดกำเนิดจากสภาพปัญหา หรือข้อขัดข้องในการเรียนการสอนที่ครูพบครูต้องปรับปรุงหรือแก้ปัญหานั้น ๆ ด้วยวิธีการวิจัย ปัญหาวิจัยจึงเริ่มจากความคิดของครูมากกว่าความคิดของผู้อื่นหรือจากหลักการทฤษฎีโดยตรง
2. ขอบเขตของการวิจัย โดยขอบเขตของการวิจัยในชั้นเรียนจะแคบและเฉพาะเจาะจงในประเด็น ต่อไปนี้

2.1 ปัญหาการวิจัย (Research Problem)

2.2 ประชากร มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับผู้เรียน ผู้สอน กระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนหรือสภาวะการเรียนรู้หนึ่ง ๆ (Classroom Context) การศึกษาอาจมุ่งที่นักเรียนเฉพาะราย ห้องหนึ่งหรือหลายห้องเรียน

2.3 การนำผลการวิจัยไปใช้ การวิจัยมุ่งผลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูในสภาพแวดล้อมที่ทำการวิจัยนั้น ๆ โดยตรง

3. ครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางกระบวนการวิจัยทั้งหมด ทั้งนี้อาจเป็นการวิจัยที่ดำเนินการโดยครูคนเดียว หรือโดยคณะครูร่วมกันวิจัย ซึ่งขึ้นอยู่กับขอบเขตการวิจัย
4. การวิจัยจะดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการเรียนการสอนปกติ
5. กระบวนการวิจัย มีการเชื่อมโยงระหว่างความคิดเชิงสะท้อน (Reflective Thinking) และการปฏิบัติ (Action) อย่างชัดเจน

6. วิธีการวิจัยมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน

สุวิมล ว่องวานิช (2544 : 6–7) ได้เสนอว่า การวิจัยในชั้นเรียน ควรเน้นงานวิจัยที่มีลักษณะ ดังนี้

1. ควรเป็นงานวิจัยขนาดเล็ก (Small Scale) มุ่งที่การแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ไม่ใช้เวลาในการดำเนินงานนานเกินไปจนทำให้งานเสนอได้รับผลกระทบ

2. ในแต่ละภาคเรียนหรือภาคการศึกษา ครูสามารถทำการศึกษาในประเด็นวิจัยหรือหัวข้อได้หลายประเด็น และสามารถดำเนินการได้พร้อมกันในขณะเดียวกัน หากปัญหาเกิดขึ้นในขณะนั้น มีหลายปัญหาที่ต้องการแก้ไข

3. การวิจัยของครูเน้นการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method) มาแสวงหาคำตอบ เพื่อให้ข้อค้นพบที่ได้มีความหนักแน่นเชื่อถือ และนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองได้จริง

4. การทำวิจัยของครูต้องเกี่ยวข้องกับปัญหาวิจัยที่เกิดมาจากสภาพปัญหาที่เป็นจริงในขณะนั้น และครูไม่สามารถใช้วิธีการเดิม ๆ แก้ปัญหาได้ จำเป็นต้องค้นหาวิธีการใหม่

5. กระบวนการวิจัยของครูต้องเป็นไปอย่างง่าย ๆ สามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในห้องเรียน มาใช้ในการค้นหาคำตอบ

6. การวิจัยของครูไม่ใช่การมุ่งสร้างผลงานทางวิชาการเพื่อตนเอง แต่เป็นงานที่ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอน คือ ครูทั้งโรงเรียนมาร่วมมือกับพัฒนาผู้เรียน

จากข้อคิดเห็นอันหลากหลายดังกล่าว สรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน มีลักษณะที่เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี เป็นการวิจัยเชิงคุณลักษณะมากกว่าเชิงปริมาณ ใช้การสังเกตและวิเคราะห์จากการปฏิบัติหรือเป็นการทำวิจัยไปในขณะที่ทำการสอน ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์หรือปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ ไม่ใช้เวลาในการดำเนินการมาก ไม่จำเป็นต้องสร้างเครื่องมือวิจัย ใช้ข้อมูล หรือใช้เครื่องมือทางสถิติที่ยุ่งยาก โดยมีเป้าหมายเพื่อใช้ผลการวิจัยไปแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน พัฒนาการเรียนการสอน หรือพัฒนาทั้งตัวผู้เรียนและครู และจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หากจะนำหลักและวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR : Participatory Action Research) ที่ดึงตัวนักเรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วม

2.5 รูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียน

นักการศึกษาหลายท่าน ได้เสนอรูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียนไว้หลากหลาย ดังนี้ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2539 : 184 – 185) ได้นำเสนอรูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่า การเลือกประเภทของการทำวิจัยในชั้นเรียนให้เหมาะสมนั้น เราอาจใช้การวิจัยสำรวจ หรือการวิจัยทดลองก็ได้ โดยที่การวิจัยสำรวจ (Survey research) อาจเป็นการศึกษาเพื่อหาสาเหตุของปัญหา เพื่อที่จะได้แสวงหาวิธีแก้ปัญหาต่อไป สำหรับการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) นั้น เป็นการศึกษาเรื่องของเหตุและผล เช่น วิธีสอน (เหตุ) กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ผล) เป็นต้น นั่นก็คือการวิจัยเชิงทดลองเป็นการศึกษาสิ่งที่จะกระทำนั้นจะเกิดผลอะไรบ้าง สิ่งที่จะทำอาจเป็น สื่อ วิธีสอน หรือนวัตกรรมต่าง ๆ

มีการวิจัยอีกประเภทหนึ่ง คือ การวิจัยปฏิบัติการ (Action research) ซึ่งเหมาะสมที่จะใช้เพื่อการวิจัยในชั้นเรียน ลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการมีดังนี้

1. การวิจัยปฏิบัติการดำเนินการโดยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่วิจัยโดยตรง ดังนั้น การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนจึงดำเนินการโดยครูผู้สอนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนที่ตนสอน
2. การวิจัยปฏิบัติการเป็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ การวิจัยปฏิบัติการจึงเริ่มต้นจากปัญหาที่พบในการทำงานแต่ละวัน ดังนั้นการวิจัยในชั้นเรียนโดยการวิจัยปฏิบัติการจึงเริ่มต้นจากปัญหาที่ครูพบในการเรียนการสอน ปัญหาที่ครูผู้สอนมักพบ เช่น นักเรียนไม่ตั้งใจเรียน นักเรียนมีทัศนคติไม่ดีต่อวิชาที่เรียน นักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการเรียน นักเรียนผ่านจุดประสงค์น้อย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และทักษะบางด้านต่ำกว่าเกณฑ์ เป็นต้น
3. การวิจัยปฏิบัติการใช้วิธีง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน ใช้วิธีการทางสถิติง่าย ๆ เช่น ร้อยละ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะต้องการให้วิธีการวิจัยที่ใช้เหมาะสมกับปัญหาที่ต้องการแก้ไขเท่านั้น
4. การวิจัยปฏิบัติการดำเนินการควบคู่หรือพร้อมไปกับการปฏิบัติงานจริง ๆ ดังนั้นการวิจัยในชั้นเรียนโดยการวิจัยปฏิบัติการนั้น ครูจะทำการวิจัยควบคู่ไปกับการสอนตามปกติ นั่นคือสอนไปวิจัยไปพร้อม ๆ กัน แล้วนำผลการวิจัยไปแก้ปัญหาในห้องเรียน พัฒนาการเรียนการสอน หรือใช้เป็นกลยุทธ์ในการสอน

สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 8 – 10) ระบุว่า รูปแบบการวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการทางการศึกษาอาจแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ โดยจำแนกตามผู้ดำเนินการวิจัยและเป้าหมายในการแก้ไขปัญหา ดังนี้ คือ การวิจัยปฏิบัติการโดยครูเพียงคนเดียว (Individual Teacher Action Research) การวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือ (Collaborative Action Research) และการวิจัยปฏิบัติการระดับโรงเรียน (Statewide Action Research) มีรายละเอียดดังนี้

1. การวิจัยโดยครูเพียงคนเดียว (Individual Teacher Action Research)

การทำการวิจัยปฏิบัติการลักษณะเช่นนี้ เป็นการวิจัยที่จัดทำขึ้นเมื่อครูพบปัญหาในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนแล้ว ครูต้องการที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้กระบวนการวิจัยด้วยตัวของครูเอง หรือครูที่ต้องการที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยขอความช่วยเหลือหรือมีผู้คอยให้คำปรึกษา

เป้าหมายการทำการวิจัยก็เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนรู้ วิธีการสอนหรือสื่อการเรียนรู้ รวมทั้งการเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียน โดยครูจะต้องพยายามค้นหาเทคนิคหรือวิธีการแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนมีความสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพที่มีอยู่โดยอาจต้องอาศัยข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง ทั้งข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ผู้ปกครอง หรือสภาพแวดล้อมที่บ้าน ในขั้นตอนการทำงานทั้งหมดเป็นความสามารถที่จะใช้ข้อมูลและการแปลผลข้อมูลของครูเพียงคนเดียว การวิจัยประเภทนี้เรียกว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom

Action Research) โดยเน้นให้ครูใช้ห้องเรียนของตนเองเป็นเสมือนห้องทดลองกระทำการปรับปรุงทั้งการสอนและการเรียนของผู้เรียน ผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงคือผู้เรียน ขณะเดียวกันยังส่งผลให้ครูได้พัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย โดยรูปแบบการวิจัยสามารถศึกษาจากนักเรียนเพียงคนเดียว (Case study) หรือศึกษาวิจัยทั้งห้องเรียน ซึ่งแล้วแต่ขนาดผลกระทบของปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนนั่นเอง

2. การวิจัยในชั้นเรียนแบบร่วมมือ (Collaborative Action Research)

การวิจัยในชั้นเรียนลักษณะนี้ เป็นการวิจัยที่จัดทำขึ้นเมื่อครู 2 คน พบปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน จากนั้นจึงวางแผนการทำงานวิจัยร่วมกัน ครูที่ทำวิจัยลักษณะนี้อาจอยู่โรงเรียนเดียวกันหรือต่างโรงเรียนกันก็ได้ แต่ต้องมีปัญหาที่มุ่งแก้ไขเหมือนกัน

การวิจัยในชั้นเรียนแบบร่วมมือ จึงเป็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียนหนึ่งชั้นเรียนหรือหลายชั้นเรียนก็ได้ ดังนั้น จำนวนของครูที่เข้าร่วมวิจัยจึงมีตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป นอกจากนี้ในการดำเนินการวิจัย อาจจะนำผู้ที่สามารถให้ข้อมูลหรือข้อเสนอแนะมาร่วมในกระบวนการวิจัยด้วย เช่น ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ปกครอง เป็นต้น การวิจัยลักษณะนี้จะมีประโยชน์ที่จะช่วยพัฒนาทักษะการวิจัยและเทคนิคการดำเนินงานของครูผู้สอนด้วย เนื่องจากทีมวิจัยประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมุมมองต่างกัน จึงเป็นประโยชน์ในด้านการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างนักวิจัย

3. การวิจัยในระดับโรงเรียน (Statewide Action Research)

การวิจัยในระดับโรงเรียนเป็นการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาของโรงเรียน โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหัวหน้าทีม โดยคณะวิจัยประกอบด้วยคณะครู บุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน รวมทั้งชุมชนและคณะที่ปรึกษาจากภายนอก การวิจัยปฏิบัติการระดับโรงเรียนจะเน้นการปรับปรุง/พัฒนาโรงเรียนใน 3 ด้าน คือ การปรับปรุงหรือพัฒนาโรงเรียน การพัฒนานักเรียนและการเพิ่มพูนความรู้ของบุคลากรฝ่ายต่างๆ การวิจัยในระดับโรงเรียนเป็นการวิจัยที่ซับซ้อนที่สุด ที่มุ่งหวังให้บุคลากรทุกคนของโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัย อย่างไรก็ตาม การวิจัยในระดับโรงเรียนนี้จะเอื้อประโยชน์ให้บุคลากรของโรงเรียนสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนรับรู้ถึงปัญหาของโรงเรียน อันจะนำไปสู่การร่วมกันปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์และความสำเร็จของโรงเรียนต่อไป

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนนั้น เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่ดำเนินไปพร้อมกับการสอน มีหลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับวิธีดำเนินการเพื่อศึกษาปัญหาหรือสถานการณ์ในชั้นเรียน หรือขึ้นอยู่กับขนาดหรือจำนวนของผู้มีส่วนร่วมทำวิจัยและขนาดของผู้ถูกวิจัย กล่าวคือถ้าขึ้นอยู่กับวิธีดำเนินการ ก็จะมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ การวิจัยสำรวจ เพื่อหาสาเหตุของปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหา และการวิจัยทดลอง เพื่อศึกษาถึงเหตุ (วิธีสอน) และผล (สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน) ในขณะที่

ถ้ายึดขนาดของการมีส่วนร่วมในการทำวิจัยหรือขนาดของผู้ถูกทำวิจัย ก็จะสามารถจะจำแนกออกได้เป็น 3 รูปแบบ กล่าวคือ (1) การวิจัยโดยครูเพียงคนเดียว เพื่อแก้ปัญหาให้กับนักเรียนบางคนหรือนักเรียนทั้งชั้นเรียน (2) การวิจัยในชั้นเรียนแบบร่วมมือ โดยครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่พบปัญหาที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน ทำวิจัยร่วมกัน อาจนำผู้บริหารหรือผู้ปกครองมาให้ข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียนหนึ่งหรือหลายชั้นเรียน มีประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูล และประสบการณ์ระหว่างกัน และ (3) การวิจัยในระดับโรงเรียน เพื่อแก้ปัญหาของโรงเรียน พัฒนาโรงเรียนหรือตัวนักเรียนหรือบุคลากรของทั้งโรงเรียน มีความซับซ้อนมากขึ้น ที่วิจัยจะมีขนาดใหญ่และมีผู้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น กล่าวคือ มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหัวหน้าทีม มีคณะครู บุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน รวมทั้งชุมชนและคณะที่ปรึกษาจากนอกโรงเรียนมาร่วมดำเนินการ มีประโยชน์มากในก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีมและเรียนรู้ร่วมกัน

2.6 กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

ได้มีนักการศึกษาได้เสนอกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนไว้ ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2539 : 185-186) ได้นำเสนอในเรื่องดังกล่าวนี้ไว้ว่า การวิจัยปฏิบัติการแต่ละโครงการจะมีแบบฉบับของตนเอง จึงไม่มีขั้นตอนที่แน่นอนตายตัว แต่โดยสรุปแล้ว สามารถจำแนกกระบวนการดำเนินการออกได้เป็น 4 ขั้นตอน ที่มีหลักการและลำดับขั้นตอนของการดำเนินการคล้าย ๆ กัน กล่าวคือ

ขั้นที่ 1 คือ การหาจุดเริ่มต้น โดยการค้นหาปัญหาที่พบในการเรียนการสอน

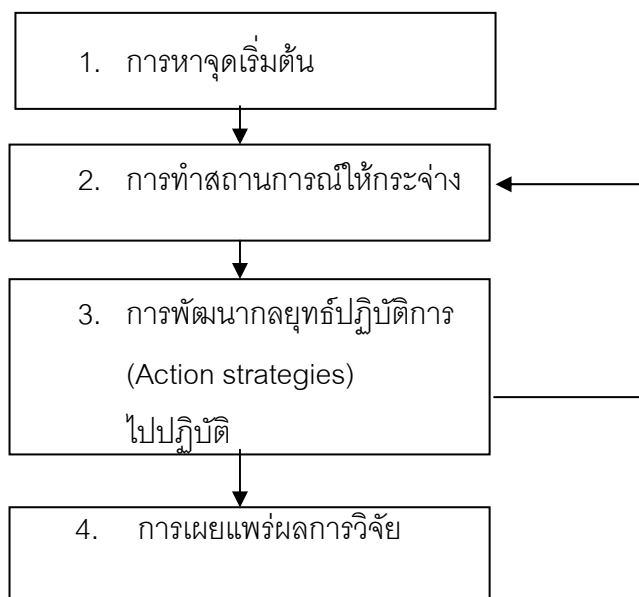
ขั้นที่ 2 คือ การทำสถานการณ์ให้กระจ่าง โดยการค้นคว้าหาสาเหตุของปัญหา อาจโดยการสังเกต การสนทนากับครูคนอื่น รวมทั้งการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อสรุปว่าสาเหตุของปัญหาคืออะไร

ขั้นที่ 3 คือ การพัฒนากลยุทธ์ปฏิบัติการ (Action strategies) และนำกลยุทธ์ฯ ไปปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหา อาจจะเป็นโดยวิธีการสอน สื่อ การสร้างแรงจูงใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้รางวัล การใช้คำถาม หรือนวัตกรรมต่าง ๆ ซึ่งในการนำไปดำเนินการ อาจจะไม่สามารถแก้ปัญหาได้ในทันทีทันใด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องติดตามผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการนำกลยุทธ์ฯ ไปปฏิบัติ รวมทั้งผลข้างเคียง (Side – effects) ที่เกิดขึ้นควบคู่กันไปด้วย ซึ่งถ้าผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ก็จำเป็นต้องปรับปรุงหรือพัฒนากลยุทธ์ปฏิบัติการขึ้นมาใหม่ อันจะทำให้กระบวนการวิจัยต้องหมุนวนกลับไปสู่ขั้นที่ 2 ซึ่งเป็นขั้นตอนของการทำให้สถานการณ์กระจ่างใหม่อีกครั้งหนึ่ง จนกระทั่งเมื่อสามารถระบุสาเหตุของปัญหาได้แล้ว จึงจะดำเนินการในขั้นที่ 3 ต่อไป

ขั้นที่ 4 คือ การเผยแพร่ผลการวิจัย เพื่อให้ผู้อื่นได้รับทราบ โดยอาจเป็นการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ค้นพบให้กับครูผู้อื่น การนำเสนอในที่ประชุม หรือโดยการเขียนรายงานออกเผยแพร่ให้สาธารณชนหรือผู้ที่สนใจได้รับทราบ

ดังนี้

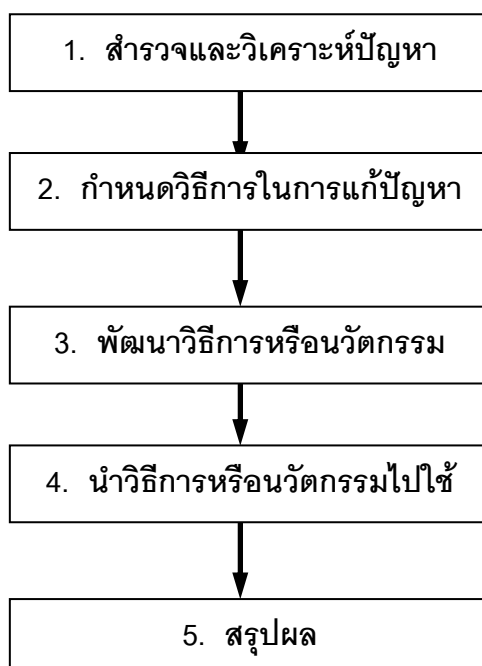
ทั้งนี้ขั้นตอนของกระบวนการวิจัยปฏิบัติการดังกล่าว สามารถนำมาเขียนเป็นแผนภูมิได้

ภาพประกอบ 3 : ขั้นตอนของกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ

ที่มา : เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2539). *ประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพมหาวิทยาลัย
บริหารการศึกษา* หน่วยที่ 11-15. หน้า 186.

กรมวิชาการ (2542 : 7-13) ได้นำเสนอกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนว่าเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งมีกระบวนการดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 4 : กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

ที่มา : กรมวิชาการ,กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. หน้า 10.

จากขั้นตอนนี้จะได้ผลการวิจัยที่นำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนหรือการแก้ไขปัญหา

ประวิต เอราวรรณ์ (2542:5 – 7) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีกระบวนการที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ คือ เริ่มต้นจากการสำรวจสภาพการปฏิบัติงานว่ามีปัญหาอะไรบ้าง วางแผนเพื่อแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติตามแผน แล้วสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อการเริ่มต้นใหม่ ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

1. การสำรวจสภาพการปฏิบัติ (Reconnaissance) เป็นขั้นตอนของการสำรวจสภาพการปฏิบัติงานของครูว่ามีปัญหาอะไรบ้าง แล้ววิเคราะห์ว่าปัญหาเหล่านั้นมีสาเหตุมาจากอะไร และสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขสภาพปฏิบัติงานในส่วนใดบ้าง ซึ่งครูสามารถสำรวจได้จาก กิจกรรมการเรียนการสอน พฤติกรรมนักเรียน สภาพแวดล้อม

2. การวางแผน (Planing) เป็นขั้นตอนสำหรับกำหนดวัตถุประสงค์กำหนดวิธีการวางแผนเพื่อลงมือปฏิบัติ (Action) ในการค้นหาคำตอบหรือพัฒนานวัตกรรมและการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสภาพการปฏิบัติงานที่เป็นปัญหา

3. ลงมือปฏิบัติ (Action) เป็นขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนที่ได้กำหนดไว้

4. การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) หลังจากที่มีการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาตามแผนจนปรากฏผลแล้ว นักวิจัยต้องมีการสะท้อนผลการปฏิบัติ ว่ามีสิ่งใดที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปบ้าง เพื่อสรุปผลและวางแผนปรับปรุงใหม่หรือแก้ปัญหาใหม่ต่อไป

รัตนา ศรีเหรียญ (2544 : 84–97) ได้นำเสนอกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน โดยได้แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหาที่ต้องการศึกษา (Focusing your inquiry) เป็นขั้นตอนแรกของการวิจัยที่ครูทำความเข้าใจ และศึกษาสภาพของปัญหาที่ต้องการศึกษา โดยสภาพปัญหาต้องมีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียน

2. การกำหนดปัญหาวิจัย (Formulating a question) เป็นการกำหนดหัวข้อของเรื่องที่ต้องการทำวิจัย ซึ่งปัญหาวิจัยในชั้นเรียนที่ดีจะประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 3 อย่าง คือ

2.1 ต้องเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนและนักเรียนซึ่งอาจเป็นปัญหาที่ครูต้องการแก้ไข ต้องการปรับปรุง หรือประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2 มีความสัมพันธ์กับปัญหาที่ต้องการศึกษา

2.3 เป็นปัญหาที่สามารถหาคำตอบได้ เนื่องจากปัญหาวิจัยในชั้นเรียนเป็นปัญหาที่ใช้ข้อมูลซึ่งรวบรวมได้จากห้องเรียน ต้องเป็นปัญหาที่ไม่กว้างเกินไป

3. ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Review of literature and resources related to your question) การทำวิจัยในชั้นเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยผลงานการศึกษา ค้นคว้าของบุคคลอื่นเป็นแนวทาง

4. การรวบรวมข้อมูล (Collecting relevant data) เป็นสิ่งที่จะช่วยให้ครูตอบคำถามการวิจัยในชั้นเรียนได้ถูกต้อง ข้อมูลที่ใช้สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนได้มาจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน แบบทดสอบ แบบสอบถาม เป็นต้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล (Analyzing and interpreting the data) เป็นขั้นตอนที่ครูทำการประมวลผลข้อมูลที่รวบรวมได้แล้วนำเสนอในรูปแบบของแผนภูมิ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของข้อมูลดิบ

6. การเขียนรายงานการวิจัย (Reporting results) ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

6.1 ส่วนหัว (Heading) เป็นส่วนที่ประกอบด้วย ปก คำนำ สารบัญ ตาราง (ถ้ามี) บัญชีภาพประกอบ (ถ้ามี)

6.2 ส่วนตัวรายงาน (Reporting) จะประกอบด้วย

6.2.1 การศึกษาสภาพปัญหาที่ต้องการศึกษา

6.2.2 การกำหนดปัญหาวิจัย

6.2.3 ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.2.4 การรวบรวมข้อมูล

6.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

6.3 ส่วนท้าย (Tailing) เป็นส่วนที่ประกอบด้วย บรรณานุกรม และภาคผนวก

แม้ว่าผู้เชี่ยวชาญด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนจะได้จำแนกกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนออกเป็นหลากหลายข้อในจำนวนข้อที่แตกต่างกัน แต่ก็สามารถสรุปเป็นขั้นตอนตามลำดับก่อนหลังของการดำเนินการได้เป็น 4 ขั้นตอนอันจำเป็นได้อย่างไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ขั้นตอนที่ 1 การหาจุดเริ่มต้น โดยการค้นหาปัญหา ขั้นตอนที่ 2 การทำสถานการณ์ให้กระจ่าง โดยการค้นคว้าหาสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์ปฏิบัติการ และนำกลยุทธ์ฯ ไปปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหา และขั้นตอนที่ 4 การเผยแพร่ผลงานการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งถ้าขาดขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง การทำวิจัยในชั้นเรียนดังกล่าวก็จะขาดความสมบูรณ์ หรือไม่น่าเชื่อถือ หรือไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

2.7 แนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน

มีนักการศึกษา กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนไว้ ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2539 : 187) ได้กล่าวถึงประเด็นปัญหาเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยเพื่อหากลยุทธ์ในการสอน (Teaching strategies) เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ ดังนั้นประเด็นปัญหาเพื่อใช้ในการวิจัยในชั้นเรียน จึงเป็นปัญหาที่เกิดในบริบทของการเรียนการสอนในชั้นเรียน นั่นคือเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของครู พฤติกรรมของนักเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนในบริบทของการเรียนการสอน ตัวอย่างของประเด็นปัญหา เช่น การวางแผนการสอน การจูงใจให้นักเรียนสนใจที่จะเรียน การจัดชั้นเรียน พฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียน วิธีสอนแบบต่าง ๆ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ การอ่านออกเสียงภาษาไทยไม่ชัด การให้ข้อมูลย้อนกลับ การใช้คำถาม การสอนกลุ่มย่อย การสอนเป็นรายบุคคล การสอนซ่อมเสริม การใช้สื่อ นวัตกรรมต่าง ๆ และทัศนคติที่ไม่ดีของนักเรียนต่อวิชาที่เรียน เป็นต้น

บัญชา อึ้งสกุล (2539 :61 – 73) กล่าวว่าผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมสนับสนุนครูผู้สอนในโรงเรียน ให้มีกำลังใจและสามารถทำงานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้เสนอบทบาทของผู้บริหารเกี่ยวกับการส่งเสริมในการวิจัยในชั้นเรียน 5 ประการ คือ

1. ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัย
2. การให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน
3. การให้ความสำคัญกับงานวิจัยในโรงเรียน
4. มีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน
5. ส่งเสริมในด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 15-20) ได้กำหนดนโยบายการวิจัย ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2542 - 2544) สรุปประเด็นที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ดังนี้

1. นโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย ระบุว่า

ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยที่หลากหลาย เพื่อพัฒนานโยบายและดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานทุกระดับ หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้วัฒนธรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การบริหารและการจัดการ การนิเทศการศึกษา การวัดและประเมินผล ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับบุคคล ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายและมาตรการ ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและระดับการศึกษา

มาตรการ

1. ให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการนำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน
2. ให้มีการวิจัยรูปแบบการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง เข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน
3. ให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านวิชาชีพ ที่จะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ
4. ให้มีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้
5. ให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพครบทุกด้าน
6. ให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษ
7. ให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรครอบครัวศึกษา
8. ให้มีการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการสร้างทักษะชีวิตของผู้เรียน
9. ให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบวิถีชีวิตประชาธิปไตย
10. ให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และสำนึกในความเป็นไทย
11. ให้มีการวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
12. ให้มีการวิจัยในชั้นเรียน

2. นโยบายการสร้างและพัฒนาบุคลากรทางการวิจัย ระบุว่า

เร่งรัดให้มีการสร้างและพัฒนาบุคลากรทางการวิจัยขึ้นในหน่วยงาน ให้มีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัย และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการทำวิจัย เพื่อพัฒนางานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีเป้าหมาย และ มาตรการ ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 มีการสร้างบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นบุคลากรทางการวิจัย

มาตรการ

1. ให้มีการสร้างบรรยากาศทางการวิจัย เพื่อกระตุ้นบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับให้มีความสนใจและเห็นความสำคัญของการวิจัย โดยมีการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการการนำเสนอผลงานวิจัย การสัมมนาวิชาการ การจัดมุมวิจัยในหน่วยงาน หรือแหล่งวิชาการ เป็นต้น
2. ให้มีการให้ความรู้ทางด้านการวิจัยแก่บุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและสนับสนุนให้ทำการวิจัย รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้สามารถทำวิจัยได้อย่างหลากหลาย
3. ให้มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ในรูปแบบของการประชุมสัมมนาทางการวิจัย
4. ให้มีการจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ทางวิจัย แจกจ่ายให้บุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ

3. นโยบายการบริหารและการจัดการด้านการวิจัย ระบุว่า

เร่งรัดให้หน่วยงานทุกระดับ จัดหาและสนับสนุนให้งบประมาณ จัดระบบสารสนเทศ ติดตามและประเมินผล เพื่อให้การดำเนินการวิจัยของบุคลากรและหน่วยงานสามารถดำเนินการวิจัย และนำผลการวิจัยไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายและมาตรการ ดังนี้

เป้าหมายที่ 2

1. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานทุกระดับ ให้การอุดหนุนทุนการวิจัย เพื่อพัฒนาบุคลากร การเผยแพร่การวิจัย การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก การให้บริการ และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวิจัยได้อย่างทั่วถึง
2. มีการประสานงานกับบุคคล ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ เพื่อความร่วมมือกัน ระดมสรรพกำลังให้มีความสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการศึกษาค้นคว้า
3. มีการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารสารสนเทศเพื่อการวิจัย ทั้งภายในและภายนอก หน่วยงานให้มีความสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการศึกษาค้นคว้า
4. มีการนิเทศ ติดตามผลและประเมินผลการทำงานวิจัยอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

มาตรการ

1. ให้งานทุกระดับ มีการจัดหางบประมาณสนับสนุน ให้ทุนอุดหนุน การวิจัยการพัฒนาบุคลากร การเผยแพร่งานวิจัยอย่างทั่วถึง
2. ให้มีการประสานความร่วมมือกับบุคคลและองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้การส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการวิจัย
3. ให้มีการจัดระบบและเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวิจัยที่เป็น ปัจจุบันและทันสมัย
4. ให้มีการจัดทำแผนพัฒนางานวิจัยในทุกระดับ เพื่อให้มีผลงานวิจัยที่เป็น ประโยชน์สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. ให้มีการนิเทศติดตามและประเมินผลเพื่อให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการ วิจัย
6. ให้มีการยกย่อง ชมเชย เชิดชูเกียรติแก่บุคลากรและหน่วยงานที่ผลิตผลงาน การวิจัยที่ดีมีคุณภาพ

มนัส ไชยศักดิ์ (2544: 53-57) กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ ต่อการส่งเสริมและสนับสนุนครูในการทำการวิจัยในชั้นเรียน จึงได้เสนอบทบาทของผู้บริหารเกี่ยวกับ การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ ควรมีการประชุมชี้แจงครูในเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้มี ความพร้อมในการเตรียมเอกสารและวัสดุอุปกรณ์
2. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ครูทราบถึงวิธีการทำวิจัย เห็นคุณค่าและ ความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน
3. สร้างครูผู้นำทางการวิจัย
4. ทำวิจัยร่วมทุกสัปดาห์หรือทุกสองสัปดาห์ โดยจัดให้ครูผู้นำทางการวิจัยได้ประชุม เชิงปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียนร่วมกัน
5. ขยายผล การขยายผลนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้ครูผู้ซึ่งทำวิจัยในชั้นเรียนไปแล้ว หรือครูผู้นำในการวิจัยเป็นแกนนำในการให้ครูในหมวดวิชาต่าง ๆ ทำการวิจัยในชั้นเรียนซึ่งจะช่วยให้ ครูในโรงเรียนทำการวิจัยในชั้นเรียนได้เพิ่มมากขึ้น

ดังนั้น จากการสังเคราะห์แนวทางการสนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียนของผู้รู้และ แหล่งอ้างอิงต่าง ๆ จึงสามารถสรุปได้ว่า การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนนั้น ควรมีแนวทางดังต่อไปนี้ คือ

(1) มีการส่งเสริมตามความหลากหลายของเป้าหมาย หลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ใช้ในการทำวิจัย (2) มีการสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการกระตุ้นให้เกิด การทำวิจัย ซึ่งรวมทั้งการให้ทุนสนับสนุนการวิจัย (3) มีการให้การศึกษาและอบรมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้

ของตัวผู้วิจัย (4) มีการติดตามประเมินผล เพื่อปรับปรุงการทำงาน รวมทั้งการยกย่องชมเชยผู้ที่มีผลงานดีเด่น และ (5) มีการขยายผลและเผยแพร่ผลการวิจัยออกสู่สาธารณชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.8 ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนจะทำให้ครูได้คิดค้นพัฒนานวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและเกิดประโยชน์แก่ทั้งตัวนักเรียน ครู โรงเรียน และวงการศึกษานานาชาติ (กรมสามัญศึกษา. 2540 : 7 – 9) กล่าวคือ

1. นักเรียน ส่งผลโดยตรงต่อนักเรียนในชั้นเรียน ที่มีความรู้ความสามารถพื้นฐานแตกต่างกัน ซึ่งอาจสร้างปัญหากับครู กับโรงเรียน รวมทั้งสังคมส่วนรวม และครูไม่วางเฉย แต่ได้ใช้ความพยายามวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาอย่างมีหลักการ แล้วคิดหาทางแก้ไขปัญหานั้นจนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนให้ดีขึ้น นักเรียนเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน จนในที่สุดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับเป็นที่น่าพอใจ และไม่มีปัญหาการเรียนอีกต่อไป

2. ครู โดยจะทำให้ครูเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อหาทางแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมในการคิดแก้ปัญหา บางครั้งนวัตกรรมขั้นแรกอาจมีข้อบกพร่อง แต่เมื่อได้มีการปรับปรุงอยู่เสมอก็สามารถพัฒนาเป็นผลงานที่มีประโยชน์เป็นที่ยอมรับได้

3. โรงเรียน โดยจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มครูมากขึ้น ทั้งในรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในหมวดวิชาและระหว่างหมวดวิชา ตั้งแต่การร่วมกันคิดหาปัญหาการวิเคราะห์หาสาเหตุ การเขียนรายงาน เพราะครูในโรงเรียนมีความถนัดหรือชำนาญต่าง ๆ กัน ถ้าได้ระดมสรรพกำลังจากความถนัดของแต่ละคนแล้วก็จะทำให้งานวิจัยมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จะช่วยให้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ สามารถกำหนดสาเหตุและชี้ประเด็นปัญหาได้อย่างชัดเจน เพื่อแก้ปัญหาได้ตรงจุด ยกระดับมาตรฐานวิชาการโรงเรียนให้สูงขึ้น

4. วงการศึกษา ผลงานวิจัยในชั้นเรียนสามารถส่งไปนำเสนอ เพื่อขอเลื่อนระดับตำแหน่งทางวิชาการ งานวิจัยที่ได้นอกจากจะได้รับการเผยแพร่โดยทั่วไปแล้วจะเป็นการกระตุ้นให้มีการพัฒนาผลงานวิชาการอย่างไม่หยุดยั้ง ภาพลักษณ์ของอาชีพครูจะดีเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางจากการทำงานอย่างเป็นระบบ

การเผยแพร่ผลงานวิจัยและการใช้ประโยชน์ของการวิจัยเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการเป็นอย่างยิ่ง การกระทำดังกล่าวจะเป็นการเปิดโอกาสให้แก่ตนเองและผู้อื่นได้รับรู้และใช้ประโยชน์จากผลของการวิจัย ซึ่งจะเป็นสารสนเทศที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาการเรียนการสอน และจะเอื้อประโยชน์ไปสู่นักเรียน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลจากการดำเนินการจัดการเรียนการสอนของครูโดยตรง ผลของการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นและนำกระบวนการวิจัยเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ก็จะทำให้เกิดมรรคผลและจะดำรงอยู่ต่อไปอย่างต่อเนื่อง ถ้าหากว่าครูทุกคนได้เรียนรู้ สามารถดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนได้

ประสบผลดี ตลอดจนสามารถใช้ประโยชน์จากการวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
นั่นเอง

นอกจากประโยชน์ที่กล่าวมาแล้ว ยังมีประโยชน์ต่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้
นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงหรือสะท้อนผลการทำงาน ช่วยตรวจสอบวิธีการทำงานของครูที่มี
ประสิทธิภาพและทำให้ครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (สุวิมล ว่องวาณิช . 2544 : 14)

จากที่กล่าวมานี้สามารถสรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยสร้างประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง
ต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนา ทั้งตัวผู้เรียน ครูผู้สอน โรงเรียน และวงการศึกษา นวัตกรรมที่ได้
จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ครูผู้สอนเข้าใจผู้เรียนมากขึ้น รู้จักสร้างกระบวนการ
เรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาตัวผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนและบรรลุสัมฤทธิ์ผล
ทางการศึกษามากขึ้น ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งในระหว่างนักเรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร ชุมชน
ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนสังคมโดยกว้าง จนเกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) รวมทั้ง
ยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ต่อไปอย่างไม่สิ้นสุดอีกด้วย

3. การพัฒนาคู่มือครู

3.1 ความหมายของคู่มือครู

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของคู่มือครู ไว้ดังนี้

มาลิณี พิลอประการ และ สระ ดามาพงษ์ (2531 : 54-58) ได้ให้ความหมาย
ของคู่มือครูสรุปได้ว่า คู่มือครู หมายถึง หนังสือสำหรับผู้สอนในการใช้หนังสือเรียนเล่มใดเล่มหนึ่ง
ประกอบไปด้วยจุดประสงค์ของรายวิชา เนื้อหาตามหลักสูตร และเนื้อหาที่ครูควรเพิ่มเติมจาก
หนังสือเรียน วิธีสอน อุปกรณ์การสอน และวิธีวัดผล

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ และคนอื่น ๆ (2535 : 77) ได้ให้ความหมายของคู่มือครูว่า
เป็นเอกสารหรือหนังสือที่จัดทำขึ้น เพื่อให้ครูใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้ผู้สอนสามารถสอน
ตามแนวทางของหลักสูตร หรืออาจเป็นคู่มือครูในการใช้หนังสือเล่มใดเล่มหนึ่ง

พริ้มเพรา คงธนะ (2537 : 9) ได้กล่าวถึงคู่มือครูว่า คู่มือครูมีความสำคัญและจำเป็น
สำหรับครูผู้สอนมากที่สุด เพราะจะทำให้ทราบถึงจุดประสงค์ วิธีการจัดกิจกรรม-ข้อเสนอแนะ ความรู้
สำหรับครู หนังสืออ้างอิง ฯลฯ ซึ่งถือเป็นแนวทางสำหรับครูในอันที่จะนำไปให้นักเรียนปฏิบัติ คู่มือครู
จะมีรายละเอียดเพื่อช่วยให้ครูได้ดำเนินการสอนตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

กรมวิชาการ (2543ก : 18) ได้ให้ความหมายของหนังสือคู่มือครูว่า เป็นหนังสือที่ใช้ควบคู่
ไปกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีการนำเสนอเนื้อหา แนวทางการปฏิบัติแก่ผู้ใช้ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตาม
แนวทางของคู่มือ

ครุรักษ์ ภิรมรักษ์ (2544 : 32) ได้ให้ความหมายของคู่มือครูว่า เป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้าอย่างเป็นระบบ เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาสาระและยกตัวอย่างประกอบควบคู่ไปกับแบบฝึก เพื่อช่วยให้ครูใช้ทำกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า คู่มือครู เป็นหนังสือหรือตำรา ที่เป็นเอกสารแนะนำแนวทางการดำเนินการไปสู่การปฏิบัติ ที่ทำให้ครูสามารถใช้คู่มือในการดำเนินงาน การจัดการเรียนการสอนได้ตามเป้าหมายและจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

3.2 องค์ประกอบของคู่มือครู

ดั่งนี้ ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ และคนอื่น ๆ (2535:89) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของคู่มือครูไว้

1. คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการที่จำเป็นต่าง ๆ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ ฯลฯ เป็นต้น
2. เนื้อหาสาระและกระบวนการ หรือขั้นตอนการดำเนินการ
3. ความรู้เสริม หรือแบบฝึกหัด หรือแบบฝึกปฏิบัติ เพื่อช่วยผู้อ่านในการฝึกฝน
4. ปัญหา และคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. แหล่งข้อมูล และแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ

ปรีชา ช่างขวัญยืน และคนอื่น ๆ (2539:154 – 156) กล่าวถึงองค์ประกอบของคู่มือครู ว่า ควรประกอบด้วยรายละเอียดที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือ โดยปกติจะครอบคลุม
 - 1.1 วัตถุประสงค์ของคู่มือ
 - 1.2 ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการใช้คู่มือ
 - 1.3 วิธีการใช้
 - 1.4 คำแนะนำ
2. เนื้อหาสาระที่จะสอนปกติจะมีการให้เนื้อหาสาระที่จะสอน โดยมีคำชี้แจงหรือคำอธิบายประกอบ และอาจมีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจที่กระจ่าง
3. การเตรียมการสอน ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ
 - 3.1 การเตรียมสถานที่ วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่จำเป็น
 - 3.2 การเตรียมวัสดุ เอกสารประกอบการสอน แบบฝึกหัด แบบฝึกปฏิบัติ ข้อสอบ คำเฉลย ฯลฯ
 - 3.3 การติดต่อประสานงานที่จำเป็น ฯลฯ

4. กระบวนการ วิธีการ กิจกรรมการสอน ส่วนนี้นับว่าเป็นส่วนสำคัญของคู่มือครู คู่มือครูจำเป็นต้องให้ข้อมูลหรือรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.1 คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีดำเนินการสอน

4.2 คำแนะนำและตัวอย่างเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนที่จะช่วยให้การสอนบรรลุผล

4.3 คำถาม ตัวอย่าง แบบฝึกหัด แบบฝึกปฏิบัติ และสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอน

4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งควรทำ ไม่ควรทำ ซึ่งมักจะมาจากประสบการณ์ของผู้เขียน ฯลฯ

5. การวัดและประเมินผล คู่มือครูที่ดีควรจะให้คำแนะนำที่เกี่ยวกับการสอนอย่างครบถ้วน การวัดและประเมินผลการสอน นับเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสอนอีกองค์ประกอบหนึ่ง ที่คู่มือครูจำเป็นต้องให้รายละเอียดต่าง ๆ เช่น

5.1 เครื่องมือวัดผล ซึ่งอาจจะเป็นข้อสอบแบบปรนัย ข้อสอบแบบอัตนัย แบบบันทึกผลงาน แบบสังเกต เป็นต้น

5.2 วิธีวัดผล คู่มือครูควรจะให้คำอธิบายเกี่ยวกับวิธีการในการวัดผลหรือให้คำแนะนำในการพัฒนาเกณฑ์เพื่อประกอบการเรียนการสอนด้วย

6. ความรู้เสริม คู่มือครูที่ดีจะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้ และสามารถคาดคะเนได้ว่า ผู้ใช้มักจะประสบปัญหาในเรื่องใด และจัดหาหรือจัดทำข้อมูลที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ของครู อันจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา ปกติแล้วผู้เขียนคู่มือครูควรจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในเรื่องที่เขียนมามากพอสมควร ซึ่งจะช่วยให้รู้ว่าการดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ มักจะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้น และจุดอ่อนในเรื่องนั้นมีอะไรบ้าง การเป็นผู้มีประสบการณ์และสามารถนำเอาประสบการณ์เหล่านั้นมาช่วยผู้ใช้หรือผู้อ่านให้สามารถกระทำการนั้น ๆ ได้อย่างราบรื่น ไม่เกิดอุปสรรคปัญหา นับว่าเป็นจุดเด่นของคู่มือ ผู้เขียนคู่มือครูที่สามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาก็อาจเกิดขึ้นกับผู้อ่านหรือผู้ใช้คู่มือครู จึงถือได้ว่าได้ทำหน้าที่ของผู้เขียนหนังสือที่ดี

8. แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ หนังสือที่ดีไม่ควรขาดการให้แหล่งอ้างอิงและแหล่งข้อมูล ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในการไปศึกษาค้นคว้าต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งคู่มือครูนั้นเป็นหนังสือที่ใช้เป็นแนวทางในการสอน หากครูได้รับข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสอน

หากคู่มือครูเล่มใด สามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบดังกล่าวอย่างครบถ้วนก็นับได้ว่าเป็นคู่มือครูที่ทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ตรงตามวัตถุประสงค์และความหมายของคำ

จากองค์ประกอบของคู่มือครูดังกล่าวนี้ สามารถสรุปได้ว่า คู่มือครู ควรจะประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก ๆ 5 ด้าน กล่าวคือ (1) คำชี้แจงในการใช้คู่มือครู (2) เนื้อหาสาระที่ต้องการจะสอนหรือ ถ่ายทอด (3) การเตรียมการสอน กระบวนการสอน กิจกรรมการสอน รวมทั้งแบบฝึกหัดและวิธีวัด เพื่อประเมินผล (4) คำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะครอบคลุมตั้งแต่ขั้นตอนของการคาดคะเน ถึงปัญหาจนถึงคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และ (5) แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถศึกษาค้นคว้าได้ต่อไป

3.3 ลักษณะของคู่มือครูที่ดี

นักการศึกษาได้กล่าวถึงลักษณะของคู่มือครูไว้ ดังนี้

ปรีชา ช้างขวัญยืน และคนอื่น ๆ (2539:159 – 160) ได้กล่าวถึงลักษณะของคู่มือครูไว้ ดังนี้

1. ควรระบุให้ชัดเจนว่าคู่มือครูนั้น เป็นคู่มือครูสำหรับประเภทไหน วิชาใด ใครเป็นผู้ใช้
2. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ต้องการให้ผู้ใช้ได้อะไรบ้าง
3. ควรมีส่วนนำที่จูงใจผู้ให้ว่า คู่มือครูนี้จะช่วยผู้ให้ได้อย่างไร ทำอะไรบ้าง
4. ควรมีส่วนที่ให้หลักการหรือความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ใช้ ในการใช้เครื่องมือ
5. ส่วนที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้เกี่ยวกับการเตรียมตัว การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และ สิ่งจำเป็นในการดำเนินการ

6. ควรมีส่วนที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้ เกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการในการกระทำสิ่งใด สิ่งหนึ่ง

7. เนื้อหาสาระที่ให้นั้นควรมีความถูกต้อง สามารถช่วยให้ผู้ใช้คู่มือทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ
8. ควรใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการช่วยให้ผู้ใช้คู่มือได้สะดวก เช่น การจัดรูปเล่ม ขนาด การเลือกตัวอักษร ขนาดของตัวอักษร การเน้นข้อความบางตอน เป็นต้น

9. ควรให้แหล่งอ้างอิงที่เป็นประโยชน์ ซึ่งอาจจะเป็นบรรณานุกรม รายชื่อชมรม รายชื่อสื่อ รายชื่อสถาบัน รายชื่อบุคคลสำคัญ เป็นต้น

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2530 : 77) ได้กล่าวว่า ในการพัฒนาคู่มือครูนั้น จะต้องคำนึงถึง สิ่งต่าง ๆ นั้น

1. ใช้ภาษาชัดเจนเข้าใจง่าย
2. ใคร่ครวญถึงปัญหาและสถานการณ์อย่างทะลุปรุโปร่ง เพื่อให้ผู้ใช้คู่มือครูใช้ได้ เป็นอย่างดี

3. ควรออกแบบคู่มือครูให้สวยงาม น่าหยิบอ่าน
4. ควรมีภาพหรือการ์ตูนประกอบ เพื่อให้น่าสนใจ

5. หากเป็นเล่ม ควรทำปกให้สวยงาม และทนทานต่อการใช้ เขียนหน้าปกให้เด่นชัด คู่มือครูวิชาเดียวกันสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ควรใช้สีเดียวกัน เพื่อง่ายต่อการบ่งชี้ในภายหลัง

6. แม้จะกำหนดหัวข้อไว้ตามองค์ประกอบข้างต้นก็ตาม ผู้ทำคู่มือครูอาจตัดหรือเพิ่มหัวข้อได้ตามความเหมาะสม

ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และ มาเรียม นิลพันธุ์ (2542 : 17 – 18) ได้แยกลักษณะคู่มือครูที่ดี เป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านเนื้อหา

1.1 เนื้อหาสาระหรือรายละเอียดในคู่มือครู ควรตรงกับเรื่องที่ศึกษา และไม่ยากเกินไปจนทำให้ไม่มีผู้สนใจที่จะหยิบอ่าน

1.2 การนำเสนอเนื้อหาควรให้เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้ที่จะศึกษา

1.3 ข้อมูลที่มีในคู่มือครู ผู้อ่านสามารถประยุกต์ใช้ได้

1.4 เนื้อหาควรเหมาะสมที่จะนำไปอ้างอิงได้

1.5 ควรมีกรณีตัวอย่างประกอบในบางเรื่อง เพื่อจะได้ทำความเข้าใจง่าย

1.6 ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาของคู่มือครูให้ทันสมัยเสมอ

2. ด้านรูปแบบ

2.1 ตัวอักษรที่ใช้ควรมีตัวโต และมีรูปแบบที่ชัดเจน อ่านง่าย เหมาะกับผู้ใช้คู่มือ

2.2 ควรมีภาพหรือตัวอย่างประกอบเนื้อหา

2.3 ลักษณะการจัดรูปแบบควรทำให้น่าสนใจ

2.4 การใช้ภาษาควรให้เข้าใจง่าย เหมาะสมกับผู้ใช้คู่มือครู

2.5 ระบบการนำเสนอ ควรเป็นระบบจากง่ายไปหายาก หรือเป็นเรื่อง ๆ ให้ชัดเจน

3. ด้านการนำไปใช้

3.1 ควรระบุขั้นตอน วิธีการใช้คู่มือครูให้ชัดเจน

3.2 มีแผนภูมิตาราง ตัวอย่างประกอบให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

3.3 มีข้อมูลเพื่อสามารถใช้เพื่อประสานงานต่าง ๆ ได้สะดวก รวดเร็ว

3.4 บอกสิทธิประโยชน์ และข้อควรปฏิบัติให้เข้าใจง่าย

จากลักษณะของคู่มือครูที่ดีตามที่ได้ทบทวนมาดังกล่าว ผู้ศึกษามีความเห็นว่ คู่มือครูที่ดีควรมีลักษณะในประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา ต้องถูกต้อง ครบถ้วน ตรงกับวัตถุประสงค์ของเรื่อง และเหมาะสมกับผู้ใช้

2. การจัดลำดับข้อมูล นำเสนอเป็นขั้นตอน สะดวกในการสร้างความเข้าใจ

3. รายละเอียดของคู่มือครูชัดเจน เข้าใจง่าย และทันสมัย

4. ผู้ใดอ่านแล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้

5. รูปแบบของคู่มือครู ต้องสวยงามและทนต่อการใช้งาน

4. การศึกษาผลงานการพัฒนาคู่มือครู

จากการศึกษาผลงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคู่มือครู พบว่า

จันทร์ ทองนาค. (2545 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาคู่มือครูในการผู้ปฏิบัติงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนในเครือคณะพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ ไว้ โดยประกอบด้วยเนื้อหา 4 ส่วน กล่าวคือ 1) หลักการจัดการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 2) วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และ 4) การประเมินผลการเรียน ซึ่งจากการประเมินความเหมาะสมของคู่มือ ฯ ดังกล่าว พบว่า คู่มือครูที่สร้างขึ้นมีความถูกต้องด้านเนื้อหา และมีการใช้ภาษาที่เหมาะสม โดยได้มีการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน และผ่านการสอบถามความคิดเห็นจากครูอีกจำนวน 40 ท่านแล้ว ซึ่งต่างมีความเห็นว่า สามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนได้จริง

ชาตรี สำราญ (2544 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูผู้เริ่มต้นทำวิจัย โดยได้นำเสนอรูปแบบหนึ่งของการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเป็นรูปแบบไม่เป็นทางการ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เพื่อนครู ได้นำคู่มือไปพัฒนารูปแบบงานวิจัยในชั้นเรียนเป็นของตนเอง ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ผลการพัฒนาทักษะการคิด-เขียน โดยใช้วิธีการสอนแบบ “ใช้ประสบการณ์จริงเป็นสถานการณ์การเรียนรู้” วิธีการดำเนินการตรวจสอบประเด็นการวิจัย สำหรับขั้นตอนการจัดทำคู่มือ ได้พัฒนาโครงร่างคู่มือ และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ตามหลักการและแนวคิดในการจัดทำคู่มือ เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในระดับ “เห็นด้วย” จึงนำไปใช้ได้

ศักดิ์ดา อุปมาใต้ (2544 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา เขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาลุ่มน้ำพอง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า คู่มือฉบับนี้จะใช้เป็นแนวทางในการจัดทำกรวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิดและกระบวนการในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน หลักการเขียนรายงานการวิจัย เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ครบถ้วน แล้วจัดทำเป็นโครงร่างคู่มือให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดทำคู่มือ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ควบคุม จากนั้นได้ประชุมสัมมนา เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของคู่มือ โดยผู้เชี่ยวชาญ 15 คน

ปราณี กรุณวงษ์. (2546 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาคู่มือครูสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโมเดลซิปปา เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนวัดแสงสวรรค์ เพื่อให้ครูผู้บริหารโรงเรียนใช้เป็นคู่มือในการนิเทศพัฒนาการสอนของครู และเพื่อให้ครูนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่สามารถช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ด้วยตนเอง

โดยในการนี้ ได้ศึกษาค้นคว้าหลักการพัฒนาคู่มือครู หลักการและแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา จากตำรา งานวิจัย และเอกสารทางวิชาการจากหน่วยงานต่าง ๆ ทางการศึกษา เพื่อให้เนื้อหาครบถ้วน และมีความถูกต้อง สำหรับขั้นตอนการจัดทำคู่มือครู ได้พัฒนาโครงร่างคู่มือครู แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาตามหลักการ แนวคิดทฤษฎี จากนั้นจึงได้นำโครงร่างคู่มือครูมาจัดทำเป็นคู่มือครู เมื่อได้คู่มือครูแล้ว จึงได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ก่อนนำไปใช้ปฏิบัติการจริง

วิโรจน์ สุวรรณรัตน์. (2546 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาคู่มือครูสำหรับการเรียนการสอนรายวิชา ที่เน้นการบูรณาการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมสำหรับครูวิทยาลัยเทคนิคราชบุรีขึ้น เพื่อให้ครูได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนแผนการสอนรายวิชา โดยได้ศึกษาค้นคว้าหลักการจัดทำคู่มือครู การเขียนแผนการสอนรายวิชา งานวิจัย และเอกสารทางวิชาการหลายฉบับ เพื่อให้เนื้อหาครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน ซึ่งได้พัฒนาโครงร่างคู่มือครูขึ้น เพื่อขอความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา
จ ก น
จึงได้นำโครงร่างของคู่มือครูดังกล่าว ไปสอบถามความคิดเห็นถึงความเป็นไปได้ของการนำคู่มือครูไปใช้ปฏิบัติการจริงจากผู้เชี่ยวชาญ ก่อนจะนำโครงร่างคู่มือมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และเมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้ว จึงนำไปสอบถามความคิดเห็น ถึงความเป็นไปได้ฯ ของคู่มือ จากครูผู้สอน 15 แผนกวิชา รวม 37 คน แล้วจึงนำผลการสอบถามจากครูผู้สอนมาหาค่าร้อยละ เพื่อหาความเป็นไปได้และความน่าเชื่อถือ ก่อนนำไปใช้เป็นคู่มือจริง

จะเห็นได้ว่า ผู้ที่เคยศึกษาผลงานการพัฒนาคู่มือครู ไม่ว่าจะในด้านวิชาหรือสาระใดก็ตาม ล้วนแต่ต้องการวิจัยเพื่อสร้างคู่มือครูให้ครูผู้สอนหรือครูผู้ปฏิบัติงาน นำไปใช้ในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และบรรลุมติประสงค์แห่งสาระตามที่ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ทั้งสิ้น วิธีการที่ใช้มักเป็นวิธีการง่าย ๆ และใช้เพียงการคำนวณค่าร้อยละ เพื่อหาค่าความเป็นไปได้และความน่าเชื่อถือ ซึ่งอย่างไรก็ตาม จะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ และการทดลองใช้โดยผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้คู่มือครูที่ได้มีความ
น อ
มากที่สุดและสามารถนำไปดำเนินการใช้ได้จริงอย่างเหมาะสม

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนในระดับประถมศึกษาของไทย ได้มีผู้ศึกษาไว้ระดับหนึ่งแล้ว
ดังนี้

กิตติพร ปัญญาภิบาล (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน : กรณีศึกษาระดับประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อหารูปแบบของวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการสำหรับครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา โดยศึกษากับครูประถมศึกษา จำนวน 6 คน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาทำให้ได้รูปแบบในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยมีขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นวางแผน ขั้นครูดำเนินการสอน ควบคู่กับกระบวนการวิจัย ขั้นสรุปบททวนและประเมินวงจรเพื่อปรับแผนและจากการดำเนินการตามรูปแบบดังกล่าว ทำให้นักเรียนทุกคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์เป็นที่น่าพอใจ การวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษาและในระดับอื่น ๆ ด้วย ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอน จะได้นำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์

นันทวัน สวัสดิ์ภูมิ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เส้นทางพัฒนาครูนักวิจัย : การวิจัยรายกรณีครูดีเด่นระดับประถมศึกษา วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาเส้นทางในการพัฒนาครูนักวิจัย จากวิธีการวิจัยรายกรณีครูดีเด่นระดับประถมศึกษา ด้วยวิธีการศึกษาครอบคลุมการศึกษา อัตชีวประวัติ การวิเคราะห์เอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ และการวิจัย สรุปได้ว่า เส้นทางพัฒนาครูสู่การเป็นครูนักวิจัยของกรณีศึกษา เริ่มจากคุณลักษณะส่วนตัวที่เป็นคนชอบใฝ่หาความรู้ ช่างคิด ชอบอ่าน ชอบเขียน และรักธรรมชาติ ลักษณะดังกล่าวพัฒนามาด้วยการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานในลักษณะของการสังเกต วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสังสมประสบการณ์ชีวิต และการทำงานอย่างบูรณาการในหน้าที่ครูที่รักเด็กและปรารถนาจะช่วยพัฒนาคุณภาพของเด็ก ส่งผลให้เกิดกระบวนการพัฒนาสู่การเป็นครูนักวิจัยที่ใช้รูปแบบของการวิจัยที่เป็นการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร ศึกษาเป็นกรณีการวิจัยพัฒนา ส่วนปัญหาของการวิจัยมาจากปัญหาของนักเรียนโดยครูมองเห็นโอกาสของการเรียนรู้ คือ มโนทัศน์เริ่มต้นที่สำคัญในการวิเคราะห์ปัญหาซึ่งมีขอบข่ายจากการสังเกตนักเรียนแต่ละคนในวงกว้าง ไปสู่แนวคิดของการช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคล วัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันและในอนาคต ด้วยวิธีการสอนอย่างหลากหลายและในลักษณะบูรณาการเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพและธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก ประโยชน์จากการวิจัย คือ การพัฒนานักเรียน พัฒนาตนเองให้สามารถพัฒนาการสอนนักเรียนให้ถูกต้อง และสร้างสรรค์ยิ่งขึ้นและส่งผลกระทบสู่การพัฒนาเพื่อนครู

ประภัศร วงษ์ดี (2540 : 98) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการและการใช้ผลผลิต การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูนักวิจัยในโรงเรียนประถมศึกษา : การศึกษาเชิงสำรวจและรายกรณี ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการวิจัยของครูนักวิจัย เริ่มจากปัญหาการจัดการเรียนการสอนและขาดความพร้อมของนักเรียน ครูนักวิจัยจะเลือกปัญหาวิจัยที่สามารถประยุกต์ใช้ในการทำงานสอนและเป็นเรื่องที่ตนเองถนัด โดยหัวข้อที่ศึกษา มักเป็นเรื่องการพัฒนาวิธีการสอนและสื่อการสอนและ

การสร้างหลักสูตรท้องถิ่น เครื่องมือในการวิจัย ครูสร้างขึ้นเอง โดยมีผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนในชั้นเรียนของตนเอง และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ด้วยสถิติบรรยาย

2. ครูได้มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน ทั้งในด้านพัฒนาวิธีสอนและสื่อ เพื่อพัฒนานักเรียน และพัฒนาการปฏิบัติงานในวิชาชีพครู

รัชวรรณ กระสินธ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลของการจัดกิจกรรมปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารระคน กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย วัดอุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารระคน กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 51 คน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test – Post-test Design ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t – test แบบ Dependent และสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนทุกคนทำแบบฝึกหัดและผ่านเกณฑ์การวัดจุดประสงค์ตามเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนกำหนด นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนุกสนาน มีความสุขกับการเรียนคณิตศาสตร์ และนักเรียนให้ความช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อกันในกลุ่ม ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มเป็นอย่างดี และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการเรียนแบบกิจกรรม ปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีพัฒนาการในด้านทักษะทางสังคมหลังได้รับการเรียน ร้อยละ 90

การศึกษาของรัชวรรณในครั้งนี้ เพื่อมุ่งให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหารการศึกษาว่า ควรจะสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้นำวิธีการสอนและเทคนิคต่าง ๆ มาทดลองใช้ในห้องเรียน เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะการสอนที่มุ่งพัฒนาการคิดของนักเรียน และควรมีการติดตามและประเมินผลด้านการเรียนการสอนคณิตศาสตร์อยู่เสมอ และสำหรับครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องควรสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบกิจกรรมปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์ใช้ในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาสมรรถภาพของนักเรียนด้วย

พรพรรณ อินทร์ประเสริฐ (2543 : บทคัดย่อ) การวิจัยในชั้นเรียนแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนวัดจำปา สปอ. อำเภอบางกรวย สปจ.นนทบุรี วัดอุประสงค์ของการวิจัยนี้ เพื่อการศึกษาปัญหาและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนวัดจำปา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยผู้วิจัยและคณะครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ได้ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาแนวทางการพัฒนา

กิจกรรมการเรียนการสอนนิเวศนิศาสตร์ด้วยการวิจัยในชั้นเรียนแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน โดยโรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน เพื่อสังเกตการสอนและให้คำแนะนำตลอดจนช่วยแก้ปัญหา รวมไปถึงการสร้างเครื่องมือ เพื่อใช้ทดสอบก่อนและหลังทำการวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้ค่าสถิติ X, S.D. และ t - test หาค่าความต้องการเพื่อเปรียบเทียบ และนำมาสรุปผลเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

ผลการศึกษาพบว่า การวิจัยในชั้นเรียนโดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนิเวศนิศาสตร์ ครูสอนมีความเข้าใจในกระบวนการวิจัย ในชั้นเรียนมากขึ้น สามารถนำความรู้ไปพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน โดยได้คิดค้นพัฒนานวัตกรรมขึ้นใช้เอง เพื่อนำไปแก้ปัญหาที่พบในส่วนของนักเรียนพบว่า ทุกคนมีคะแนนหลังการทดสอบสูงขึ้น มีความสนใจ สนุกสนาน และมีความพอใจกับการใช้นวัตกรรมที่ครูผู้สอนสร้างขึ้น

นอกจากนี้ วีรพล ฉลาดแย้ม (2544 : บทคัดย่อ) ยังได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู โดยศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการทำวิจัย ซึ่งพบว่า มีครูประถมศึกษาในจังหวัดดังกล่าวเพียงร้อยละ 15.21 ได้ทำการวิจัยในชั้นเรียน มีความรู้และทักษะในการวิจัยอยู่ในระดับ “น้อย” แต่มีความเห็นว่าเป็นตนเองมีลักษณะของนักวิจัยอยู่ในระดับ “ดี” ปัญหาการทำวิจัยอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ การขาดความรู้เกี่ยวกับหลักการวิจัย ขาดแหล่งศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการวิจัย ขาดงบประมาณ ไม่มีการสนับสนุนการวิจัยและไม่มีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาในการทำวิจัย และมีความต้องการในระดับ “มาก” เกี่ยวกับงบประมาณสนับสนุนการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาในการทำวิจัย และแหล่งค้นคว้างานวิจัย

5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

โรนเนอร์ (Reiner. 1998 : Abstract) ได้ทำการวิจัยในชั้นเรียน โดยการพัฒนาการเรียนรู้ในการออกเสียงอ่านของเด็กอนุบาล โดยการใช้สื่อต่าง ๆ เป็นเครื่องมือหรือสัญลักษณ์ ในการสร้างกิจกรรม เช่น การเรียนรู้ การเล่นเกมคำศัพท์ ภาษา วรรณคดี และการสัมผัส เป็นต้น ซึ่งผลของการดำเนินการ ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยความกระตือรือร้น อันแสดงให้เห็นว่า เด็กรับรู้โปรแกรมการสอนการอ่านมากขึ้น หรือผลของการร่วมกิจกรรมของนักเรียนได้ออกมาในทางบวก

ทาบานิค ซิเนอร์ และ เกนเนธ (Tabachnick; Zeichner ; & Kenneth. 1999 : Abstract) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดและการกระทำ : การวิจัยในชั้นเรียนและการพัฒนาการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีบทบาทอย่างสำคัญยิ่ง ต่อการสนับสนุนวิธีการเปลี่ยนแปลงความคิดในการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ วิธีการนี้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า เพียงแค่จากการสังเกตของครู ครูจะเกิดการเรียนรู้ พร้อม ๆ กับการทบทวนถึงวิธีการสอนได้ด้วยตนเอง

ด้วยวิธีการวิจัย การวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงความเข้าใจในเรื่องของความคิดของนักเรียนในการเรียนวิทยาศาสตร์ แต่ไม่สามารถจะนำเอาวิธีการสอนที่แตกต่างกัน เข้ามาร่วมกันเปลี่ยนแปลงความคิดของนักเรียนได้มากนัก

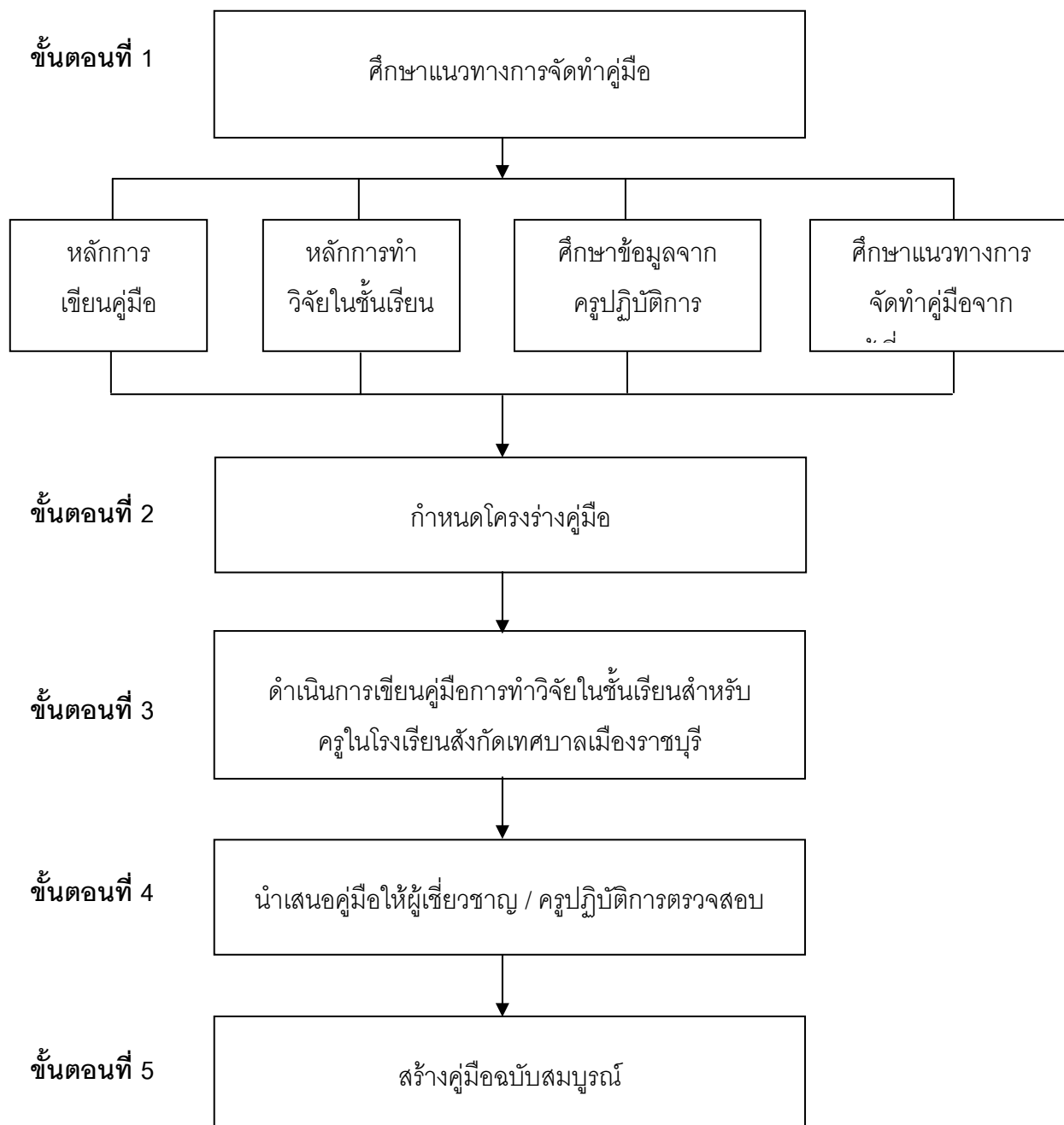
เกเวนโดลิน และโคเวน (Gwnedolyn & Cowen. 2000 : Abstract) ได้ร่วมกันดำเนินโครงการสนับสนุนให้ครูเป็นนักวิจัย เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการวิจัยในชั้นเรียน โดยได้ร่วมกับมหาวิทยาลัยไอโฮโอ สนับสนุนให้ครูในโรงเรียนของชุมชนเอลค์ฮาร์ด ในรัฐอินเดียน่า ที่มีความหลากหลายในพื้นฐานการสอน ให้แบ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อทำวิจัยในชั้นเรียนร่วมกัน ซึ่งถือเป็นเรื่องใหม่ โดยเริ่มดำเนินการด้วยครูเพียง 5 คนเท่านั้น โครงการนี้ประสบความสำเร็จมาก จนกระทั่งผู้บริหารของโรงเรียนฯ ต้องขยายโอกาสไปให้กับครูอื่นๆ บ้าง จึงได้ขอเงินทุนสนับสนุนจากรัฐมาขยายงาน ทำให้ในปีต่อมา คือเมื่อ 3 ปีที่แล้ว มีครูถึง 67 คน ได้เข้าร่วมทำโครงการวิจัยในชั้นเรียนสำเร็จอีก 22 โครงการ ในปีที่สอง มีครูถึง 62 คน ได้เข้าร่วมโครงการ และทำวิจัยสำเร็จถึง 82 โครงการ และในช่วงปีที่สาม มีครูอีก 50 คน เข้าร่วมและดำเนินโครงการสำเร็จอีก 17 โครงการ ผลการเข้าร่วมโครงการของครูพบว่า ครูต่างได้รับข้อมูลอันมีค่าต่อการจัดการเรียนการสอน และมีความรู้สึกมั่นคงในวิชาชีพ จึงทำให้เชื่อได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน จะเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการปฏิรูปโรงเรียนและการพัฒนาวิชาชีพ สนับสนุนนักเรียนให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ สนับสนุนการเรียนการสอนที่ทำให้ได้รับผลตอบสนองสะท้อนกลับมาจากผู้เรียน เกิดการยอมรับในเนื้อหาที่เรียน รวมทั้งครูแต่ละคนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้เพิ่มเติม และรู้สึกว่าได้รับการส่งเสริมจากกลุ่มเกี่ยวกับอาชีพ

จากผลงานการวิจัยในชั้นเรียนที่กล่าวมาแล้ว ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังกล่าว ต่างชี้ให้เห็นว่า การวิจัยในชั้นเรียน เป็นเครื่องมืออันจำเป็น ที่จะช่วยพัฒนาทั้งตัวผู้เรียนและครูผู้สอน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ โดยครูผู้ทำวิจัยจะเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต ค้นคว้า วิเคราะห์หาเหตุผลและแก้ไขปัญหา เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และแสดงศักยภาพที่แท้จริงของแต่ละคนออกมาเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งนั่นย่อมทำให้ครูได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันไปกับนักเรียนไปในขณะเดียวกันด้วย ทั้งในเชิงองค์ความรู้ การสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม รวมทั้งเรียนรู้ถึงปัญหา ข้อจำกัด และศักยภาพที่แท้จริงของนักเรียนแต่ละคนไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งทั้งหมดทั้งปวงนี้ นับเป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อันจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนนั่นเอง

บทที่ 3

ขั้นตอน และวิธีการจัดทำคู่มือ

การจัดทำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี
มีวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของคู่มือ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพประกอบ 5 แผนภูมิการดำเนินการจัดทำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี

วิธีการสร้างคู่มือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวทางการจัดทำคู่มือ

1.1 ศึกษาหลักการเขียนคู่มือจากหนังสือ เอกสาร คู่มือต่าง ๆ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษาผลงานการจัดทำคู่มือต่าง ๆ

1.2 ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนจากหนังสือเอกสารต่าง ๆ

1.3 ศึกษาโดยการสัมภาษณ์ครูปฏิบัติการเกี่ยวกับปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน และคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนว่า ควรมีเนื้อหาสาระอะไรบ้าง

1.4 ศึกษาแนวทางการจัดทำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอ

คำแนะนำ

การจัดทำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วยบุคคลดังรายนามต่อไปนี้

นายชัยพจน์ รักราม ตำแหน่ง ศึกษาพิเศษ 9 ปฏิบัติหน้าที่ที่ปรึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

นางสาวกาญจนา บุญส่ง ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี

ดร.ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดโครงสร้างคู่มือ

ในการกำหนดโครงสร้างคู่มือ มีส่วนประกอบต่าง ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 : เขียนโครงสร้างคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วย

บทนำ

วัตถุประสงค์ของคู่มือ

คำชี้แจงในการใช้คู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียน

ส่วนที่ 2 : เนื้อหาการวิจัยในชั้นเรียน

ตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานการทำวิจัยในชั้นเรียน

ตอนที่ 2 กรอบความคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน

ตอนที่ 3 ขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 1 การหาจุดเริ่มต้นโดยการค้นหาปัญหา

ขั้นตอนที่ 2 การทำสถานการณ์ให้กระจ่างโครงการค้นคว้าหาสาเหตุ

ของปัญหา

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์ไปปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 4 การเผยแพร่ผลการวิจัยในชั้นเรียน

ตอนที่ 4 ตัวอย่างการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน

ตอนที่ 5 บรรณานุกรม

ส่วนที่ 3 : นำโครงร่างคู่มือเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของโครงร่างคู่มือ โดยการการสัมภาษณ์และขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งประกอบด้วยบุคคลผู้มีรายนาม ดังต่อไปนี้

ผศ.ดร.โสภณ พวงสุวรรณ ตำแหน่ง อธิการบดีสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี
 ดร.มณฑาทิพย์ ไชยศักดิ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี
 ราชบุรี

นายชัยพนธ์ รักงาม ตำแหน่ง ศิษยานุศิษย์ 9 ปฏิบัติหน้าที่ที่ปรึกษา
 สำนักงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1
 ดร.ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

นางสาวกาญจนา บุญส่ง ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี
 ส่วนที่ 4 : นำคำแนะนำที่ได้มาปรับปรุงโครงร่างคู่มือ

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการจัดทำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูในโรงเรียนเทศบาล
 เมืองราชบุรี ตามโครงร่างคู่มือที่กำหนดในขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอร่างคู่มือให้ผู้เชี่ยวชาญ ครูปฏิบัติการ ตรวจสอบความเป็นไปได้
ของคู่มือ

ผู้ศึกษานำคู่มือไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเป็นไปได้ของคู่มือ ประกอบด้วย
 นักวิชาการการศึกษา จำนวน 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 5 คน
 รวม 13 คน พิจารณาตรวจสอบความเป็นไปได้ของคู่มือ ในการนำไปใช้ โดยการจัดกลุ่มสนทนา (Focus
 Group) ดังรายชื่อต่อไปนี้

นักวิชาการศึกษา

1. นายชัยพนธ์ รักงาม ตำแหน่ง ศิษยานุศิษย์ 9 ปฏิบัติหน้าที่ที่ปรึกษา
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1
2. นางสาวเพ็ญ เลียงจันทร์ ตำแหน่ง ศิษยานุศิษย์ 9
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2
3. นางวันทนี รอดอื้อ ตำแหน่ง ศิษยานุศิษย์ 9
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2

ผู้บริหารสถานศึกษา

1. นายศักดิ์ระพี สายบัว ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ระดับ 8
โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดสัตตนารถปริวัตร)
2. นางสมหมาย อาจนาเสียว ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ระดับ 8
โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดช่องลม)
3. นางสาวศรีสุตา ประเคนรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ระดับ 8
โรงเรียนเทศบาล 3 (เทศบาลสงเคราะห์)
4. นายเดชา จิยะจันทร์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ระดับ 8
โรงเรียนเทศบาล 4 (วัดมหาธาตุวรวิหาร)
5. นายสนธิ มุสิกะศิริ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ระดับ 8
โรงเรียนเทศบาล 5 (พหลโยธินรามินทรภักดี)

ผู้ปฏิบัติการสอน

1. นางมาลี ธนาสุนธิ์ ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7
โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดสัตตนารถปริวัตร)
2. นางฉวีวรรณ ประคองจิตมั่น ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7
โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดช่องลม)
3. นางลาวัลย์ เจริญผล ตำแหน่ง อาจารย์ 3 ระดับ 8
โรงเรียนเทศบาล 3 (เทศบาลสงเคราะห์)
4. นางสาวสุชาดา จันทร์แพง ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7
โรงเรียนเทศบาล 4 (วัดมหาธาตุวรวิหาร)
5. นางพรทิพย์ ธโนทัยวงศ์ ตำแหน่ง อาจารย์ 1 ระดับ 5
โรงเรียนเทศบาล 5 (พหลโยธินรามินทรภักดี)

ขั้นตอนที่ 5 คู่มือฉบับสมบูรณ์

จัดทำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี ฉบับสมบูรณ์ เพื่อให้ครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี ได้มีเอกสารในรูปของคู่มือครู ที่สามารถนำไปใช้เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ด้วยตนเอง

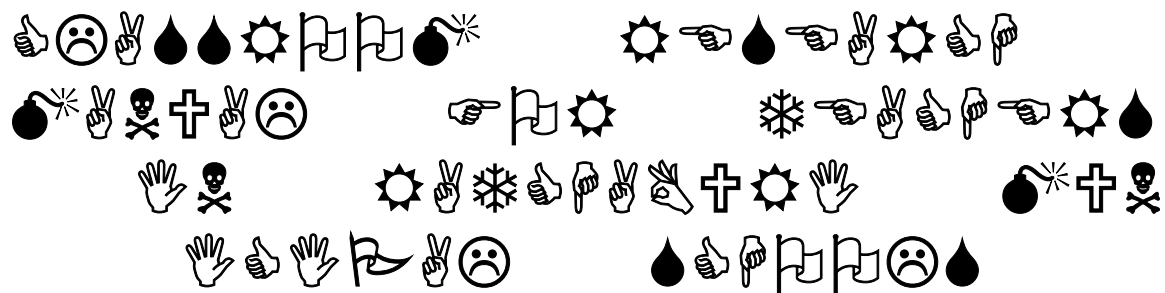
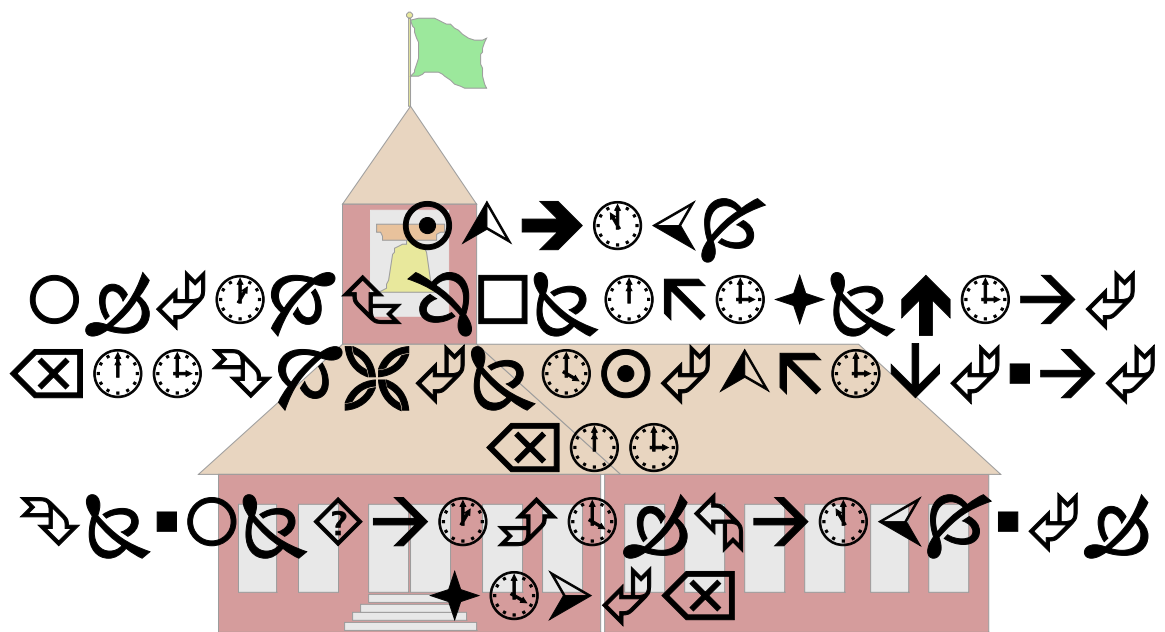
บทที่ 4

ข้อค้นพบจากการทำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี

จากการจัดทำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรีในครั้งนี้ ผู้ศึกษา ได้มีข้อค้นพบถึงกระบวนการและขั้นตอนในการทำวิจัยในชั้นเรียนตามคู่มือครูที่ปรากฏ ซึ่งมีเนื้อหาสาระของคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี ประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานการทำวิจัยในชั้นเรียน กรอบแนวคิดขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน ขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนย่อย คือ

- 1) การหาจุดเริ่มต้นโดยการค้นหาปัญหา
- 2) การทำสถานการณ์ให้กระจ่าง โดยการค้นคว้าหาสาเหตุของปัญหา
- 3) การพัฒนากลยุทธ์ไปปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา
- 4) การเผยแพร่ผลการวิจัยในชั้นเรียน

ตัวอย่างการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนและบรรณานุกรม ดังปรากฏตามคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี ดังนี้

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
เกริ่นนำ.....	1
วัตถุประสงค์ของคู่มือ.....	2
คำชี้แจงในการใช้คู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียน.....	3
การวิจัยในชั้นเรียน.....	4
ตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานการทำวิจัยในชั้นเรียน.....	5
ตอนที่ 2 กรอบแนวคิดขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน.....	13
ตอนที่ 3 ขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน.....	16
ขั้นตอนที่ 1 การหาจุดเริ่มต้นโดยการค้นหาปัญหา.....	17
ขั้นตอนที่ 2 การทำสถานการณ์ให้กระจ่างโดยการค้นคว้าหาสาเหตุของปัญหา...	24
ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์ไปปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา.....	31
ขั้นตอนที่ 4 การเผยแพร่ผลการวิจัยในชั้นเรียน.....	58
ตอนที่ 4 ตัวอย่างการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน.....	60
ตอนที่ 5 บรรณานุกรม.....	93

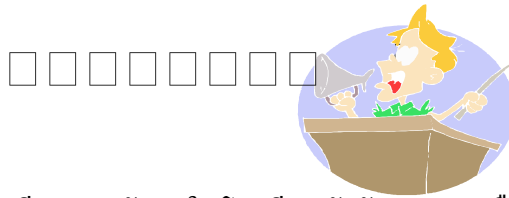
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 24 (5) ได้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง “ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่ง วิทยาการ ประเภทต่าง ๆ” นอกจากนี้ในมาตรา 30 ยังได้กำหนดว่า “ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ ผู้เรียน ในแต่ละระดับการศึกษา

จากสาระสำคัญทั้งสองมาตราในพระราชบัญญัติชี้ถึงเจตนารมณ์ในการพัฒนานักเรียน และครูให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือ เพราะ การวิจัยเป็นกระบวนการที่ฝึกให้มีการคิดอย่างเป็นระบบ และทำงานอย่างมีระบบ ข้อสำคัญการ ก้าว ไปสู่ความเป็น “ครูมืออาชีพ” นั้น ครูจะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการที่สามารถวางแผนและตัดสินใจ ดำเนินการเองได้ ประเมินตนเองได้ วิเคราะห์ วิจัยผลงาน หาจุดเด่นและข้อควรปรับปรุงในงาน ของตนเอง ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้เป็นจุดหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน ด้วย ทั้งนี้ครูผู้สอนจะต้องดำเนินการวิจัยควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน

ในสภาพปัจจุบันพบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรีส่วนมากไม่ สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ได้ ผู้จัดทำจึงได้ศึกษารูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการของศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ ที่ได้เสนอกระบวนการวิจัย ปฏิบัติการไว้ 4 ขั้นตอน

นอกจากนี้ ได้ศึกษาค้นคว้าหนังสือ ตำรา และแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน ผู้จัดทำ ขอขอบคุณท่านเจ้าของผลงานที่เป็นแหล่งข้อมูล ในการนำเสนอแนวทางการวิจัยในชั้นเรียนใน คู่มือฉบับนี้ทุกท่าน หวังว่าครูผู้สอนจะได้ใช้ประโยชน์จากการศึกษาคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี และสามารถจัดทำวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การดำเนินการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ดารณี กาญจนะ คู่มีสิน
พฤษภาคม 2547

คู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรีฉบับนี้ เป็นความตั้งใจและความพยายามอย่างยิ่ง ของผู้จัดทำคู่มือในการที่จะสร้างคู่มือนี้นี้ขึ้นมาเพื่อพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริมให้ครูผู้ปฏิบัติการสอนได้รับความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น เพื่อจะได้มั่นใจและสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ จะส่งผลให้การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาการสอนของครูได้อย่างเป็นระบบและน่าเชื่อถือ ซึ่งเหตุผลความจำเป็นที่ได้จัดทำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียน มีมูลเหตุมาจากผลการสำรวจปัญหาและความต้องการด้านกระบวนการเรียนรู้ เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปและวัฒนธรรม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2545 – 2549) ของ เทศบาลเมืองราชบุรี และผลการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาและให้บริการทางการศึกษาของเทศบาลเมืองราชบุรี จำนวน 39 คน ระบุว่า ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี มีความต้องการทำวิจัยในชั้นเรียน แต่คิดว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่ยาก ดังนั้น การจัดทำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูกลุ่มดังกล่าว จึงเป็นสิ่งที่นอกจากจะตรงกับความต้องการของครูแล้ว ยังเป็นเครื่องมือจำเป็นอย่างยิ่ง ในการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

คู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรีฉบับนี้ ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับความรู้พื้นฐาน รูปแบบและขั้นตอนของการทำการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูในการประยุกต์ใช้เพื่อทำวิจัยในชั้นเรียนของตน

อย่างไรก็ตาม ครูผู้ใช้คู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียน ๑ ฉบับนี้ ควรจะได้สร้างความเข้าใจในปรัชญาและหลักการของการทำวิจัยในชั้นเรียน ทั้งจากทฤษฎีและตัวอย่าง ตามที่ได้นำเสนอไว้ให้ถ่องแท้ เพราะในการนำคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนไปใช้นั้น ควรจะได้ประยุกต์ใช้หลักการดังกล่าวให้สอดคล้องกับบริบทของเนื้อหาวิชา ตัวผู้เรียน ตลอดจนบริบทโดยรอบ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาและสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของตน จึงจะเกิดการพัฒนาของตัวผู้เรียน ครูผู้สอน ตลอดจนการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างแท้จริง ครูจึงจะสามารถใช้การวิจัยในชั้นเรียนให้เป็นเครื่องมือในการสอนให้โดยเน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถบูรณาการหลักสูตรได้สอดคล้องกับตัวผู้เรียน บริบทของท้องถิ่น และสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ตลอดจนสามารถพัฒนาตัวผู้เรียนให้เจริญงอกงาม เต็มตามศักยภาพที่แท้จริงในทุกรูปแบบได้อย่างสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการปฏิรูปการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้อย่างสมบูรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียน

คู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูได้มีเอกสารคู่มือเป็นแนวทางเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ขั้นตอนของการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการ เรียนรู้ เป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และยังเป็นประโยชน์ต่อตัวครู โรงเรียนและวงการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. **นักเรียน** ส่งผลโดยตรงต่อนักเรียนในชั้นเรียน ที่มีความรู้ความสามารถพื้นฐานแตกต่างกัน ซึ่งอาจสร้างปัญหาให้กับครู กับโรงเรียน รวมทั้งสังคมส่วนรวม และครูไม่วางเฉย แต่ได้ใช้ความพยายามวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาอย่างมีหลักการ แล้วคิดหาทางแก้ไขปัญหานั้นจนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนให้ดีขึ้น นักเรียนเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน จนในที่สุดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับเป็นที่น่าพอใจ และไม่มีปัญหาการเรียนอีกต่อไป

2. **ครู** โดยจะทำให้ครูเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อหาทางแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมในการคิดแก้ปัญหา บางครั้งนวัตกรรมขั้นแรกอาจมีข้อบกพร่อง แต่เมื่อได้มีการปรับปรุงอยู่เสมอก็สามารถพัฒนาเป็นผลงานที่มีประโยชน์เป็นที่ยอมรับได้

3. **โรงเรียน** โดยจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มครูมากขึ้น ทั้งในรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในหมวดวิชาและระหว่างหมวดวิชา ตั้งแต่การร่วมกันคิดหาปัญหา การวิเคราะห์หาสาเหตุ การเขียนรายงาน เพราะครูในโรงเรียนมีความถนัดหรือชำนาญต่าง ๆ กัน ถ้าได้ระดมสรรพกำลังจากความถนัดของแต่ละคนแล้ว ก็จะทำให้งานวิจัยมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จะ ช่วยให้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ สามารถกำหนดสาเหตุและชี้ประเด็นปัญหาได้อย่างชัดเจน เพื่อแก้ปัญหาได้ตรงจุด ยกระดับมาตรฐานวิชาการโรงเรียนให้สูงขึ้น

4. **วงการศึกษา** ผลงานวิจัยในชั้นเรียนสามารถส่งไปนำเสนอ เพื่อขอเลื่อนระดับตำแหน่งทางวิชาการ งานวิจัยที่ได้นอกจากจะได้รับการเผยแพร่โดยทั่วไปแล้วจะเป็นการกระตุ้นให้มีการพัฒนาผลงานวิชาการอย่างไม่หยุดยั้ง ภาพลักษณ์ของอาชีพครูจะดีเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางจากการทำงานอย่างเป็นระบบ

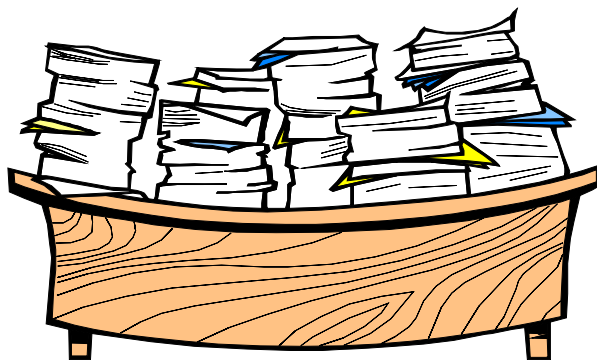

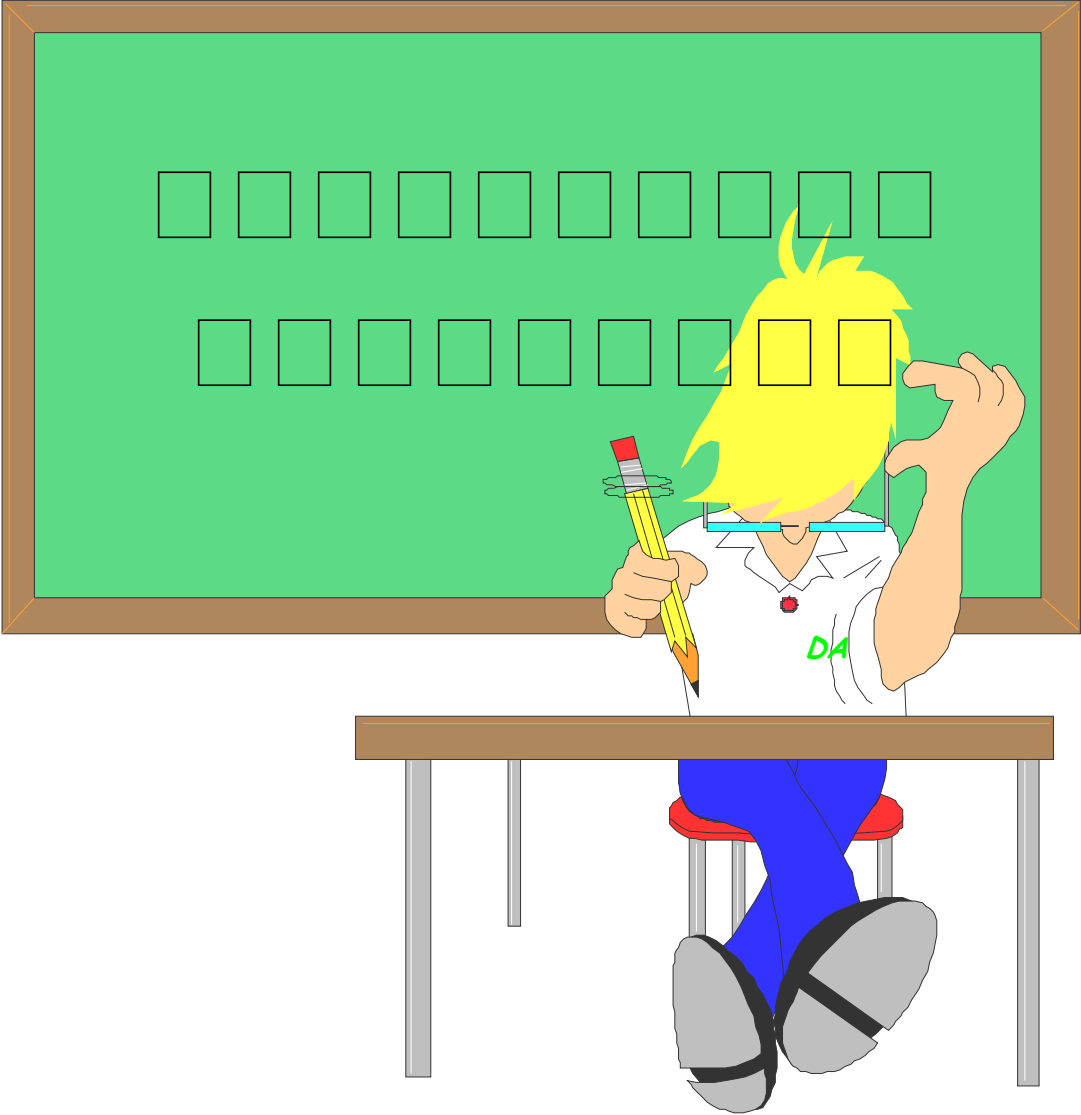
คำชี้แจงในการใช้คู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียน

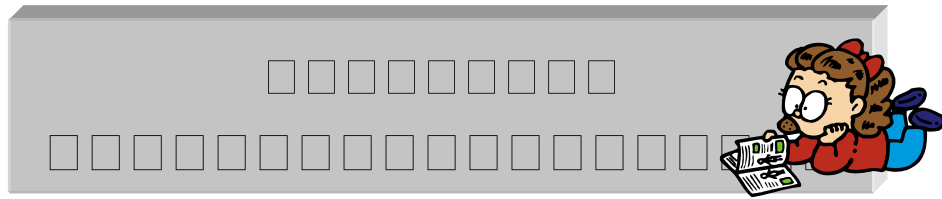
เพื่อให้ครูก้าวไปสู่การเป็นครูมืออาชีพของเทศบาลอย่างมั่นใจ โดยทุกท่านสามารถศึกษารายละเอียด ตามคำชี้แจงดังต่อไปนี้

1. ผู้ใช้คู่มือควรศึกษารายละเอียดของคู่มือนี้เป็นระบบและทำความเข้าใจ เพื่อให้กระบวนการปฏิบัติสอดคล้องกับคู่มือ ฯ การทำวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี
2. ผู้ใช้คู่มือได้ทดลองในการปฏิบัติจริงแล้ว ควรจัดกลุ่มและเปลี่ยนแนวคิด ทักษะคิดร่วมกับเพื่อนครู ตลอดจนขอความเห็นที่เป็นประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญเพิ่มเติม เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการฝึกปฏิบัติอย่างมีมาตรฐาน
3. ควรมีการปรับปรุงภาคปฏิบัติและผลสัมฤทธิ์ของงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
4. ควรมีการสร้างงานใหม่ เข้าสู่เวทีทางวิชาการในเนื้อหาที่เห็นส่วนของคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้ เป็นผลงานวิชาการอย่างน่าภาคภูมิใจของตนเองต่อไป

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารนี้ จะช่วยให้คุณครูทุกท่านสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีความเป็นครูมืออาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้ใช้คู่มือได้ศึกษา ทำความเข้าใจ ข้อบัญญัติ ความสำคัญ ความหมาย รูปแบบ ลักษณะ กระบวนการ แนวทางส่งเสริม และประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษาบัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา 24 (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอน แหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้กับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

จะเห็นได้ว่า ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับการนำการวิจัยไปใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน โดยกำหนดให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอน ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ครูกับการวิจัยในชั้นเรียน

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24 และมาตรา 30 ได้ให้ความสำคัญกับการนำการวิจัยไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยกำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรอบรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้

ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและการแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ นอกจากนี้ สถานศึกษาควรพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

ในการจัดการเรียนการสอน ครูเป็นผู้กำหนดทิศทางให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นแนวทางหนึ่งที่จะแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้น ครูจึงต้องเป็นผู้ทำวิจัยเองด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ

1. ธรรมชาติของวิชาชีพทางการสอน ครูต้องการความอิสระในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนของตนและต้องสามารถเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีทางการศึกษากับการปฏิบัติการสอนอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพมากที่สุด โดยไม่ต้องรอสั่งการจากผู้ใดทั้งสิ้น

2. ความไม่เหมาะสมของงานวิจัยแบบเดิม งานวิจัยที่นักการศึกษาหรือนักวิจัยได้ศึกษาไว้ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการสอนของครูได้ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ครูเท่านั้นเป็นผู้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ดังนั้น จึงต้องทำวิจัยในชั้นเรียนของตน

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนมีความรู้สึกว่าเป็นเรื่องยากไม่สามารถทำได้ แต่โดยความเป็นจริงแล้ว การวิจัยในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนสามารถทำได้ด้วยตนเองและไม่ยากอย่างที่คิด เนื่องจากครูเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียน รู้ เข้าใจสภาพการเรียนการสอนอย่างแท้จริง และอาจจะทำการวิจัยอยู่แล้วโดยไม่รู้ตัว โดยเฉพาะครูผู้สอนที่พยายามหาทางปรับปรุงการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เพราะการวิจัยในชั้นเรียนมีจุดประสงค์สำคัญเพื่อปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ดังนั้นครูผู้สอนจึงมีความเหมาะสมที่สุดที่จะเป็นนักวิจัย ทำวิจัย ในชั้นเรียนเพื่อช่วยแก้ปัญหาที่มีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนและผลพลอยได้ทีตามมา ก็คือ จะทำให้ครูได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอีกด้วย

การวิจัยในชั้นเรียน นอกจากจะเป็นประโยชน์ในด้านการจัดการการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครู โดยครูผู้สอนสามารถนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้เป็นผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนระดับหรือปรับตำแหน่งสูงขึ้นได้

นอกจากนั้น กระบวนการวิจัยจะเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ที่ดี ซึ่งทุกงานในทุกสาขาอาชีพ รวมทั้งงานการศึกษาใช้ในการทำองค์ความรู้ หรือข้อค้นพบในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานได้อย่างเป็นระบบน่าเชื่อถือ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า “การวิจัยช่วยให้การพัฒนางานเป็นไปอย่างน่าเชื่อถือ” สะท้อนถึงความชัดเจน รอบคอบ และตรวจสอบได้

งานการจัดการเรียนการสอนหรืองานของครู นับเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ต้องการความเชื่อถือได้ในผลงาน ซึ่งถ้าครูนำการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน หรือแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนจะสามารถพัฒนานักเรียนได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งเป็นการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ทำให้ผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งบิดามารดา ผู้ปกครองของนักเรียนมีความมั่นใจในการจัดการเรียน การสอนของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ทำโดยครูในชั้นเรียน โดยมีจุดประสงค์เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนมีการดำเนินงานที่มีแผนชัดเจน กระทำการอย่างรวดเร็ว สามารถนำผล มาใช้ได้ทันที ในระหว่างการทำวิจัยจะมีการสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ซึ่งผลที่ได้จะนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน โดยมีจุดเน้นที่เป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนมากที่สุด การทำวิจัยในชั้นเรียนจะมีการทำอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะได้ผลตาม เป้าหมายที่ต้องการ นั่นคือ การแก้ไขปัญหา และพัฒนาการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนเป็นผู้แสวงหาความรู้ โดยการปฏิบัติการสอนควบคู่ไปกับการเรียน การสอน

ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน เพราะการวิจัยเป็นบทบาทเสริมของครูในฐานะนำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ผลการวิจัยเป็นคำตอบหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหา หรือปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ทั้งด้านกระบวนการบริหารจัดการกระบวนการเรียนการสอน และด้านผลผลิตคือผู้เรียน ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

ลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน

ลักษณะที่เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี เป็นการวิจัยเชิงคุณลักษณะมากกว่าเชิงปริมาณ ใช้การสังเกตและวิเคราะห์จากการปฏิบัติหรือเป็นการทำวิจัยไปในขณะที่ทำการสอนปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์หรือปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ ไม่ใช้เวลาในการดำเนินการมาก ไม่จำเป็นต้องสร้างเครื่องมือวิจัย ใช้ข้อมูล หรือใช้เครื่องมือทางสถิติที่ยุ่งยาก โดยมีเป้าหมายเพื่อใช้ผลการวิจัยไปแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน พัฒนาการเรียนการสอน หรือพัฒนาทั้งตัวผู้เรียนและครู และจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หากจะนำหลักและวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR : Participatory Action Research) ที่ดึง ตัวนักเรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วม หรืออาจสรุปได้ถึงลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน โดยจำแนกครอบคลุมถึง 14 ลักษณะ ดังนี้ (อุทุมพร จามรมาน :2544,1-2)

1. ผู้ทำวิจัยยังทำงานตามปกติของตน
2. ไม่ต้องสร้างเครื่องมือวิจัย
3. ไม่มีข้อมูลจำนวนมาก และไม่ต้องใช้สถิติ
4. ข้อมูลส่วนใหญ่มาจากการสังเกต การพูดคุย และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา
5. ไม่ต้องทบทวนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. ใช้เวลาทำวิจัยไม่นานขึ้นอยู่กับสาเหตุของปัญหาและจำนวนบุคคลที่ต้องการแก้ไข
7. ความยาว 2-3 หน้าต่อเรื่อง
8. นักเรียน/ครู ได้รับการแก้ไขหรือพัฒนา
9. ไม่มีการระบุประชากร กลุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง
10. ไม่ต้องใช้สถิติสรุปอ้างอิง และไม่มีระดับนัยสำคัญ
11. ไม่มีการทดสอบก่อนหลัง
12. ไม่มีกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม
13. เป็นการวิจัยเชิงคุณลักษณะ (Qualitative research มากกว่า Quantitative research)
14. เน้นการแก้ไขที่สาเหตุของปัญหาของนักเรียน ครูบางคน/บางเรื่อง

รูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียน

รูปแบบการวิจัยในชั้นเรียนนั้น เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่จะดำเนินไปพร้อมกับ การสอน มีหลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับวิธีดำเนินการเพื่อศึกษาปัญหาหรือสถานการณ์ในชั้นเรียน ซึ่งใน คู่มือนี้ ขอนำเสนอรูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียน ของศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ซึ่งได้ เสนอรูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่า การเลือกประเภทของการวิจัยในชั้นเรียนให้เหมาะสมนั้น เรา อาจใช้การวิจัยสำรวจ หรือการวิจัยทดลองก็ได้ โดยที่การวิจัยสำรวจ (Survey Research) อาจเป็น การศึกษาเพื่อหาสาเหตุของปัญหา เพื่อที่จะได้แสวงหาวิธีการแก้ปัญหาต่อไป สำหรับการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) นั้น เป็นการศึกษาเรื่องของเหตุและผล เช่น วิธีการสอน(เหตุ) กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(ผล) เป็นต้น นั่นก็คือการวิจัยเชิงทดลองเป็นการศึกษาสิ่งที่จะกระทำนั้นจะ เกิดผลอะไรบ้าง สิ่งที่จะกระทำอาจเป็นสื่อ วิธีการสอนหรือนวัตกรรมต่าง ๆ

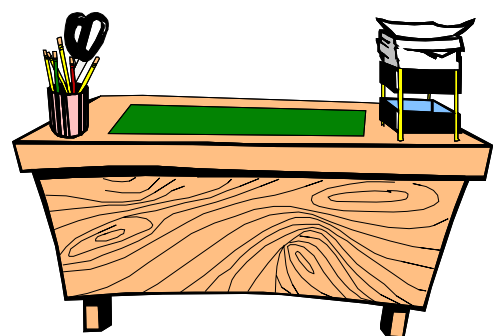
มีการวิจัยอีกประเภทหนึ่ง คือ การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งเหมาะสมที่ จะใช้เพื่อการวิจัยในชั้นเรียน ลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการมีดังนี้

1. การวิจัยปฏิบัติการดำเนินการโดยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่วิจัยโดยตรง ดังนั้น การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน จึงดำเนินการโดยครูผู้สอนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนที่ตนสอน

2.การวิจัยปฏิบัติการเป็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ การวิจัยปฏิบัติการจึงเริ่มต้น จากปัญหาที่พบในการทำงานแต่ละวัน ดังนั้นการวิจัยในชั้นเรียนโดยการวิจัยปฏิบัติการจึงเริ่มต้นจาก ปัญหาที่ครูพบในการเรียนการสอน ปัญหาที่ครูผู้สอนมักพบ เช่น นักเรียนไม่ตั้งใจเรียน,นักเรียนมี ทักษะไม่ดีต่อวิชาที่เรียน,นักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการเรียน,นักเรียนผ่านจุดประสงค์น้อย, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ,ทักษะบางด้านต่ำกว่าเกณฑ์ เป็นต้น

3. การวิจัยปฏิบัติการใช้วิธีง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน ใช้วิธีการทางสถิติง่ายๆ เช่น ร้อยละ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะต้องการให้วิธีการวิจัยที่ใช้เหมาะสมกับปัญหาที่ต้องการแก้ไขเท่านั้น

4. การวิจัยปฏิบัติการดำเนินการควบคู่ หรือพร้อมไปกับการปฏิบัติงานจริงๆ ดังนั้น การวิจัยใน ชั้นเรียน โดยการวิจัยปฏิบัติการนั้น ครูจะทำการวิจัย ควบคู่ไปกับการสอนตามปกติ นั่นคือสอนไปวิจัยไป พร้อมๆ กัน แล้วนำผลการวิจัยไปแก้ปัญหาในห้องเรียน พัฒนาการเรียนการสอนหรือใช้เป็นกลยุทธ์ในการสอน

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยได้จำแนกกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนออกเป็นหลายขั้นตอน อาทิเช่น การใช้กระบวนการเชิงระบบ(System Approach) เริ่มจากการกำหนดปัญหา การเตรียมการและวางแผน การปฏิบัติตามแผน การติดตาม ปรับปรุง ทดลองและการสรุป เขียนรายงาน

สำหรับกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนของกลุ่มฉบับนี้ ขอนำเสนอกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนตามแนวคิดของศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ซึ่งได้กล่าวถึงกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน สรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การหาจุดเริ่มต้นโดยการค้นหาปัญหา

ขั้นตอนที่ 2 การทำสถานการณ์ให้กระจ่างโดยการค้นคว้าหาสาเหตุของปัญหา

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์ไปปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 4 การเผยแพร่ผลการวิจัยในชั้นเรียน

แนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน

แนวทางการสนับสนุนส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนมีแนวทางดังต่อไปนี้ คือ

- (1) มีการส่งเสริมตามความหลากหลายของเป้าหมาย หลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ใช้ในการทำวิจัย
- (2) มีการสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการกระตุ้นให้เกิดการทำวิจัย ซึ่งรวมทั้งการให้ทุนสนับสนุนการวิจัย
- (3) มีการให้การศึกษาและอบรมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ของตัวผู้วิจัย
- (4) มีการติดตามประเมินผล เพื่อปรับปรุงการทำงาน รวมทั้งการยกย่องชมเชยผู้ที่มีผลงานดีเด่น และ
- (5) มีการขยายผลและเผยแพร่ผลการวิจัยออกสู่สาธารณชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยสร้างประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง ต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาทั้งตัวผู้เรียน ครูผู้สอน โรงเรียน และวงการศึกษา นวัตกรรมที่ได้จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ครูผู้สอนเข้าใจผู้เรียนมากขึ้น รู้จักสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาตัวผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนและบรรลุสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษามากขึ้น ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งในระหว่างนักเรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร ชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนสังคมโดยกว้าง จนเกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) รวมทั้งยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ต่อไปอย่างไม่สิ้นสุดอีกด้วย

ไพจิตร สดวกการและศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2545 : 5-7) กล่าวถึงประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังต่อไปนี้

ประโยชน์ต่อผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนในชั้นเรียนมีความรู้ความสามารถพื้นฐานแตกต่างกัน ถ้าครูใช้รูปแบบการสอนเพียงแบบเดียวกับผู้เรียนทุกคน อาจทำให้ผู้เรียนบางคนไม่ได้รับการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา ซึ่งอาจส่งผลกระทบไปถึงปัญหาอื่น เช่น จากปัญหาพฤติกรรมการเรียนรู้ส่งผลกระทบไปถึงปัญหาความประพฤติ ส่งผลกระทบไปถึงครูวิชาอื่น ครูที่รับช่วงในชั้นต่อไป โรงเรียน และสังคมโดยรวม จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องพยายามวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาแล้วคิด หาทางแก้ปัญหาจนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้ดีขึ้น พัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ใฝ่เรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ และไม่มีปัญหาการเรียนอีกต่อไป ซึ่งส่งผล ไปถึงการขจัดปัญหาและผลกระทบอื่น ๆ ด้วย

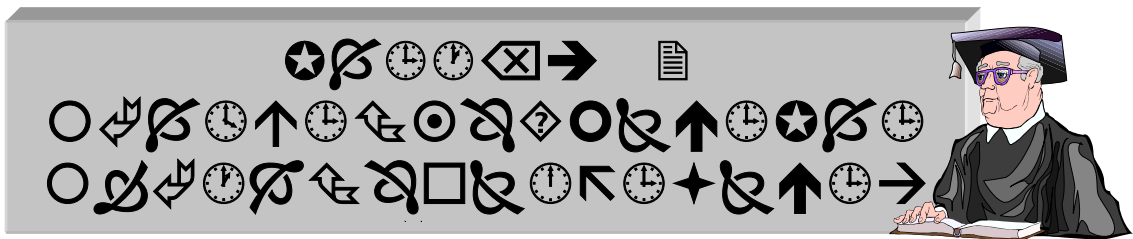
ประโยชน์ต่อครู ครูมีการวางแผนการทำงานในหน้าที่ของตนอย่างเป็นระบบ ได้แก่ วางแผนการเรียนการสอน ออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ประเมินผลการทำงานเป็นระยะ โดยมีเป้าหมายชัดเจนว่าจะทำอะไร กับใคร เมื่อไร เพราะอะไร และทำให้ทราบผลการทำว่า บรรลุเป้าหมายได้อย่างไร เพียงใด ช่วยให้ครูเกิดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ในการหาทางแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ได้นวัตกรรมที่ผ่านการปรับปรุงจนเป็นที่ยอมรับได้ และเกิดความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น สามารถอธิบายได้ว่าตนเองสามารถจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลแก่ผู้เรียนเป็นรายคนและแต่ละคนอย่างไรบ้าง

ประโยชน์ต่อโรงเรียน ครูในโรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นทั้งภายในหมวดวิชา และระหว่างหมวดวิชา มีการร่วมกันคิดแก้ปัญหาตั้งแต่การวิเคราะห์หาสาเหตุจนถึงการเขียนรายงาน การได้ระดมสรรพกำลังจากความถนัดของแต่ละคนจะทำให้งานวิจัยมีคุณภาพยิ่งขึ้น เช่น ครูคณิตศาสตร์ช่วยในเรื่องการคำนวณ การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ครูบรรณารักษ์ช่วยดูแลการเขียนบรรณานุกรม ครูภาษาไทยช่วยตรวจสอบการสะกดคำ ครูภาษาอังกฤษช่วยด้านการอ่านเอกสารตำรา หรืองานวิจัยจาก

ต่างประเทศ เป็นต้น การศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ที่ครูรับผิดชอบอยู่ จะช่วยให้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถวิเคราะห์สาเหตุและชี้ประเด็นปัญหาได้ชัดเจน แก้ปัญหาได้ตรงจุด เป็นการสร้างเครือข่ายกัลยาณมิตรกันทางวิชาการในโรงเรียน และยกระดับมาตรฐานวิชาการของโรงเรียนให้สูงขึ้น

ประโยชน์ต่อวงการการศึกษา ผลงานการวิจัยในชั้นเรียน ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนที่ครูแต่ละคนดำเนินการว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ครูผู้สอนแต่ละคนจะประยุกต์นำไปใช้เพื่อพัฒนาการศึกษาของตนได้อย่างไร เป็นการสร้างสังคมทางการศึกษา และกระบวนการพัฒนา ผลงานทางวิชาการที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์อันมีคุณภาพอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้วิชาชีพครูมี ภาพลักษณ์ที่ดี เป็นที่ยอมรับมากขึ้น

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้คุณครูศึกษาทำความเข้าใจกระบวนการขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ครูส่วนใหญ่ได้ทำวิจัยในชั้นเรียนเสร็จสิ้นไปแล้วหลายเรื่อง โดยไม่รู้ตัวว่านั่นคือการทำวิจัยในชั้นเรียน เพราะไม่ได้บันทึกประสบการณ์นั้นไว้เป็นหลักฐาน ประกอบกับความกลัวโดยไม่ถูกต้องว่าตนเองทำวิจัยไม่ได้ ทั้งยังไม่ได้รับการฝึกฝนให้รู้จักระเบียบวิธีการวิจัยมาก่อนมากนัก ซึ่งในความเป็นจริงครูสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนตามรูปแบบและเนื้อหาที่ครูต้องการ ตามแบบฉบับของตนเองได้ เพราะการวิจัยในชั้นเรียนไม่มีขั้นตอนที่แน่นอนตายตัว สำหรับคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนฉบับนี้ผู้จัดทำขอเสนอขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียนตามแนวคิดของ ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ซึ่งกล่าวถึงการวิจัยปฏิบัติการเพื่อการวิจัยในชั้นเรียน ไว้ดังนี้

การวิจัยปฏิบัติการเพื่อการวิจัยในชั้นเรียน

ในการทำวิจัยในชั้นเรียนนั้นควรจะทำวิจัยประเภทใดจึงจะเหมาะสมนั้น เราอาจใช้การวิจัยสำรวจหรือการวิจัยทดลองก็ได้ โดยที่การวิจัยสำรวจ (survey research) อาจเป็นการศึกษาเพื่อหาสาเหตุของปัญหาเพื่อที่จะได้แสวงหาวิธีแก้ปัญหาต่อไป สำหรับการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) นั้นเป็นการศึกษาเรื่องของเหตุและผล เช่น วิธีสอน (เหตุ) กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ผล) หรือ สื่อ (เหตุ) กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ผล) เป็นต้น นั่นก็คือ การวิจัยเชิงทดลองเป็นการศึกษาสิ่งที่จะกระทำนั้นจะเกิดผลอะไรบ้าง สิ่งที่จะกระทำอาจเป็น สื่อ วิธีสอน หรือนวัตกรรมต่าง ๆ

มีการวิจัยอีกประเภทหนึ่ง คือ การวิจัยปฏิบัติการ (action research) ซึ่งเหมาะสมที่จะใช้เพื่อการวิจัยในชั้นเรียน ลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการมีดังนี้

1. การวิจัยปฏิบัติการดำเนินการโดยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่วิจัยโดยตรง ดังนั้นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนจึงดำเนินการโดยครูผู้สอนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนที่ตนสอน
2. การวิจัยปฏิบัติการเป็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ การวิจัยปฏิบัติการจึงเริ่มต้นจากปัญหาที่พบในการทำงานแต่ละวัน ดังนั้น การวิจัยในชั้นเรียนโดยการวิจัยปฏิบัติการจึงเริ่มต้นจาก

ปัญหาที่ครูพบในการเรียนการสอน ปัญหาที่ครูผู้สอนมักพบ เช่น นักเรียนไม่ตั้งใจเรียน นักเรียน มีทัศนคติไม่ดีต่อวิชาที่เรียน นักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการเรียน นักเรียนผ่านจุดประสงค์น้อย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ทักษะบางด้านต่ำกว่าเกณฑ์ เป็นต้น

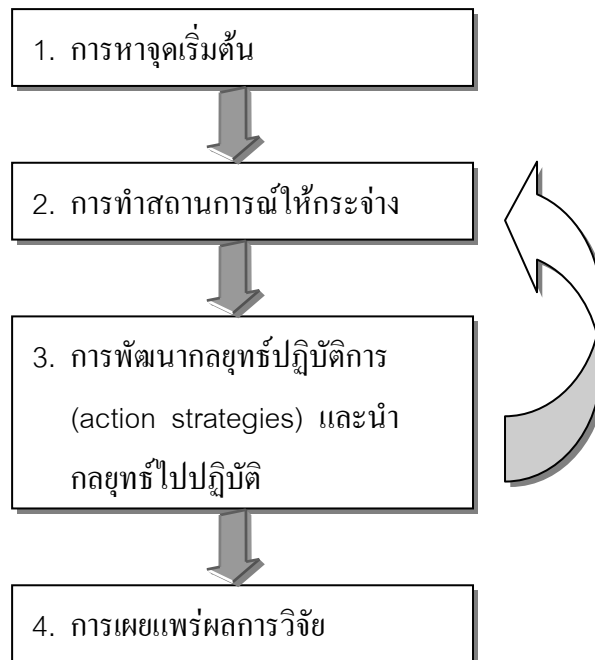
3.การวิจัยปฏิบัติการใช้วิธีการง่ายๆ ไม่สลับซับซ้อน ใช้วิธีการทางสถิติง่าย ๆ เช่น ร้อยละ วิธีการวิจัยที่ใช้จะเหมาะสมกับปัญหาที่ต้องการแก้ไข

4. การวิจัยปฏิบัติการดำเนินการควบคู่หรือพร้อมไปกับการปฏิบัติงานจริง ๆ ดังนั้น การวิจัยในชั้นเรียนโดยการวิจัยปฏิบัติการนั้น ครูจะทำการวิจัยควบคู่ไปกับการสอนตามปกติ นั่นคือ สอนไปวิจัยไปพร้อม ๆ กัน แล้วนำผลการวิจัยไปแก้ปัญหในในห้องเรียน พัฒนาการเรียนการสอน หรือใช้เป็นกลยุทธ์ในการสอน

เนื่องจากการวิจัยปฏิบัติการแต่ละโครงการจะมีแบบฉบับของตนเอง ดังนั้น การวิจัยปฏิบัติการจึงไม่มีขั้นตอนที่แน่นอนตายตัว แต่จะมีกระบวนการกว้าง ๆ ซึ่งอาจแยกเป็น 4 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 เป็นการหาจุดเริ่มต้น ซึ่งจุดเริ่มต้น ก็คือ ปัญหาที่พบในการเรียนการสอน จากนั้นจึงพยายามหาสาเหตุของปัญหาอาจโดยการสังเกต การสนทนากับครูคนอื่น ศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ แล้ว พยายามลงข้อสรุปว่า สาเหตุของปัญหาคืออะไร ซึ่งเป็นขั้นที่ 2 ดังนั้น ขั้นที่ 2 คือ การทำสถานการณ์ให้กระจ่างในขั้นที่ 3 นี้เป็นการหาวิธีการแก้ปัญหเป็นการพัฒนากลยุทธ์ปฏิบัติการ (action strategies) เพื่อใช้ในการแก้ปัญหและนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ กลยุทธ์ปฏิบัติการอาจเป็นวิธีสอนสื่อ การสร้างแรงจูงใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้รางวัล การใช้คำถาม หรือ นวัตกรรมต่าง ๆ ในการนำกลยุทธ์ปฏิบัติการไปปฏิบัติ นั้น อาจไม่สามารถแก้ปัญหได้ในทันทีทันใด ดังนั้น ในระหว่างการนำกลยุทธ์ปฏิบัติการไปปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องติดตามผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติและผลข้างเคียง (side – effects) ที่เกิดขึ้น ถ้าผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ก็จำเป็นต้องปรับหรือพัฒนากลยุทธ์ปฏิบัติการ (action strategies) เสียใหม่ ดังนั้น กระบวนการวิจัยจึงกลับคืนไปสู่ขั้นที่ 2 ซึ่งเป็นขั้นการทำให้สถานการณ์กระจ่างใหม่อีก เป็นการพิจารณาว่าสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงคืออะไรแน่ เมื่อสามารถระบุสาเหตุของปัญหาได้ก็ดำเนินการต่อไปใน ขั้นที่ 3 คือ การพัฒนากลยุทธ์ปฏิบัติการและนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

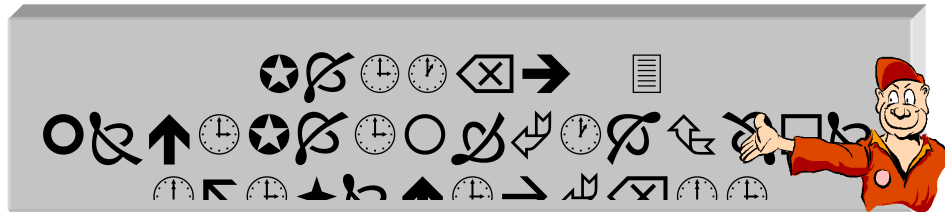
การวิจัยปฏิบัติการจะสิ้นสุดลงในขั้นที่ 4 ซึ่งเป็นขั้นการเผยแพร่ความรู้ที่ค้นพบให้ผู้อื่นได้ทราบ อาจเป็นการสนทนากับครูผู้อื่นอย่างไม่เป็นทางการ การนำเสนอในที่ประชุม หรือ การเขียนรายงานเผยแพร่ เป็นต้น

ขั้นตอนของกระบวนการวิจัยปฏิบัติการสามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

ขั้นตอนของกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ

ที่มา : เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2539). *ประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีบริหาร
การศึกษา* หน่วยที่ 11 – 15 .หน้า 186.

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้คุณครูเข้าใจขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเป็นงานการเรียนรู้การสอนที่ครูทำอยู่แล้ว และสามารถนำมาดำเนินการประยุกต์ให้สอดคล้องกับขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 1 การหาจุดเริ่มต้นโดยการค้นหาปัญหา

ปัญหาคืออะไร

- ที่มาของปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน
- ลักษณะของปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน
- การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
- แบบฝึกปฏิบัติ 1

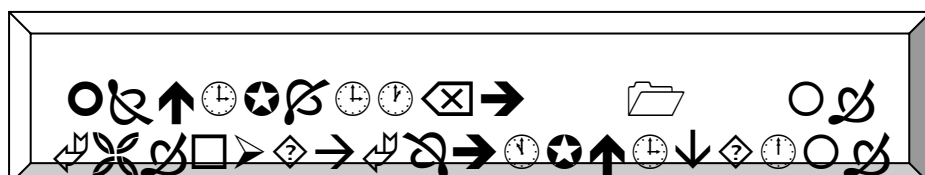
ขั้นตอนที่ 2 การทำสถานการณ์ให้กระจ่างโดยการค้นคว้าหาสาเหตุของปัญหา

- สาเหตุของปัญหา
- สาเหตุของปัญหาเริ่มที่ใด
- แหล่งข้อมูลของปัญหามีอะไรบ้าง
- การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
- แบบฝึกปฏิบัติ 2

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์ไปปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา

- การพัฒนากลยุทธ์ไปปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา
- การหาวิธีการในการแก้ปัญหา
- การพัฒนานวัตกรรม / วิธีการแก้ปัญหา
- นวัตกรรมที่ใช้ในการวิจัยในชั้นเรียน
- ความสำคัญของนวัตกรรม
- นวัตกรรมสำหรับนักเรียน
- ตัวอย่างข้อดี ข้อจำกัดของนวัตกรรมบางชนิด
- การนำนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหามาใช้
- การเขียนสรุปรายงานการวิจัยในชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 4 การเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียน

ขั้นตอนนี้ คุณครูต้องหาจุดเริ่มต้น โดยการค้นหาปัญหาในการเรียนการสอน ที่ตนเอง รับผิดชอบ ว่ามีปัญหาอะไรบ้าง เป็นจุดเริ่มต้นของการวิจัยในชั้นเรียน เริ่มง่าย ๆ ตามธรรมชาติจากการ ปฏิบัติการเรียนการสอนของคุณครูในชั้นเรียน เช่น การสังเกตนักเรียนรายบุคคล ขณะสอน ขณะให้ ทำงาน ใบงาน จากการตรวจงาน ประมวลผลการเรียน เปรียบเทียบคะแนนนักเรียนแล้ว คิดวิเคราะห์ ต่อไปว่านักเรียนคนใดมีปัญหาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ในการเรียน

ปัญหาคืออะไร

ปัญหา :

คือ สภาพการณ์การเรียนการสอนที่เกิดขึ้นจริงขณะนั้น ซึ่งไม่เป็นไปตามเป้าหมาย หรือสภาพที่พึงประสงค์กับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

ตัวอย่าง

คุณครูคาดว่านักเรียนทุกคนต้องส่งการบ้านตรงเวลา แต่สภาพจริงพบว่ามึ้นนักเรียน บางคนไม่ส่ง บางคนส่งไม่ตรงเวลา

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนคณิตศาสตร์ต่ำกว่าเกณฑ์

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีเจตคติไม่ดีต่อ วิชาวิทยาศาสตร์

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขาดความรับผิดชอบ ในห้องปฏิบัติการ

ครูเชาวนีย์ สอนคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มา 15 ปี สังเกตว่า นักเรียนที่เรียนคณิตศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตลอด จึงนำผลการเรียนคณิตศาสตร์ เป็นรายจุดประสงค์ย้อนหลัง 3 ปี มาทำการศึกษา พบว่า จุดประสงค์ในเรื่องการทำเศษส่วน ที่ กำหนดให้ให้เป็นเศษส่วนอย่างต่ำ เศษเกิน และจำนวนคละเป็นจุดประสงค์ที่นักเรียนส่วนใหญ่ สอบ ไม่ผ่านมากที่สุด

ฯลฯ

ที่มาของปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน

ปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนมาจากสภาพการณ์ใน การปฏิบัติงานของครู เช่น สภาพการจัดการเรียนการสอน การใช้ สื่อประกอบการเรียนการสอน วิธีสอนที่ใช้ในวิชาต่างๆ พฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นปัญหา การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ฯลฯ เหล่านี้ล้วนเป็นแหล่งที่มาของปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งอาจมาได้ 2 แนวทาง คือ

1. มาจากสภาพการณ์จริงในการปฏิบัติงานของครู เช่น สภาพการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน วิธีสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นปัญหา ฯลฯ

2. มาจากข้อสงสัยของครูที่ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีใหม่ ๆ การคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ หรือวิธีสอนใหม่ ๆ ว่าจะได้ผลหรือไม่ ถ้านำมาใช้ในการเรียนการสอนในสภาพจริงของตน หรือจากประสบการณ์ครู ซึ่งอาจเป็นปัญหาที่ครูประสบในชีวิตประจำวัน หรือจากข้อเสนอแนะของผลงานวิจัยที่ได้มีผู้ทำมาแล้ว หรือความสนใจในการทดลองพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการวิจัยการสอน เป็นต้น

ตัวอย่าง : ปัญหาที่ได้จากการสังเกตของครู

ครูจรรยา สังเกตพบว่า นักเรียนในห้องเรียนจำนวน 5 คน ขาดเรียนบ่อย

ครูชาติรี สังเกตพบว่านักเรียนส่วนมาก ขาดทักษะในการตอบคำถาม

ครูวันทนี สังเกตพบว่า นักเรียนประถมปีที่ 5 ส่วนมาก ท่องสูตรคูณไม่ได้

ครูประภา สังเกตเห็นว่า ในภาคเรียนที่ 2/2546 นั้นมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่มีพฤติกรรมไม่ตรงต่อเวลา เช่น ส่งการบ้านล่าช้ากว่ากำหนด มาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ตรงตามเวลาที่นัดหมาย และมาโรงเรียนสาย เป็นต้น จากจำนวนนักเรียนในห้องทั้งสิ้น 38 คน มีประวัติ การมาสายล่าช้าบ่อยมากบ้างแทบทุกคน

ฯลฯ

ลักษณะของปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน

ลักษณะของปัญหาที่จะนำมาทำการวิจัยในชั้นเรียนควรมีลักษณะดังนี้ (ชัยพจน์ รักราม : 2544, 50-52)

1. เชื้อต่อคุณภาพของผู้เรียน และสามารถแก้ปัญหการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

ตัวอย่าง

จะพัฒนาการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้กับผู้เรียนได้อย่างไร

สอนอย่างไรจึงจะทำให้ผู้เรียนรู้จักการบริหารจัดการ

2. มีความหมาย และเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ คือเมื่อครูผู้สอนทำการวิจัยแล้วจะได้

คำตอบที่เป็นประโยชน์ทางปฏิบัติแก่ครูผู้ทำวิจัย หรือได้แนวทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้ดีขึ้น

3. สามารถหาคำตอบได้อย่างสอดคล้องกับศักยภาพของครู

ในการเรียนการสอนมักพบว่า มีปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน และหากปัญหาได้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แต่ไม่อยู่ในวิสัยที่ครูจะเป็นผู้ดำเนินการหาคำตอบ เพราะจะต้องดำเนินการวิจัยโดยเฉพาะแยกจากการเรียนการสอนหรือต้องอาศัยเวลา และความร่วมมือจากบุคลากรอื่นในโรงเรียนเป็นการเพิ่มภาระงานนอกเหนือจากการเรียนการสอน

ตัวอย่าง

จะแก้ปัญหานักเรียนสอบเอนทรานซ์ไม่ได้ได้อย่างไร

จะสอนอย่างไร จึงจะทำให้ให้นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เลือกประกอบ

วิชาชีพทางการประมง

นอกจากนี้ หากปัญหาที่ครูต้องการแก้ไข หรือหาคำตอบเป็นปัญหาที่ครูสนใจและตรงกับ ความถนัดของตน ก็ย่อมก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน เช่น คุณครูมีความสนใจในเรื่องของการแสดงบทบาทสมมติ เมื่อพบปัญหาการออกเสียงคำที่ลงท้ายด้วย ch sh s ก็นำกิจกรรม บทบาทสมมติมาใช้ โดยบรรจุคำศัพท์ที่ลงท้ายด้วยความสนุก เห็นประโยชน์ ความสำคัญและเกิดแรงจูงใจที่จะทำให้สำเร็จ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องรับดำเนินการแก้ไข เพื่อไม่ให้ลูกถามเป็นปัญหาใหญ่จนไม่สามารถแก้ไขได้ ถึงแม้จะเป็นเรื่องที่ครูไม่ถนัด ครูก็ต้องศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อหาวิธีแก้ปัญหานั้นให้ได้

การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

เมื่อคุณครูได้ค้นหาปัญหาจากการปฏิบัติงานในชั้นเรียนมาแล้ว ในแต่ละลักษณะ เป็นปัญหาในชั้นผลสัมฤทธิ์ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ ปัญหาในชั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือปัญหาในชั้นเตรียมการสอน ซึ่งแน่นอนว่า คุณครูไม่อาจจะนำปัญหาทั้งหมดมาแก้ไข ป้องกัน หรือพัฒนาได้ทั้งหมด แต่ต้องพิจารณาจัดลำดับความสำคัญ และนำปัญหาที่สำคัญที่สุดมาดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนาก่อน ซึ่งการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา จะต้องดำเนินการอย่างมีหลักเกณฑ์ โดยพิจารณาดังนี้

1. เลือกปัญหาที่แท้จริงมาแก้ไข ปัญหาแท้ หมายถึง ปัญหาของนักเรียนบางคน/ บางกลุ่ม เป็นปัญหาที่ต่อเนื่อง คุณครูสามารถอธิบาย หรือบรรยายลักษณะของปัญหาได้ คุณครูระบุสาเหตุได้ และหาวิธีแก้ไขได้หลายวิธีด้วยตัวคุณครูเอง เพื่อนักเรียนของตน
2. ปัญหาที่เลือกมาแก้ไข เป็นปัญหาที่มีความสำคัญ หรือมีความรุนแรงของปัญหา ซึ่งอาจพิจารณาจากความถี่ของการเกิดปัญหา จำนวนหรือปริมาณที่เกิดปัญหา เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านมา เปรียบเทียบนักเรียนที่ผ่านและไม่ผ่านจุดประสงค์ สังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียน ใช้แบบทดสอบ หรือแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน เป็นต้น
3. พิจารณาจากประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน โรงเรียน หากปัญหานั้น ๆ ได้รับการแก้ไข
4. พิจารณาความสอดคล้องระหว่างการแก้ปัญหานั้น ๆ กับนโยบายของโรงเรียน หรือหน่วยงานที่เหนือกว่า
5. อาจมีการสอบถามความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง เช่น เพื่อนครู ผู้บริหาร หรือผู้ปกครองนักเรียน เพื่อประกอบการตัดสินใจ

การกำหนดประเด็นของการแก้ปัญหา

คุณครูจะกำหนดประเด็นปัญหาอย่างไรบ้าง ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ คุณครูต้องจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ แนวทางหรือวิธีการเรียนรู้ ตลอดจนการประเมินผล สิ่งเหล่านี้คุณครูต้องทำไว้ล่วงหน้า เมื่อคุณครูเข้าสอนในชั้นเรียน คุณครูอาจจะพบว่าปัญหาหลายอย่างเกิดขึ้นในกระบวนการเรียน การสอน เช่น นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ไม่เพียงพอที่จะเรียนบทเรียนนั้น ๆ นักเรียนไม่มีทักษะใน บางเรื่องไม่สามารถสอนได้ครบถ้วนตามแผนที่กำหนดไว้ เพราะเวลาไม่เพียงพอด้วยสาเหตุบางประการ นักเรียนไม่สนใจเรียน นักเรียนไม่นำวัสดุอุปกรณ์มาให้ครบ นักเรียนบางคนมาสายเป็นประจำ นักเรียนบางคนเป็นตัวก่อกวนประจำห้อง ทำให้เกิดอุปสรรคในการเรียนรู้ และปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่ง ครูผู้อยู่ในสถานการณ์นั้นย่อมรู้ดี

จากประสบการณ์นี้เองที่คุณครูควรที่จะบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ที่คุณครูพบว่าเป็นปัญหาสมควรแก้ไข ซึ่งบันทึกหลังการสอนจะเป็นประโยชน์อย่างมาก ขอให้บันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ โดยไม่ลำเอียงเข้าข้างตัวเอง ว่าคุณครูสอนประสบความสำเร็จทุกครั้ง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอาจจะรวมทั้ง เรื่องราวที่เป็นปัญหา และเรื่องราวที่เป็นไปตามความคาดหวัง เรื่องใดเป็นปัญหาเขียนรวมไว้ พวกหนึ่ง เรื่องใดที่เป็นผลดีเขียนรวมไว้พวกหนึ่ง นี่เป็นการรวบรวมประเด็นปัญหา และประเด็นที่ ควรพัฒนา อาจกล่าวได้ว่า การกำหนดประเด็นปัญหานั้น เป็นการกำหนดประเด็นที่ต้องการคำตอบ หรือ คำอธิบาย หรือข้อสรุป โดยใช้กระบวนการวิจัย ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลักด้วยกัน คือ

1. ประเด็นที่ต้องการแก้ไขปัญหา
2. ประเด็นที่ต้องการพัฒนา

หลังจากที่ครูเขียนรายการปัญหาที่เกิดขึ้นหรือเขียนรายการเรื่องที่ควรพัฒนาการเรียนรู้ แล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญ ความจำเป็นและจะหาคำตอบได้อย่างไร บางเรื่องครูอาจจะหาคำตอบได้ โดยไม่ต้องทำวิจัย เพราะได้คำตอบจากเพื่อนครู จากการอ่านเอกสารต่าง ๆ หรือจากงานวิจัย ที่มีผู้อื่น ได้ศึกษาไว้แล้ว แต่บางเรื่องครูต้องใช้กระบวนการวิจัยเพื่อหาคำตอบ

ปัญหาที่ครูพบในกระบวนการเรียนการสอน เช่น

ตัวอย่างปัญหาที่ต้องการแก้ไข

- นักเรียนที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษมีผลการเรียนต่ำ
- นักเรียนวิชาภาษาอังกฤษมีผลการเรียนต่ำในเรื่องการออกเสียง
- นักเรียนขาดความรับผิดชอบในการใช้ห้องปฏิบัติการ
- นักเรียนมีเจตคติไม่ดีต่อวิชาวิทยาศาสตร์
- นักเรียนมีค่านิยมที่ไม่ถูกต้องในด้านความกตัญญู ฯลฯ

ตัวอย่างปัญหาที่ต้องการพัฒนา

- การใช้นวัตกรรมใหม่จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนหรือไม่

■ แนวทางใดที่ช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน

จะพบว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง ในการพัฒนาผู้เรียนด้านสติปัญญา ด้านทักษะ ด้านเจตคติและพฤติกรรมด้านสังคม บางครั้งครูอาจจะต้องรู้ผลของการพัฒนาและบางครั้งครูอาจจะพบปัญหาที่ต้องหาทางแก้ไข หากคุณครูจะทำการวิจัยในทุกเรื่องก็คงเป็นไปได้ ดังนั้น ครูต้องมาพิจารณาว่าปัญหาใดสำคัญที่สุด จำเป็นต้อง แก้ไขอย่างเร่งด่วน หรือประเด็นใดสำคัญที่สุดที่ควรพิจารณา

การเลือกประเด็นปัญหา

ปัญหาน่าสนใจ

ปัญหาที่มีความสำคัญ

ปัญหาที่แก้ไขแล้วทำให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

สำหรับประเด็นปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน ควรเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน หรือสิ่งที่ควรพัฒนาที่สามารถหาคำตอบได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้กระบวนการวิจัยที่ซับซ้อนและใช้เวลาไม่นาน จากปัญหาที่คุณครูพบอาจจะคิดเป็นคำถามที่ต้องการคำตอบหรือคำถามวิจัย ซึ่งมักจะเขียนเป็นประโยคคำถาม

ตัวอย่าง

- มีวิธีการใดที่จะช่วยให้นักเรียนที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษมีผลการเรียนดีขึ้น
- การใช้แบบจำลองการสนทนาจะช่วยให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้นในเรื่องการออกเสียงพูดภาษาอังกฤษได้หรือไม่
- การใช้วิธีการดูแลชั้นเรียนแบบขอมรับจะช่วยให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการใช้ห้องปฏิบัติการดีขึ้นหรือไม่
- มีวิธีการใดจะทำให้นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ดีขึ้น
- การใช้ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลจะทำให้นักเรียนมีค่านิยมที่ดีงาม ด้านความกตัญญูหรือไม่
- การกำหนดประเด็นปัญหา เป็นการกำหนดประเด็นที่ต้องการคำตอบหรือคำอธิบาย หรือข้อสรุปโดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน
- การวิจัยในชั้นเรียน ปัญหาจะเริ่มจากชั้นเรียน หรือเป็นประเด็นที่ควรพัฒนาเพื่อประโยชน์ของการเรียนรู้
- บันทึกหลังการสอนเป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำครูไปสู่การทำวิจัยในชั้นเรียน

แบบฝึกปฏิบัติ 1

จากประสบการณ์การสอนที่ผ่านมา หรือจากงานการสอนที่กำลังทำอยู่มีปัญหา หรือความต้องการพัฒนาอะไรบ้าง ที่คุณครูอยากใช้การวิจัยในชั้นเรียนช่วยแก้ปัญหาหรือพัฒนา

ขอให้คุณครูหาจุดเริ่มต้นการวิจัยในชั้นเรียน โดยการค้นหาปัญหาที่คุณครูพบจากการปฏิบัติงาน หรือจากความต้องการพัฒนางานก็ได้

ปัญหา

1.

2.

3.

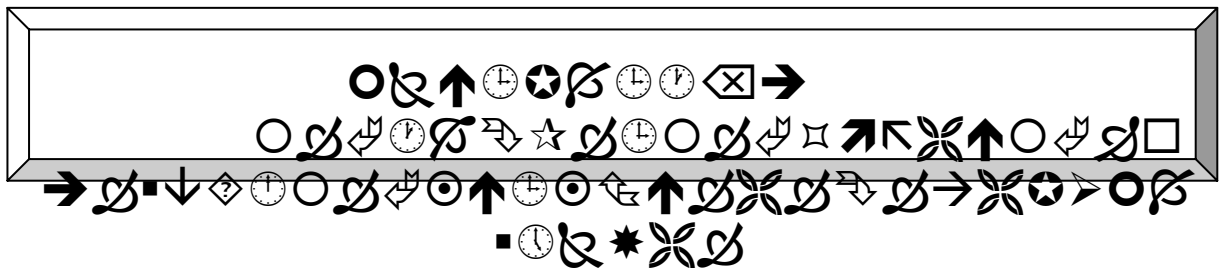
ความต้องการพัฒนา

1.

2.

3.

ขั้นตอนที่ 2 นี้ เป็นการทำความเข้าใจให้กระจ่างจากจุดเริ่มต้น การวิจัยในชั้นเรียนที่เราได้ปัญหาที่พบในการเรียนการสอน จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยการวิจัยในชั้นเรียน มาหาสาเหตุของปัญหา อาจโดยการสังเกต การสนทนากับครูคนอื่น ศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ แล้วพยายามลงข้อสรุปว่าสาเหตุของปัญหาคืออะไร

สาเหตุของปัญหา

ปัญหาของผู้เรียนเกิดจากสาเหตุหลายประการ ซึ่งจำแนกประเภทของปัญหาตามสาเหตุดังนี้ (สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู : 2544,15)

1. สาเหตุด้านปัจจัย ถ้าพบว่าปัจจัยพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นจริง ไม่เป็นไปในการจัดการเรียนการสอนที่ควรจะเป็น แสดงว่าเกิดปัญหาในระดับปัจจัย ดังนี้

1.1 เกี่ยวกับครู ครูขาดทักษะการสอนที่ดี ไม่ได้เตรียมการสอน ไม่ใช่จิตวิทยาในการสอน ฯลฯ

1.2 เกี่ยวกับนักเรียน เช่น นักเรียนไม่ชอบในรายวิชาที่เรียน พื้นฐานความรู้เดิมต่ำ การขาดเรียน ไม่ตั้งใจเรียน ทำงานช้า สุขภาพ ฯลฯ

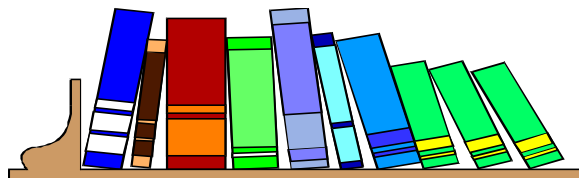
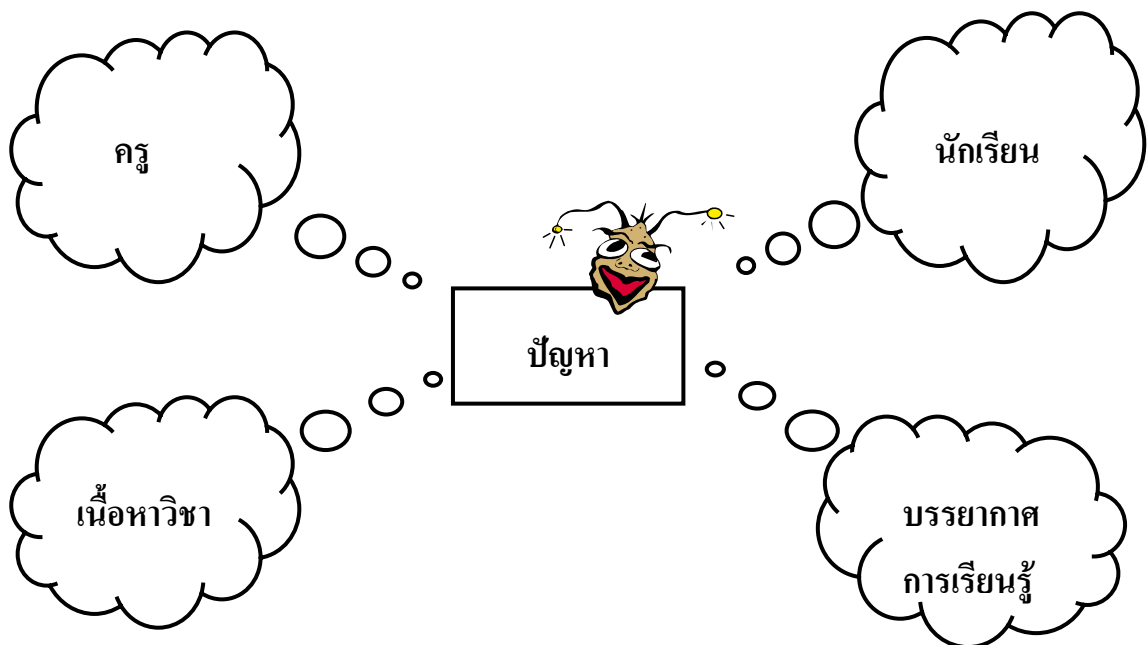
1.3 สภาพแวดล้อม เช่น ขาดแคลนสื่อ สื่อขาดคุณภาพ สภาพแวดล้อมในห้องเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้

2. สาเหตุด้านกระบวนการหรือการจัดการเรียนการสอนของครู

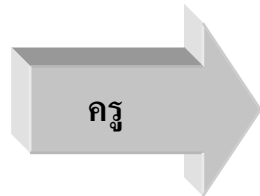
ถ้าพบว่าแนวการสอน วิธีสอนหรือเทคนิคการสอนของครูไม่เป็นไปตามแนวทางการสอน วิธีการสอน หรือเทคนิคการสอนที่ควรจะเป็น แสดงว่าเกิดปัญหาในระดับกระบวนการ เช่น เกี่ยวกับครู ครูใช้สื่อไม่เหมาะสมกับหัวข้อที่สอน ครูไม่ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย ครูไม่ฝึกให้นักเรียน ปฏิบัติตามสภาพการเรียนรู้ที่แท้จริง ครูไม่สนใจนักเรียนรายบุคคล ฯลฯ

การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

ปัญหาที่คุณครูพบในชั้นเรียน เกิดจากสาเหตุต่าง ๆ กัน แต่ส่งผลเหมือนกัน ถ้าหากคุณครูไม่วิเคราะห์หาว่าปัญหานั้นมีสาเหตุมาจากอะไร คุณครูอาจจะแก้ปัญหาก็ได้ไม่ตรงหรือไม่สิ้นสุด ทำให้ปัญหานั้นยังคงอยู่ ปัญหาบางปัญหาที่คุณครูพบเกิดจากสาเหตุที่คุณครูไม่คาดคิด ไม่น่าสนใจ หรือคิดว่าเป็นปัญหาเล็ก ๆ หรือง่ายมาก ๆ แต่กลับเป็นสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา การแก้ปัญหาก็ให้ผลยั่งยืน คุณครูต้องวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่เป็น “รากแก้ว” ของปัญหา หรือ “ต้นเหตุที่แท้จริง” ของปัญหา ซึ่งจะส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนหรือส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียน

คุณครูจะเห็นได้ว่าปัญหาในชั้นเรียนอาจเกิดได้หลายสาเหตุ ทั้งนี้ เพราะในกระบวนการเรียนการสอน มีปัจจัยหลายอย่างที่มาประกอบกัน ยกตัวอย่างได้ดังนี้ (ชัยพจน์ รักราม: 2544, 53-54)

- สอนไม่สนุก
- ไม่มีสื่อการสอนที่เร้าให้นักเรียนสนใจ
- ใช้วิธีสอนวิธีเดียวกับนักเรียนทุกคน
- ชอบว่านักเรียนโง่
- การวัดผลไม่ตรงกับจุดประสงค์

- ไม่สนใจเรียน/พื้นฐานอ่อน
- ฐานะทางบ้านไม่ดี/ครอบครัวมีปัญหา
- ระดับความรู้ความสามารถต่างกัน
- ไม่ได้รับการฝึกฝนเท่าที่ควร
- มีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชานั้น ๆ

- ยากเกินไป / ไม่น่าสนใจ
- มากไม่เหมาะสมกับเวลา

- ห้องเรียนแคบ อึดอัด ร้อน
- แสงสว่างไม่พอ
- แหล่งเรียนรู้มีน้อยไม่เพียงพอ

การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา มีนักวิชาการศึกษาเสนอไว้หลากหลายแนวคิด แต่วิธีที่นิยมใช้กันกว้างขวางแพร่หลาย คือ การวิเคราะห์เชิงระบบ ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ส่วนที่มีความสัมพันธ์กัน ดังนี้ (ประวิต เอราวรรณ์ : 2545,12-15)

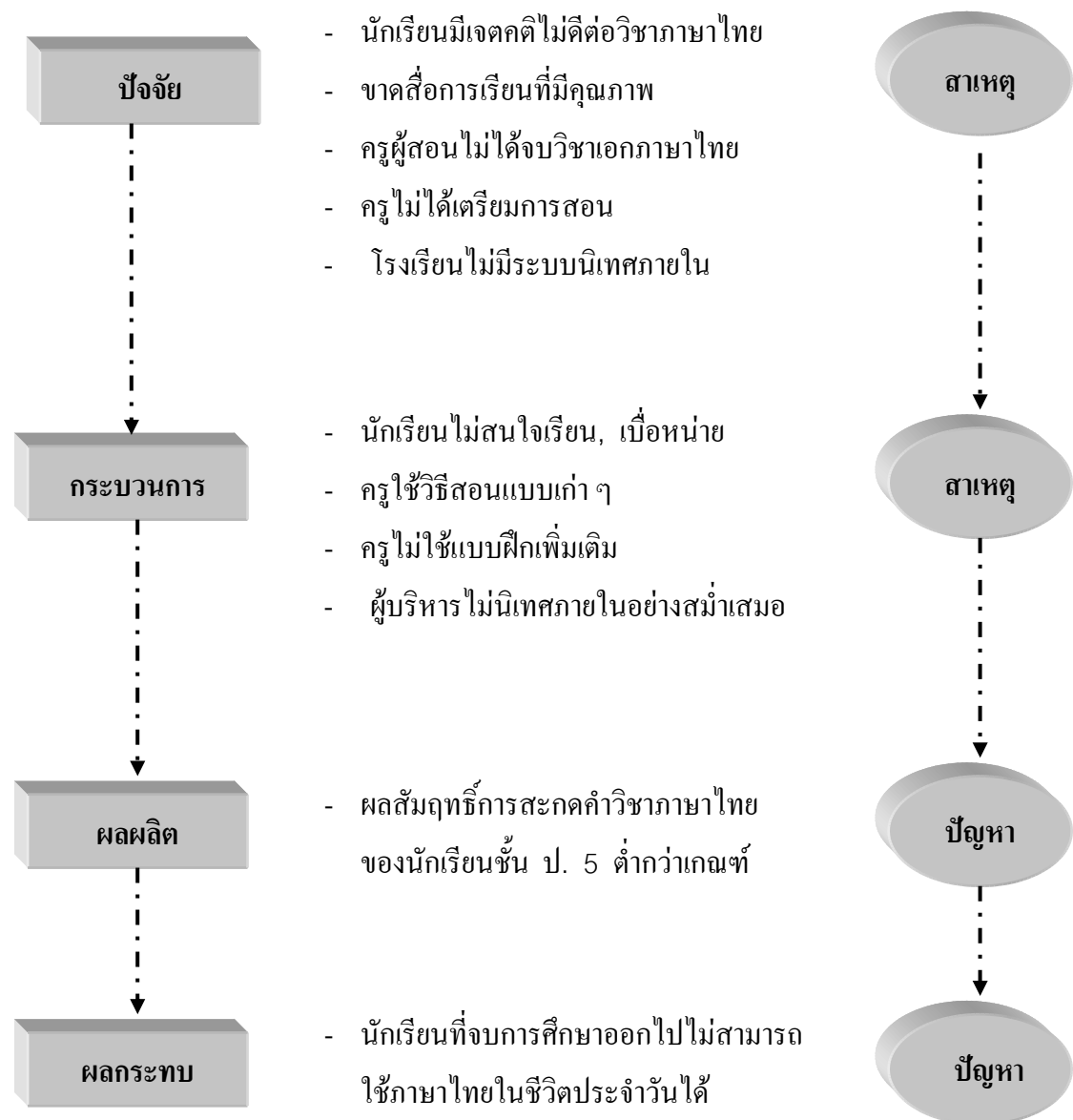

ในระบบการจัดการเรียนการสอนของครูสามารถวิเคราะห์ให้เห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้ง 4 ส่วนได้ดังนี้

ปัจจัย	คือ สิ่งต่าง ๆ ที่ส่งเข้าไปให้การดำเนินงานสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพ เช่น สื่ออุปกรณ์การเรียน สถานที่ เวลาเรียน ทรัพยากรต่าง ๆ ความรู้ของครู การเตรียมการสอน ทักษะคิดต่อวิชาเรียนของนักเรียน ความพร้อมของนักเรียน เป็นต้น
กระบวนการ	คือ การดำเนินงานที่เป็นขั้นตอน หรืออาจหมายถึงวิธีการ กิจกรรม หรือเทคนิคที่เป็นขั้นตอน ซึ่งทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ เช่น การสอนโดยใช้เกม การสอนแบบกระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น
ผลผลิต	คือ ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดกระบวนการหรือการดำเนินงาน เช่น นักเรียนมีทักษะในการสะกดคำยาก นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ครูจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น
ผลกระทบ	คือ ผลที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากผลผลิตหรือเมื่อนำผลผลิตไปใช้แล้วมีผลอย่างต่อเนื่องตามมา เช่น นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีวินัย โรงเรียนสะอาดเป็นระเบียบ เป็นต้น

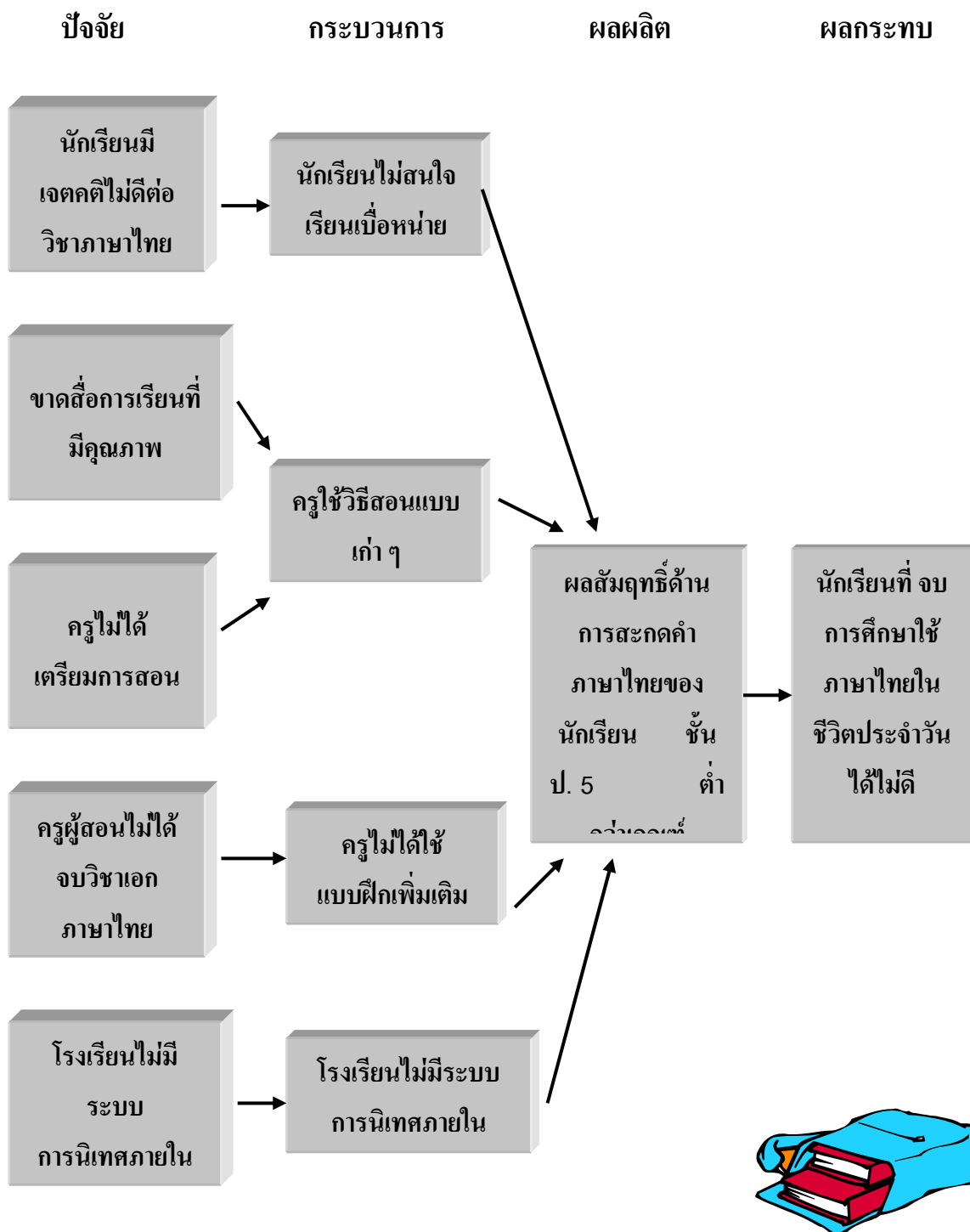
จากที่กล่าวมาเป็นระบบของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ครูต้องวิเคราะห์ระบบการปฏิบัติงานของตนให้ได้ว่า อะไรคือปัจจัย อะไรคือกระบวนการ ผลผลิตเป็นอย่างไร และมีผลกระทบลักษณะใด ซึ่งจะทำให้ครูมองภาพได้ตลอดแนว และเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบได้ชัดเจน

ตัวอย่าง ครูพบปัญหานักเรียนชั้น ป.5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านการสะกดคำภาษาไทย ต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งวิเคราะห์ได้ดังนี้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาและสาเหตุของปัญหา

เราอาจแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัญหา และสาเหตุของปัญหาในระดับต่าง ๆ ให้ชัดเจนได้ดังนี้

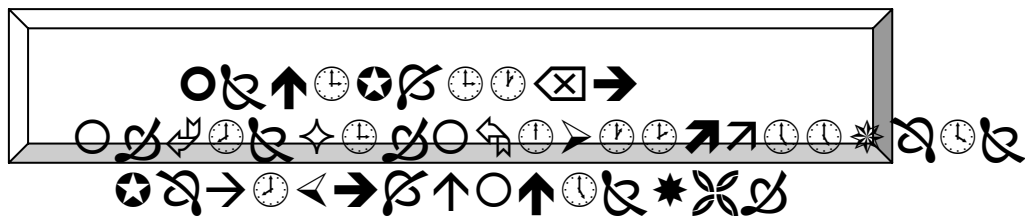

แบบฝึกปฏิบัติงาน 2

ให้คุณครูกำหนดประเด็นปัญหาการเรียนการสอนที่น่าสนใจ มีความสำคัญ
ถ้า
แก้ไขแล้วทำให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง พร้อมระบุข้อมูลที่แสดงถึงปัญหา สาเหตุของปัญหา

ปัญหาในการเรียนการสอน	พฤติกรรมของนักเรียน ที่แสดงถึงปัญหา	สาเหตุของปัญหา
1.		สาเหตุจากครู.....
.....		
.....		สาเหตุจากนักเรียน.....
.....		
.....		สาเหตุอื่น.....
.....		
2.		สาเหตุจากครู.....
.....		
.....		สาเหตุจากนักเรียน.....
.....		
.....		สาเหตุอื่น.....
.....		
3.		สาเหตุจากครู.....
.....		
.....		สาเหตุจากนักเรียน.....
.....		
.....		สาเหตุอื่น.....
.....		

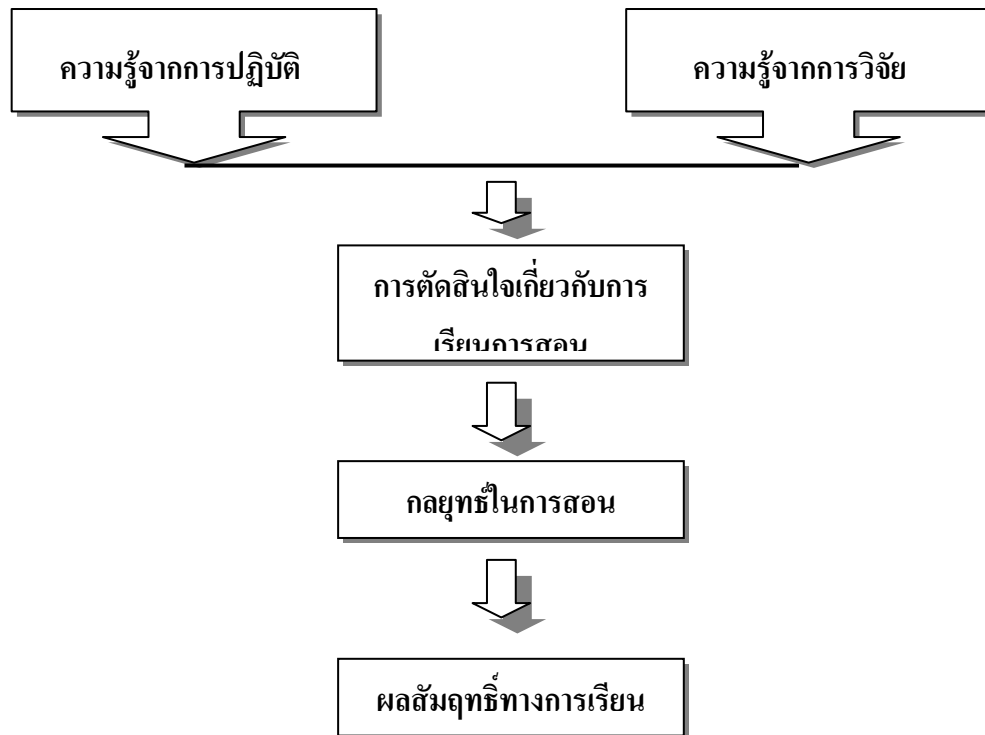

เมื่อคุณครูเลือกปัญหาและวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา เพื่อที่จะแก้ไขหรือพัฒนางาน การเรียนการสอนโดยการทำวิจัยในชั้นเรียนแล้ว คุณครูต้องแสวงหาและสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้เหมาะสมและตรงความต้องการ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียน คุณครูทราบคืออยู่แล้วว่า วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน คือ ความพยายามช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ตามความ มุ่งหวังของหลักสูตรทุกคน

นักเรียนมีความแตกต่างกันทั้งด้านความสามารถ คุณสมบัติส่วนตัว ภูมิหลัง และ สภาพแวดล้อม จึงเกิดการเรียนรู้ได้ไม่เท่ากัน ถ้าคุณครูสอนโดยใช้วิธีหนึ่งวิธีใดกับนักเรียนทั้งชั้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างที่คุณครูต้องพัฒนากลยุทธ์ไปปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา ดังสาระสำคัญต่อไปนี้ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ : 2539,183-184)

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ก็คือ การพัฒนากลยุทธ์ในการสอน (teaching strategies) การที่ครูใช้กลยุทธ์ในการสอนที่ดีและเหมาะสมกับผู้เรียน และตาม สภาพแวดล้อมย่อมส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และบรรลุเป้าหมายในการพัฒนา นักเรียนในที่สุด

การสอนของครู เป็นผลมาจากความรู้สองประการ ประการแรกเป็นความรู้จาก การปฏิบัติ เป็นความรู้ที่อาศัยประสบการณ์ทั้งในด้านการเรียนและการทำงาน ประการที่สองเป็น ความรู้จากการวิจัย ซึ่งความรู้จากการวิจัยนี้ อาจเป็นความรู้ที่ได้จากการวิจัยของคนอื่นหรือความรู้จาก การวิจัยของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้จากการวิจัยในชั้นเรียน ความรู้ทั้งสองประการนี้มีอิทธิพล ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนการสอน (instructional decisions) ของครูโดยที่การเรียนการสอน (instruction) อาจถูกพิจารณาว่าเป็นส่วนย่อยของการสอน(teaching) หรืออาจถือว่าการสอน(teaching) เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน (instruction) ก็ได้ การถือตามแนวคิดหลังนี้เป็นเพราะความเชื่อว่า พฤติกรรมของครู พฤติกรรมของนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเกิดขึ้นในบริบทของ การเรียนการสอน การตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนจะส่งผลต่อกลยุทธ์ในการสอน(teaching strategies) ที่ครูใช้ในการสอน ซึ่งผลของกลยุทธ์ในการสอน จะมีผลกระทบโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียน ความสัมพันธ์ของสิ่งที่กล่าวมาสามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

ผลกระทบของความรู้จากการปฏิบัติและจากการวิจัยที่มีต่อกลยุทธ์ในการสอน

การหาวิธีการแก้ปัญหาเป็นการพัฒนากลยุทธ์ปฏิบัติการ (action strategies) เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติกลยุทธ์ปฏิบัติการ อาจเป็นวิธีสอน สื่อ การสร้างแรงจูงใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้รางวัล การใช้คำถาม หรือนวัตกรรมต่าง ๆ ในการนำกลยุทธ์ ปฏิบัติการไปปฏิบัตินั้น อาจไม่สามารถแก้ปัญหาได้ในทันทีทันใด ดังนั้นในระหว่างการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติจึงจำเป็นต้องติดตามผลที่เกิดขึ้น โดยตรงจากการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติและผลข้างเคียง (side-effects) ที่เกิดขึ้น ถ้าผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ปรารถนา ก็จำเป็นต้องปรับหรือพัฒนากลยุทธ์ปฏิบัติการ (action strategies) เสียใหม่

การหาวิธีการในการแก้ปัญหา

การหาวิธีการในการแก้ปัญหา สามารถดำเนินการเป็นขั้นตอนได้ ดังนี้
(ชัยพจน์ รักราม : 2544,61-75)

1.วิเคราะห์ปัญหาและวางแผนแก้ไข(Plan)

- 1.1 วิเคราะห์ปัญหา
- 1.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- 1.3 วางแผนพัฒนา/แก้ไข

2.จัดกิจกรรมแก้ไข/พัฒนา (Act)

- ดำเนินการวิจัย/ทดลอง

3.สังเกต (Observe)

- 3.1 รวบรวมข้อมูล
- 3.2 วิเคราะห์ผล

4.สะท้อนผลกลับ (Reflect & Revise)

- สรุปผลและรายงานผลการวิจัย

1. ขั้นตอนการวางแผน (Plan)

1.1 วิเคราะห์ปัญหา คุณครูต้องวิเคราะห์สภาพปัญหาในชั้นเรียน โดยการสำรวจว่ามีอะไรเกิดขึ้น สิ่งนั้นเป็นปัญหาหรือไม่ ถ้าเป็นปัญหาคุณครูต้องจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของปัญหาเหล่านั้น โดยพิจารณาจากความรุนแรงของปัญหา ว่าปัญหาใดควรได้รับการแก้ไขก่อน คุณครูสามารถสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาได้หลายลักษณะ เช่น วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแง่มุมต่าง ๆ ตรวจสอบรูปแบบฝึกหัด สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ศึกษาข้อมูลจากการประเมินของผู้เกี่ยวข้อง คุณครูจะพบปัญหา ข้อสงสัยที่เกิดจากผู้เรียน ครู และกระบวนการเรียนการสอน

ตัวอย่าง

- ♪ ผู้เรียนมีความสามารถในการทำโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ต่ำ
- ♪ ผู้เรียนไม่ชอบเรียนคณิตศาสตร์
- ♪ ผู้เรียนไม่มีทักษะในการใช้เครื่องมือทดลองทางวิทยาศาสตร์

- ♪ ผู้เรียนอ่านออกเสียงควบกล้ำ ร ล ไม่ชัดเจน
- ♪ ผู้เรียนอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษที่ลงท้ายด้วย ch sh s ไม่ถูกต้อง
- ♪ ครูสอนอย่างเคร่งเครียด ผู้เรียนไม่สนุกและไม่มีความสุขในการเรียน
- ♪ ครูใช้สื่อไม่เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความสามารถของผู้เรียน
- ♪ ครูใช้สื่อไม่เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความสามารถของผู้เรียน
- ♪ ครูไม่ได้จัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง
- ♪ นักเรียนไม่กล้าพูดในที่ชุมชน

1.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่าง เช่น แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้หลักสูตร ตำรา คู่มือผลงานวิจัย เพื่อคุณครูจะได้ทราบว่ามีปัญหาคล้ายกับปัญหาที่ประสบอยู่นั้นมีผู้ใดศึกษาไว้บ้าง ใช้วิธีใดในการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร จะทำให้ครูเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งอาจจะเป็นกิจกรรมหรือสื่อช่วยการเรียนรู้ เช่น กิจกรรมกลุ่มแบบต่าง ๆ สถานการณ์จำลอง บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน(CAI) คอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้ (CAL) เป็นต้น

ตัวอย่างการนำทฤษฎีมาใช้ในการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้กรณีศึกษาการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

คุณครูพิมพ์ใจ ได้สังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนในการทำงานที่ได้รับมอบหมายว่ามีพฤติกรรมและผลงานแตกต่างกัน บางคนตั้งใจทำงานด้วยความรับผิดชอบ และมุ่งมั่น ขยันขันแข็ง มีชิ้นงานสำเร็จครบสมบูรณ์ตามกำหนด บางครั้งสร้างสรรค์และแปลกใหม่ด้วย รวมทั้งชอบให้คนอื่นวิพากษ์วิจารณ์ให้ข้อเสนอในการปรับปรุงผลงานให้ดียิ่งขึ้นมีความสุขกับการทำงาน บางคนไม่ค่อยกระตือรือร้นในการทำงาน จะทำงานเฉพาะตามคำสั่งและทำพอเสร็จสิ้นไปตามกำหนดเวลาและภาระงานโดยไม่มุ่งประสิทธิภาพหรือคุณภาพของงานเป็นสำคัญ ยิ่งกว่านั้นสำหรับบางคนยังหลีกเลี่ยงที่จะทำงานและมักผลักภาระหรือเกี่ยงงานให้เพื่อนทำแทนอีกด้วย รวมทั้งไม่ใส่ใจคุณภาพของงาน ด้วยซ้ำว่าเป็นไปตามข้อกำหนดหรือไม่ เห็นชัดเจนว่ามีอาการเบื่อหน่ายและรำคาญที่จะต้องทำงาน

คุณครูพิมพ์ใจได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิชาการต่าง ๆ พบว่า มีทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคม ทฤษฎีหนึ่งเสนอแนวคิดว่าจัดการจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่แตกต่างกัน จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และ เจตคติที่ดีต่อการเรียนที่แตกต่างกัน ครูพิมพ์ใจจึงได้จัดแบ่งนักเรียนชั้น ม.2 ที่ตนสอนอยู่จำนวน 3 ห้องเรียน เป็น 3 กลุ่ม และจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

- กลุ่มที่ 1 ให้เรียนแบบประชาธิปไตย
- กลุ่มที่ 2 ให้เรียนแบบเผด็จการ และ
- กลุ่มที่ 3 ให้เรียนแบบเสรีใครจะทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ

ครูจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในคาบกิจกรรมแนะแนว เรื่องการพัฒนาการ ด้านอาชีพและการตัดสินใจ เลือกอาชีพเป็นเวลา 5 คาบเรียนเท่ากันโดยให้เนื้อหาสาระแบบเดียวกัน แต่ต่างกันตรงที่จัดบรรยากาศในชั้นเรียนดังกล่าว ในระหว่างที่ดำเนินการสอน ได้สังเกตพฤติกรรมผู้เรียนแต่ละกลุ่มอย่างต่อเนื่อง จนเสร็จสิ้นการสอนตามเวลาที่กำหนด และตรวจสอบผลงานที่นักเรียนแต่ละกลุ่มได้จัดทำขึ้นตามกระบวนการเรียนรู้และภาระงานที่กำหนด

ผลการวิจัย ตรวจสอบจากการสังเกตพฤติกรรมการทำงานและตรวจสอบชิ้นงานที่นักเรียนทำขึ้นตามภาระงานนั้นปรากฏว่า

กลุ่มแรก คือ กลุ่มที่จัดบรรยากาศแบบประชาธิปไตย สมาชิกมีพฤติกรรมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างมีเสรีกับหัวหน้ากลุ่ม มีความคิดริเริ่มและชอบทำงานเป็นกลุ่ม จัดวางระบบการทำงานที่ดี ผลงานที่จัดทำเป็นกลุ่มมีคุณภาพดี

กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มเผด็จการ จะมีลักษณะตรงกันข้ามกับกลุ่มแรก คือ สมาชิกภายในกลุ่มจะไม่ให้ความร่วมมือ และจะมีปฏิกิริยาก้าวร้าว ไม่ยอมรับหัวหน้ากลุ่ม ชอบทำงาน ตามลำพังมากกว่าการรวมกลุ่ม ชิ้นงานที่เป็นส่วนตัวคนเดียวจะดีกว่าผลงานที่จัดทำโดยกลุ่ม

ส่วนกลุ่มสุดท้าย คือ กลุ่มเสรี สมาชิกในกลุ่มนี้ จะแสดงพฤติกรรมที่ไม่มีระเบียบและไม่แสดงความคิดริเริ่มในผลงานแต่อย่างใด ไม่ว่าผลงานกลุ่มหรือผลงานเดี่ยว และไม่ให้ความสำคัญกับคุณภาพงานและช่วงเวลาที่กำหนดให้ทำงาน

จากการทดลองวิจัยในช่วงเวลาดังกล่าว ทำให้คุณครูพึงพอใจได้วิธีการที่เหมาะสมในการปฏิบัติว่าควรจัดบรรยากาศในชั้นเรียนอย่างไร จึงจะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนอย่างแท้จริง และที่สำคัญ คือ ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เป็นไปตามระบบสังคมไทย ที่เห็นว่าเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน หรืออุดมการณ์ของชาติได้อีกด้วย

1.3 วางแผนพัฒนา/แก้ปัญหา ถึงเวลาที่จะเตรียมการนำความคิดหรือเทคนิควิธีการแก้ปัญหาามาเตรียมให้พร้อมก่อนที่จะแก้ปัญหา ผู้รู้ท่านกล่าวว่าการวางแผนที่ดีเท่ากับทำงานเสร็จแล้วครึ่งหนึ่ง ตัวอย่าง เช่น ครูต้องการพัฒนาทักษะการพูดในที่ชุมชนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ครูจะต้องวางแผนการสอน และจัดเตรียมให้พร้อม โดยทดลองใช้เทคนิคการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) ก็เป็นเรื่องง่าย ๆ สำหรับครูที่เตรียมแนวทางแก้ไข โดยเขียนแผนการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการพูดโดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย ซึ่งมีเอกสารต่าง ๆ ประกอบการสอน เช่น

- แผนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการพูด เรื่อง ข้าว และเหตุการณ์
- ชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการพูด
- แบบสังเกตพฤติกรรมกรพูด

เป็นอันว่า ท่านได้ใช้ความรู้ ความสามารถของตนเองพัฒนานวัตกรรมขึ้นมาใหม่ที่เหมาะสมกับนักเรียน เพื่อนำไปทดลองใช้ต่อไป

2. ขั้นตอนการปฏิบัติ (ACT)

เป็นขั้นตอนการสอนตามปกติที่ท่านสอน นักเรียนก็เป็นกลุ่มเดิม คาบเวลาในการเรียน การสอนปรับตามแผนการสอนที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติตามกระบวนการในชุดการสอน จะเรียกว่า “การดำเนินการวิจัย/ทดลอง”

ดังตัวอย่างข้างต้น ในขั้นตอนนี้ ครูดำเนินการทดลองตามเทคนิคการสอนแบบ อภิปรายกลุ่มย่อย ดังนี้

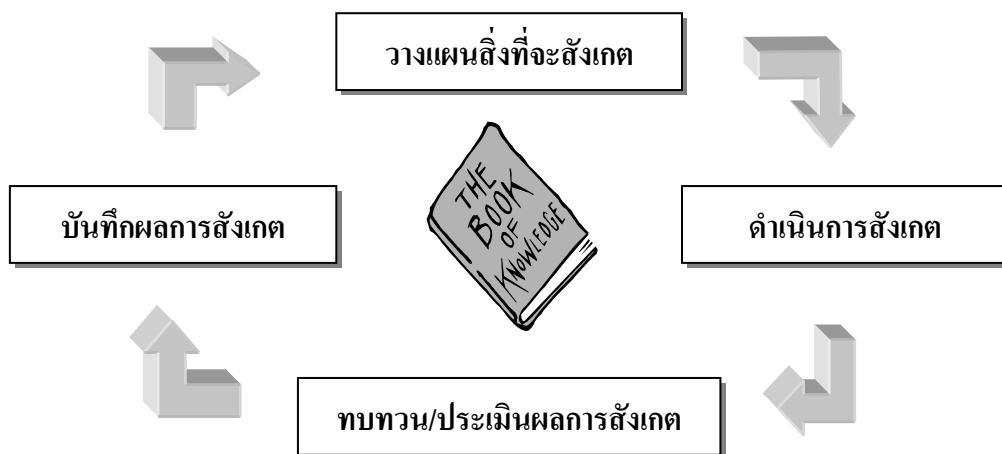
1. นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละ 3-5 คน
2. นักเรียนศึกษาเรื่องข่าวและเหตุการณ์
3. นักเรียนจดบันทึกข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ว่าสาระสำคัญของข่าวคืออะไร มีผลดี และผลเสียต่อชุมชนหรือไม่ อย่างไร
4. มีการพูดแสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลที่ได้รับและเกี่ยวกับผลดี ผลเสียต่อชุมชน
5. มีการซักถามโดยใช้คำถามว่า ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

ฯลฯ

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่ง นักเรียนแต่ละคนได้แสดงออกอย่างสนุกสนาน เป็นธรรมชาติของเขา ครูจะสังเกตเห็นแววจังหวะตามทฤษฎี เช่น ความเป็นผู้นำในการพูด การใช้เหตุผล การพูดโดยใช้คำใหม่ ๆ การแสดงความคิดที่อิสระนอกเหนือจากข้อมูลที่ได้จากเนื้อหาข่าว เป็นต้น ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมอยู่นั้นนักเรียนได้รับประสบการณ์ใหม่ วิธีการใหม่เมื่อนักเรียนได้แสดงออกจึงเกิดการเรียนรู้ทักษะการพูดด้วยตนเอง และจากเพื่อน ชิมซับเอาวิธีการพูดไปใช้ในโอกาสต่อไป

3. การสังเกต (OBSERVE)

การสังเกตเป็นวิธีการประเมินตามสภาพจริงที่ครูใช้สังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยการสังเกตของครู เป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้เรียน ครูจะต้องเตรียมแบบบันทึกการสังเกต และรายการที่จะสังเกตให้พร้อม การสังเกตช่วยให้ครูได้ข้อมูลของผู้เรียนตามสภาพจริง ในการพัฒนาตนเอง อย่างไร ก็ตามครูจะต้องมีความอดทนต่อการสังเกต ตามแผน และตามรายการที่กำหนด

แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้ ในทางวิจัยเราจะใช้เครื่องมือวัด เช่น แบบทดสอบ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบฝึกหัด ฯลฯ ที่มีความเหมาะสมกับพฤติกรรมการเรียนรู้ แต่ละแบบ นำข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือวัดนั้น ๆ มาวิเคราะห์ผลว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นกว่าเดิม มากน้อยเพียงใด ดังนั้นครูจะต้องเตรียมเครื่องมือให้พร้อม

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อครูสังเกตความก้าวหน้าของผู้เรียนในการเรียนรู้ ครูจะต้องใช้ข้อมูลของผู้เรียนแต่ละบุคคลเป็นพื้นฐาน โดยเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ เช่น ด้านความรู้พื้นฐานในเรื่องการพูดเป็นเรื่องเป็นราว จากการสังเกตจากการอภิปรายกลุ่มของผู้เรียน ได้ข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนแต่ละบุคคล เช่น เด็กชายแดง ขันย้ง มีความสามารถในการพูด ปรากฏว่าผ่าน ข้อ 1 และไม่ผ่าน ข้อ 2 ข้อ 3 ข้อมูลเหล่านี้มีคุณค่า และสำคัญมาก เพราะช่วยให้ครูนำไปจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียน แต่ละบุคคลได้ถูกต้อง การบันทึกข้อมูลจัดทำได้ 2 แบบ คือ

1. แบบไม่เป็นทางการ
2. แบบเป็นทางการ

1. แบบไม่เป็นทางการ เป็นการบันทึกข้อมูลที่เขียนบรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือสิ่งที่สังเกตเห็นอย่างกว้าง ๆ เช่น พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกว่ามีความประทับใจที่สามารถช่วยเหลือกลุ่มได้เป็นอย่างดี แต่มีบางอย่างที่ยังต้องปรับปรุง ได้แก่ ความขัดแย้งเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งเกิดจากการไม่ระมัดระวังในการพูดนำเสนอข้อมูล ของสมาชิกบางคน ครูจึงใช้วิธีการบันทึกง่าย ๆ จากการสังเกตพฤติกรรม ใช้บันทึกประจำวัน บันทึกย่อย เป็นต้น

2. แบบเป็นทางการ เป็นการบันทึกข้อมูลโดยมีรูปแบบชัดเจน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดรายการที่จะบันทึกไว้ชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดวิธีการบันทึกเอาไว้ เช่น แบบสอบถาม แบบบันทึกแบบมีโครงสร้าง เป็นต้น

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการนำร่องรอยที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริงของนักเรียน จากแผนการวิจัย/ทดลอง แสดงให้เห็นว่า หลังจากที่ได้ใช้วิธีนั้นแล้วนักเรียนทำได้ดีกว่าเดิม ทำได้ถูกต้องมากขึ้น มีความชำนาญขึ้น หรือทดลองแล้ว นักเรียนทำไม่ได้ มีข้อมูลหลักฐาน ต่างๆ

มายืนยันชัดเจนจากบันทึก การตรวจผลงาน บันทึกการสังเกต พฤติกรรม ผลการทดสอบวัดด้านต่าง ๆ นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งเกณฑ์ที่ได้มาจากมาตรฐานที่กำหนดขึ้น โดยครูที่คาดหวังให้นักเรียนได้พัฒนาขึ้น จึงเป็นความรับผิดชอบของครู ที่ต้องพัฒนาวิธีการสอนใหม่ หากนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ดังกล่าว แนวทาง ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ครูสามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบเกี่ยวกับข้อมูล อันได้แก่ จำนวนข้อมูลที่เพียงพอต่อการทดสอบ สมมุติฐานการวิเคราะห์ทางสถิติเหมาะสมกับข้อมูลผู้วิเคราะห์ ปราศจากอคติ มีความละเอียดรอบคอบ รวมทั้งสามารถสรุปผล การวิเคราะห์ได้ภายในขอบเขตที่กำหนดไว้ อีกทั้งผลการวิเคราะห์มีความสัมพันธ์กับการวิจัย ครั้งก่อน

เมื่อได้ข้อมูลที่รวบรวมมาโดยอาศัยเทคนิคหลายวิธี เช่น การสังเกต การพูดคุย การสัมภาษณ์ การสอบถาม การจดบันทึกข้อมูล ที่มีอยู่ ควรจะตรวจสอบว่าเป็นข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้หรือไม่ อย่างไร โดยพิจารณาได้จาก

- ความเที่ยงตรงกับข้อมูล หมายถึงข้อมูลสอดคล้องกับข้อเท็จจริง
- ความตรงตามความหมาย ตรวจสอบโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ
- ความตรงตามการสุ่ม หมายถึงสุ่มถูกต้อง
- ความตรงตามทฤษฎี คือ ผลการวิเคราะห์สอดคล้องกับทฤษฎีหลักการ หรือข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริง

สำหรับการวิเคราะห์เนื้อหานั้น ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ให้ชัดเจนว่า ต้องการอะไร เพื่ออะไร (เนื้อหาครบถ้วน สมบูรณ์ แม้ว่าสุ่มก็ต้องเป็นการสุ่มที่ได้ ไม่ลำเอียง ผลการวิเคราะห์ควรได้รับการตรวจสอบ)

ข้อมูลโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ อันได้แก่ ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยที่บางครั้งข้อมูล 1 ชุด อาจจะเป็นทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนชั้น ม.4/2 ผ่านการทดสอบความสามารถในการพูดในที่ชุมชน จำนวน 25 คน ปรากฏว่าพูดได้ดี 10 คน พูดไม่ดี 15 คน เป็นข้อมูลเชิงปริมาณที่ปรากฏชัดเจน นับได้ จึงเป็นการง่ายที่จะนำมาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบ นำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ แต่ข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นเป็นข้อมูลที่ยาก

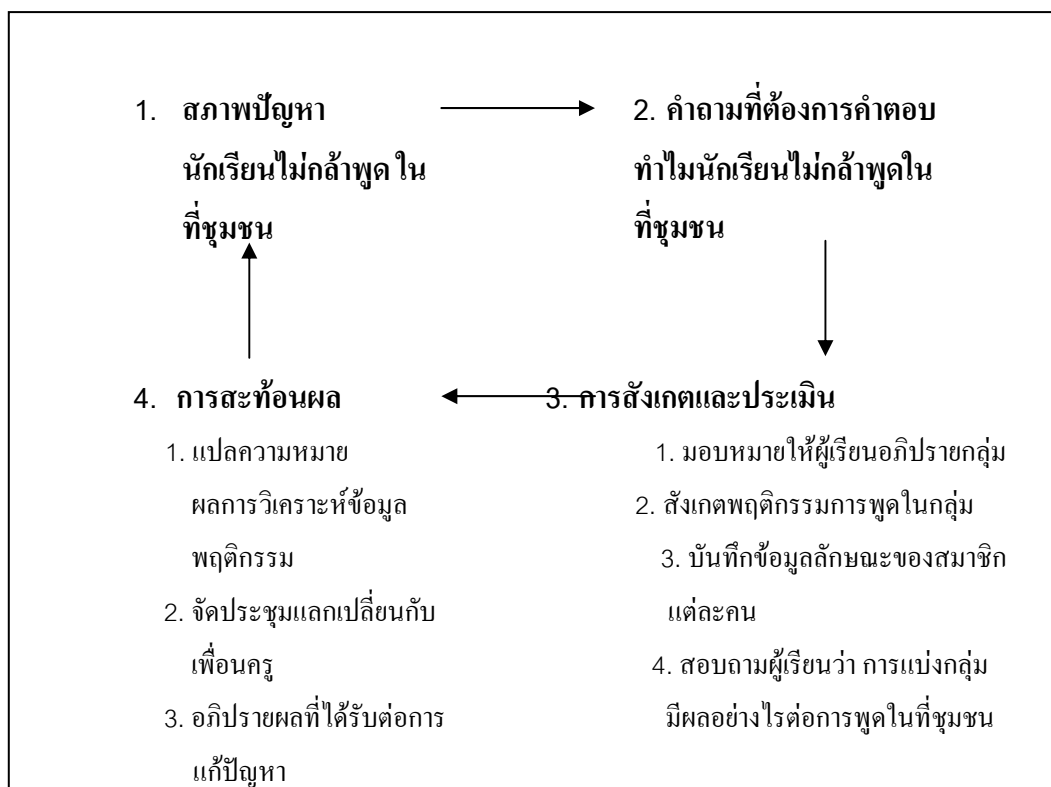
ต่อการตรวจสอบ เช่น คำว่าพุดดี นั่นคืออะไร พุดลักษณะใด จึงจะเรียกว่าพุดดี และพุดไม่ดี นั่นไม่ดีอย่างไร ไม่ดีมากขนาดไหน จึงนับว่าพุดไม่ดี ผู้เก็บข้อมูลลักษณะนี้จึงต้องสร้างเกณฑ์มาตรฐานมาใช้ตัดสิน คำว่า ดี หรือไม่ดี ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพให้เป็นรูปธรรมชัดเจน

หลังจากนั้นจึงจะประเมินผลการพุดว่าอยู่ในระดับคุณภาพใด และเจนนับชนิดของข้อมูลที่ได้ พร้อมทั้งนำผลของข้อมูลมาวิเคราะห์และนำเสนอในที่สุด จึงนับได้ว่าวิธีการค่อนข้างซับซ้อนมากขึ้นอีกระดับหนึ่งทีเดียว

4.สะท้อนผลกลับ (REFLECT & REVISE)

เมื่อครูสังเกตผล ร่องรอยของการเรียนรู้ และวิเคราะห์ข้อมูลนั้นแล้ว นำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจปรับปรุง หรือแก้ปัญหานักเรียนแต่ละคน เพื่อจะช่วยให้ นักเรียนได้พัฒนาตนเองไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ครูสะท้อนข้อมูลกลับให้นักเรียนได้ทราบด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น แจงให้ทราบเป็นรายบุคคล หรือแจงให้ทราบเป็นกลุ่มอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะ ๆ ครูเสนอแนะเพิ่มเติม หรือเติมเต็ม ด้วยความเมตตาต่อศิษย์ ให้ข้อเสนอแนะด้วยความรักและจริงใจ ใช้ผลงานนักเรียนเป็นฐานการพัฒนาการเรียนรู้ เมื่อผลการวิจัย/ทดลองแก้ปัญหาได้ จึงสรุปผลการไปใช้แก้ปัญหาในการเรียนการสอนครั้งต่อไป

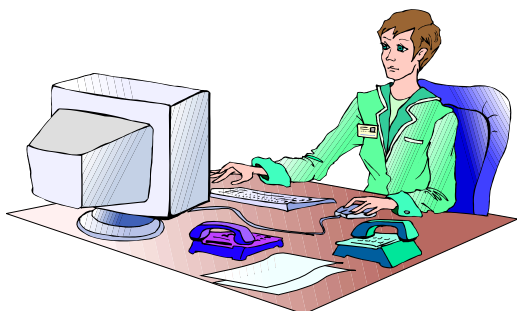
นอกจากนี้ เพื่อให้มีการนำผลวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ต่อไป ขั้นตอนการสะท้อนผลและการปรับปรุงยังหมายรวมถึงขั้นตอนที่ครูและผู้เกี่ยวข้องได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ เพื่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์นำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

การพัฒนาวัตกรรมการแก้ปัญหา

จากการศึกษาหาวิธีการในการแก้ปัญหา คุณครูจะได้ทางเลือกในการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ ซึ่งคุณครูต้องศึกษาและออกแบบ หรือพัฒนาวิธีการ หรือสื่อช่วยการเรียนรู้ที่จะใช้ในการแก้ปัญหา แล้วดำเนินการหาคุณภาพจากผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ โดยนำนวัตกรรมวิธีการ หรือสื่อต้นแบบที่พัฒนาขึ้นไปให้เพื่อนครู ศึกษาวิเคราะห์ หรือนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เตรียมนำไปใช้กับนักเรียนของตน

ตัวอย่าง

เด็กวัยรุ่นบางกลุ่ม หรือบางคนมองภาษาไทยเรื่องการแต่งกลอนว่าเป็นเรื่องที่ล้าสมัย ทำให้ไม่สนใจเรียน เป็นเหตุให้ไม่สามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ในเรื่องการแต่งกลอนได้ดีเท่าที่ควร ครูจึงศึกษาว่ามีวิธีการหรือสื่อที่ทันสมัยใดที่จะนำมาใช้ดึงดูดความสนใจของนักเรียนในเรื่องการแต่งกลอนได้ แล้วครูก็พบสื่อที่น่าสนใจชนิดหนึ่ง คือ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ซึ่งเป็นสื่อทันสมัยที่ครูคิดว่าจะนำมาใช้ในการเปลี่ยนทัศนคติของนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูจึงลงมือศึกษาหลักการการออกแบบการเรียนการสอน และเทคนิคทางคอมพิวเตอร์ที่จะนำมาสร้างบทเรียน แล้วลงมือพัฒนาบทเรียนตามที่ออกแบบเอาไว้ (ไพจิตร สดวกการ และศิริกาญจน์ โกสุมภ์ : 2545,14)

นวัตกรรมที่ใช้ในการวิจัยในชั้นเรียน

หมายถึง รูปแบบใหม่ ๆ ของสื่อการเรียน การสอน เทคนิควิธี กิจกรรม หรือสิ่งอื่นใดที่ผู้สอนนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน หรือจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้การเรียน การสอนมีประสิทธิภาพ นวัตกรรมที่นำมาใช้อาจเป็นนวัตกรรมที่ผู้สอนคิดขึ้นมาใหม่ หรืออาจเป็นสิ่งที่ผู้อื่นคิดค้นขึ้น หรือมีการใช้ทั่วไปในที่แห่งหนึ่งแล้ว หากนำมาปรับปรุงแก้ไข และสามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพในที่อีกแห่งหนึ่งก็ถือว่าเป็น “นวัตกรรม”

ความสำคัญของนวัตกรรม

การนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้จัดการเรียนการสอน นอกจากจะส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอนแล้ว ยังมีประโยชน์ดังต่อไปนี้ นักเรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้น นักเรียนเข้าใจบทเรียนเป็นรูปธรรม บรรยากาศการเรียน สนุกสนาน บทเรียนน่าสนใจ ลดเวลาการสอนและประหยัดค่าใช้จ่าย

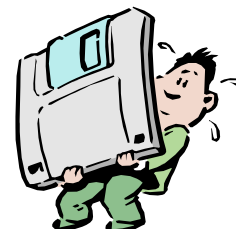
ตัวอย่างข้อดี ข้อจำกัดของนวัตกรรมบางชนิด

เนื่องจากนวัตกรรมที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนมีอยู่เป็นจำนวนมาก คุณครูอาจพบว่าในการแก้ปัญหาที่พบในการเรียนการสอนหนึ่งปัญหา อาจมีวิธีการ กิจกรรม หรือสื่อที่จะใช้แก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนการสอนดังกล่าวได้หลายวิธี คุณครูควรพิจารณาว่า แต่ละวิธีมีข้อดี ข้อจำกัด ความเป็นไปได้ในสภาพการณ์ของนักเรียน ครูผู้สอน ชั้นเรียน หรือระบบโรงเรียนเพียงใด แล้วจึงตัดสินใจเลือกวิธีการ กิจกรรม หรือสื่อที่เหมาะสมที่สุด (สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู : 2544 , 33 - 35)

บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนสำเร็จรูปส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง นักเรียนแต่ละคนได้เรียนรู้ตามความสามารถของตน ทราบผลการเรียนรู้ของตนทุกขั้นตอน ทำให้เกิดแรงเสริมทางบวกในการเรียน ครูประหยัดเวลาในการสอนหน้าชั้นเรียน เพราะเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษา ควบคุมชั้นเรียน คอยตรวจแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน แต่นักเรียนอาจจะเบื่อ เพราะมีแต่กิจกรรมศึกษาด้วยตนเอง เป็นส่วนใหญ่ ครูจึงควรนำไปใช้สลับกับกิจกรรมการเรียนการสอนอื่น ๆ ในรายวิชาเดียวกัน

การสอนแบบโครงงาน นักเรียนได้ทำงานเองโดยตลอดตามขั้นตอนต่าง ๆ เป็น การแก้ปัญหาทางในโครงงานเหมือนกับการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน แต่มีข้อจำกัดในการวางแผนโครงงาน อาจจะขาดเนื้อหาวิชาหรือหลักวิชาที่สำคัญต่อเนื่องกัน และอาจจะต้องใช้เวลาในการทำกิจกรรมมาก

การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) แก้ปัญหานักเรียนมีความสามารถในการเรียนแตกต่างกัน นักเรียนสามารถเรียนตามลำพังกับบทเรียนได้ สามารถใช้ประโยชน์ในการสอนซ่อมเสริมแทนครูได้ แต่ลงทุนสูง ต้องมีคอมพิวเตอร์และครูผู้สอนต้องมีความรู้ในการสร้างและการใช้คอมพิวเตอร์

การเรียนรู้ในระบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการแก้ปัญหการเรียนรู้ของนักเรียนอ่อน และส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือเพื่อนเพื่อเพื่อน แต่ถ้ามการดำเนินการไม่ดี นักเรียนเก่งอาจจะ รู้สึกว่าเป็นการสร้างภาระให้แก่ตนเอง

การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เน้นให้นักเรียนเรียนด้วยความสนใจ สนุกสนานและ ได้รับความรู้โดยที่ไม่รู้สึกว่าถูกยัดเยียดให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เนื้อหาและพฤติกรรมของครูกับนักเรียนจะเตรียมไว้ในชุดการสอนทั้งสิ้น ผลงานของนักเรียนในกระดาษคำตอบสามารถนำมาเป็นคะแนนเก็บรวมกันกับคะแนนสอบเพื่อการวัดประเมินผล แต่ข้อจำกัดในการจัดทำชุดการสอนสำหรับจัดศูนย์การเรียนรู้ต้องลงทุนสูง เพราะต้องทำให้ครบสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ และต้องจัดเวลาว่างยาว พอเหมาะให้นักเรียนสามารถหมุนเวียนครบทุกศูนย์กิจกรรมในการสอนแต่ละครั้ง

ชุดการสอน สามารถจัดการเรียนการสอนได้ทั้งรายบุคคล และเป็นกลุ่มโดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ และระดับชั้น เป็นการส่งเสริมความสนใจและความสามารถของนักเรียนอย่างแท้จริง แต่การจัดทำชุดการสอนต้องลงทุนในการผลิต ทดลองใช้ และหาประสิทธิภาพค่อนข้างสูง และใช้เวลานานกว่าจะได้ชุดการสอนที่สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ

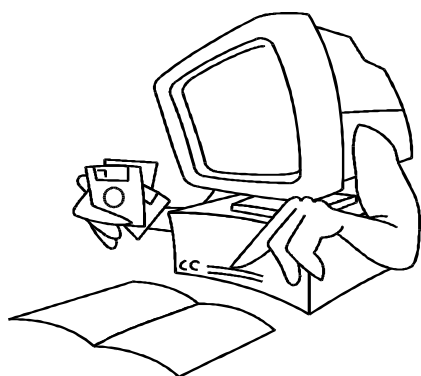
การนำนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหาไปใช้

ขั้นตอนนี้ คุณครูนำนวัตกรรม วิธีการ หรือสื่อที่สร้างขึ้นไปใช้กับผู้เรียนของตนโดยระบุขั้นตอนการดำเนินการอย่างชัดเจน แล้วเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น สังเกต และบันทึกพฤติกรรมเบื้องต้นของ ผู้เรียนก่อนใช้ เมื่อใช้เสร็จแล้วสังเกตและบันทึกพฤติกรรมอีกระยะหนึ่ง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเปลี่ยนแปลงของผลที่เกิดขึ้น โดยครูผู้วิจัยต้องสร้างเครื่องมือ หรือกำหนดวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เช่น ใช้แบบสังเกตพฤติกรรม แบบประเมินการปฏิบัติงานแบบทดสอบ เป็นต้น รวมทั้งแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบและสรุปผล

เพื่อรวบรวมข้อมูลได้แล้ว นำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยอาจใช้การแจกแจงหรือเลือกใช้สถิติที่เหมาะสม แล้วสรุปและอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูล หากยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการ ก็จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข โดยย้อนกลับไปตรวจสอบในขั้นต่าง ๆ แล้วนำกิจกรรมหรือสื่อที่ปรับปรุงแล้วไปใช้อีกจนกระทั่งสามารถแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการ เขียนสรุปผลการดำเนินงานตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 เป็นต้นมาผลการวิจัยที่ได้ก็จะเป็นผลการแก้ไขปรับปรุงในวงจรการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ด้วย

ตัวอย่าง

เมื่อครูนำบทเรียน CAI เรื่อง การแต่งกลอนที่สร้างขึ้น
ในขั้นที่ 3 ไปใช้แล้ว พบว่า ผู้เรียนสามารถผ่านจุดประสงค์
การเรียนรู้เกี่ยวกับฉันทลักษณ์ของกลอน แต่ก็ยังไม่สามารถ
แต่งกลอนด้วยตนเอง ได้ในระดับที่พึงประสงค์ ครูก็ย้อนกลับ
ไปตรวจสอบในขั้นต่าง ๆ แล้วครูก็พบว่า การใช้แต่สื่อ CAI
เพียงอย่างเดียวในการสอน เรื่อง การแต่งกลอนไม่เป็นการ
เพียงพอ เพราะคอมพิวเตอร์สามารถตรวจคำตอบของผู้เรียนจาก
การตอบคำถามที่อยู่ในบทเรียน CAI ได้แต่คอมพิวเตอร์ไม่สามารถตรวจผลงานกลอนที่ผู้เรียนแต่งเอง
ได้ เพราะฉะนั้นครูจึงปรับแผนและสื่อการสอนใหม่ โดยใช้สื่อ CAI ในลักษณะผสมผสานกับการ ใช้
อินเทอร์เน็ต (Internet) โดยครูเปิดเว็บบอร์ด (Web board) ที่แสดงภาพที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรยาย
เป็นกลอนหลังจากผู้เรียนศึกษาจากบทเรียน CAI และทำกิจกรรมกลุ่มแล้วผู้เรียนจะแต่งกลอนบรรยาย
ภาพ ส่งเข้าไปไว้ในเว็บบอร์ด โดยครูได้เชิญเพื่อนกลอนทางอินเทอร์เน็ตมาช่วยตรวจ ให้คำ ดิชม และ
คำแนะนำ ในการปรับปรุงแก้ไขผลจากการแก้ปัญหาด้วยวิธีนี้ ทำให้ผู้เรียนบรรลุเกณฑ์ ความสามารถ
ตามสภาพจริงในเรื่องการแต่งกลอนได้อย่างงดงาม มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย และยังสามารถ
ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการติดต่อสื่อสาร ฝึกทักษะทางสังคม และสืบค้นข้อมูลอีกด้วย

การเขียนสรุปรายงานการวิจัยในชั้นเรียน

การเขียนรายงานการวิจัยเป็นการบันทึกการทำงานของคุณครูอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นการเสนอผลการศึกษา ค้นคว้าทดลอง การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนที่คุณครูได้ดำเนินการ ทำวิจัยในชั้นเรียน ควบคู่ไปกับการกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นบันทึกบอกเล่าการทำงานอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นตามกระบวนการ ขั้นตอนของการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อการจัดเก็บไว้เป็น แฟ้มสะสมงาน เป็นเอกสารเพื่อเผยแพร่ อ้างอิงและใช้ประโยชน์ในการศึกษา เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนเชิงวิชาการที่ช่วยให้เพื่อนครู หรือผู้ที่สนใจในวงการศึกษาที่ประสบปัญหาในการทำงานคล้ายคลึงกัน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยไม่ต้องเสียเวลาไป ค้นคว้า ศึกษาหรือทำการวิจัยอีก นอกจากนี้รายงานการวิจัยในชั้นเรียนยังเป็นหลักฐานแสดงถึง การปฏิบัติหน้าที่ของคุณครูอย่างสมบูรณ์แบบ โดยได้ทำหน้าที่ทั้งผู้สอน ปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน เป็นการพัฒนางานครู ส่งผลเป็นประโยชน์สูงสุดต่อคุณครู นักเรียน และวงการศึกษาอีกด้วย

รูปแบบการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน

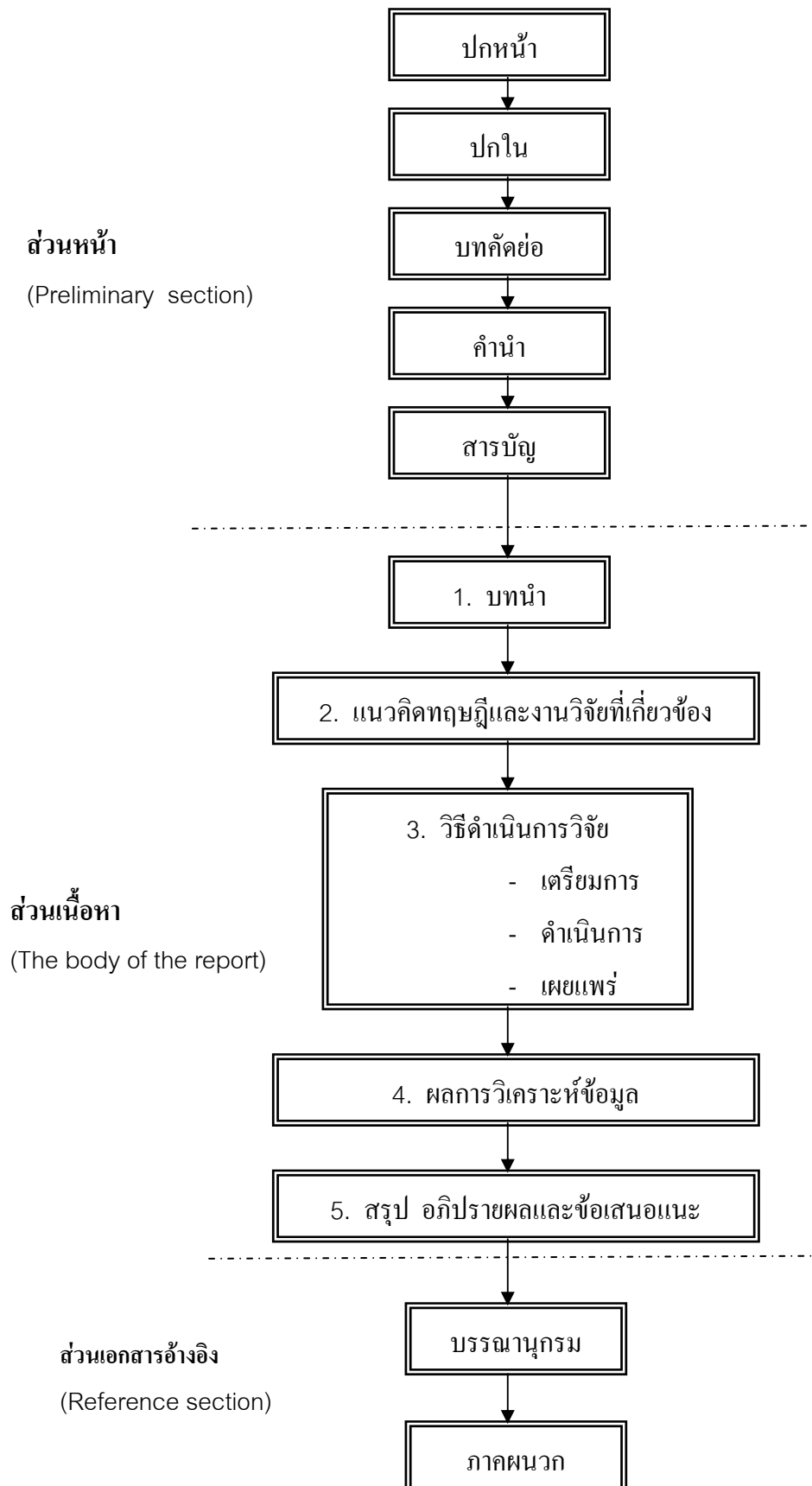
รายงานการวิจัยในชั้นเรียนมีลักษณะที่สำคัญในการเขียนรายงาน แตกต่างจากงานวิจัยทางวิชาการ กล่าวคือ รายงานการวิจัยในชั้นเรียนจะเน้นประสบการณ์ตรงของคุณครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน แต่ไม่เน้นเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาจดำเนินการได้ 2 รูปแบบ คือ

1. รายงานการวิจัยอย่างง่าย หรืออาจจะเรียกว่า แบบลูกทุ่ง เขียนแบบบอกเล่าตามสภาพจริง เพื่อสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่า คุณครูได้ทำการศึกษาอะไร มีวัตถุประสงค์การศึกษาคืออะไร ใช้วิธีดำเนินการในเรื่องที่ศึกษาอย่างไร ทำการศึกษากับใคร ผลการศึกษาก็คืออย่างไร โดยเขียนเป็นลักษณะความเรียงต่อเนื่องกัน ความยาวไม่มาก อาจจะเป็นหนึ่งหน้าหรือมากกว่า แต่ควรให้ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2542, 7)

- 1.1 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา
- 1.2 การกำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา
- 1.3 การพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม
- 1.4 การนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้
- 1.5 การสรุปผล

2. รายงานการวิจัยเชิงวิชาการ หรืออาจเรียกว่า แบบสากล เป็นการเขียนรายงาน เหมือนกับการนำเสนอผลงาน เพื่อรายงานกระบวนการดำเนินการวิจัยและข้อค้นพบ เพื่อเผยแพร่ให้สาธารณชนรับรู้ โดยมีส่วนประกอบ 3 ส่วน ดังนี้ (ชัยพจน์ รักราม : 2544, 82 – 96)

แผนภูมิแสดงส่วนประกอบของรายงานการวิจัยในชั้นเรียน
(แบบสากล)

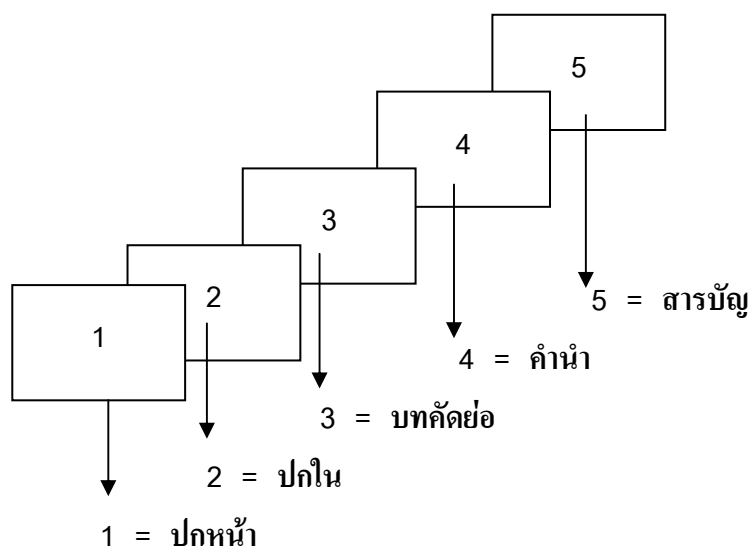
แบบสากล

แบบสากล มีแนวทางการเขียน ดังนี้

การเขียนรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เป็นการรายงานกระบวนการดำเนินการวิจัยและข้อค้นพบ เพื่อเผยแพร่ให้สาธารณชนรับรู้ โดยมีส่วนประกอบ 3 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนหน้า (Preliminary section)
2. ส่วนเนื้อหา (The body of the report)
3. ส่วนเอกสารอ้างอิง (Reference section)

ส่วนหน้า

47

ส่วนหน้า (ปกหน้า ปกใน บทคัดย่อ คำนำ และสารบัญ) ไม่นิยมบอกหน้าเป็นตัวเลข
มักใช้ตัวอักษร เริ่มจาก ก, ข,แล้วจึงไปขึ้นหน้า 1 ในส่วนเนื้อหา

ส่วนเนื้อหา

ประกอบด้วย 5 บท ดังนี้

- บทที่ 1 บทนำ
- บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย
- บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

แนวการเขียน

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กล่าวถึงสภาพการเรียนการสอนที่พึงปรารถนา จุดมุ่งหมายของหลักสูตร นโยบายการจัดการศึกษา จุดประสงค์รายวิชา สภาพปัญหาการเรียนการสอน ถ้ามีตัวเลขประกอบให้ระบุด้วยสรุป แนวทางที่จะแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยข้อความ ที่เขียนต้องสอดคล้องและต่อเนื่องกัน โดยตลอด

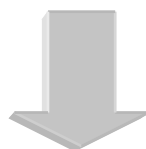
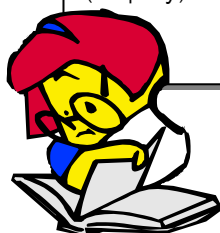

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

กำหนดให้ชัดเจนว่าเพื่อศึกษาอะไร สิ่งที่เราอยากได้คำตอบ เขียนให้สอดคล้องกับปัญหาวิจัย และนิยมเขียนเป็นประโยคบอกเล่า

ตัวอย่าง

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องส่วนประกอบของพืชที่เรียน โดยการสอนแบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry) กับการสอนแบบบรรยาย

สมมติฐานของการวิจัย

เป็นคำตอบที่คาดหวังไว้ก่อนที่จะทำวิจัย ผู้วิจัยต้องศึกษาแนวคิด ทฤษฎีหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ จึงจะสามารถตั้งสมมติฐานได้ ใกล้เคียงกับความเป็นจริง และการตั้งสมมติฐานต้องสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ตัวอย่าง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ส่วนประกอบของพืช โดยการสอนแบบสืบสวนสอบสวน สูงกว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนแบบบรรยาย

ขอบเขตของการวิจัย

บอกกรอบงานวิจัยว่ามีขอบเขตเพียงใด ครอบคลุมอะไรบ้าง แต่ ไม่จำเป็นต้องระบุรายละเอียดมากนัก

ตัวอย่าง

- กลุ่มตัวอย่าง ● นักเรียน ชั้น ม. 1 ปีการศึกษา 2543
- เนื้อหา ● การสอนแบบสืบสวนสอบสวนวิชาวิทยาศาสตร์ 305 เรื่อง ส่วนประกอบของพืช
- ระยะเวลา ● ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543
รวมเป็น 1 ปีการศึกษา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

มีคำบางคำที่ต้องให้คำจำกัดความหรือนิยามเพื่อความเข้าใจระหว่างผู้วิจัยกับผู้อ่านรายงานวิจัย ซึ่งคำเหล่านั้นจะเป็นคำที่มีความหมายแตกต่างไปจากความหมายทั่ว ๆ ไป

ตัวอย่าง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่นักเรียนทำได้จากแบบสอบวิชาวิทยาศาสตร์ 305 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้วิจัยต้องตอบคำถามให้ได้ว่า เมื่อทำวิจัยแล้วจะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร ซึ่งต้องสอดคล้องกับความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

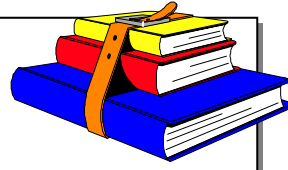
ตัวอย่าง

เพื่อเป็นแนวทางให้ครูได้รู้รูปแบบ และวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพมาช่วยในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์

เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขวิธีสอนวิชาวิทยาศาสตร์

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนี้เป็นการนำเสนอแนวคิดหรือทฤษฎีหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่กำลังดำเนินการอยู่

จุดเน้น ของบทนี้ คือ หลังจากได้นำเสนอแนวคิดทฤษฎีงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัยแล้ว ผู้เขียนงานวิจัยจะต้องสรุปกรอบความคิด หลักการ แนวทางหรือรูปแบบของนวัตกรรมที่ใช้แก้ปัญหา การเรียน การสอนที่นำมาใช้แก้ปัญหาหรือทดลอง

เนื้อหาของบทนี้ควรเสนอแยกเป็นตอน ๆ เพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นภาพรวมของบทที่ 2 เช่น

ตอนที่ 1 ความหมายหรือมโนทัศน์ที่สำคัญเกี่ยวกับนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาทางการเรียนการสอน

ตอนที่ 2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา

ตอนที่ 3 ผลการวิจัยหรือบทความที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา

ในแต่ละตอนจะต้องอธิบายกรอบความคิดโดยสรุปที่เป็นของผู้วิจัยเอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

จุดเน้น ของบทนี้จะแสดงให้เห็นลำดับ ขั้นตอนของการสร้างและการพัฒนาเครื่องมือวัด ระบุเป้าหมายที่ใช้ในการทดลอง รูปแบบการทดลอง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

แนวทางในการเขียนแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ
2. ขั้นตอนการ

1. ขั้นเตรียมการ

ควรมีรายละเอียด ดังนี้

- 1.1 การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาในการเรียนการสอน
- 1.2 การศึกษาเนื้อหา หลักสูตรและเอกสารต่าง ๆ เพื่อตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหา
- 1.3 การพัฒนารูปแบบหรือวิธีการที่ใช้ในการแก้ปัญหา เขียนขั้นตอนการสร้างและพัฒนารูปแบบอย่างละเอียด หากคุณภาพเบื้องต้นของรูปแบบ
- 1.4 เครื่องมือสำหรับตรวจสอบและประเมินมีวิธีการสร้างอย่างไร และได้นำไปทดลองกับกลุ่มใด จำนวนเท่าใด ได้ผลอย่างไร
- 1.5 แผนการดำเนินการทดลองแก้ปัญหาและการเก็บข้อมูล

2. ขั้นตอนการ

แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของรูปแบบ (Try out)

2.1.1 การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

2.1.2 การดำเนินการทดลอง

2.1.3 การรวบรวมข้อมูล

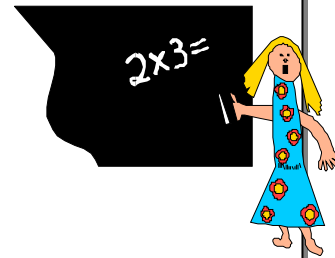
2.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การเลือกสถิติในการวิเคราะห์

ข้อมูลต้องสอดคล้องกับสมมติฐาน

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะของข้อมูลที่ได้

2.1.5 การปรับปรุงแก้ไขและวางแผนดำเนินการต่อไป

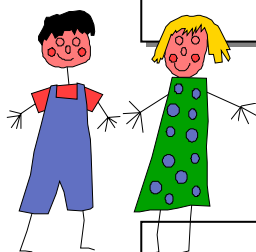

2.2 ขั้นตอนการแก้ปัญหา

2.2.1 ดำเนินการเรียนการสอนกับนักเรียน โดยใช้รูปแบบหรือวิธีการที่ได้ตรวจสอบคุณภาพแล้ว

2.2.2 เก็บข้อมูลระหว่างการดำเนินการ

2.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.3 ขั้นเผยแพร่

ขั้นนี้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้สอนมั่นใจว่าผลการดำเนินงานนั้นได้ผลแน่นอนแล้ว เขียนระบุว่าเผยแพร่โดยวิธีการใดบ้าง มีหลักฐานการเผยแพร่และผลการเผยแพร่เป็นอย่างไร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จุดเน้นของบทนี้ คือ การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

หลักในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ควรเสนอเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือตามสมมติฐานที่ละข้อ
2. การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ควรแปลเฉพาะประเด็นที่สำคัญ หรือข้อค้นพบที่เด่น ๆ
3. ใช้เทคนิคในการแปลผลที่เรียกว่า “ ข้อมูลพูดได้ ” เช่น ใช้แผนภูมิ แผนภาพ
4. ใช้ภาษาเขียนที่อ่านง่ายและเหมาะสมกับผู้อ่าน
5. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างตาราง ควรมีข้อความนำเพื่อเชื่อมโยงให้เห็นความต่อเนื่องระหว่างสิ่งที่เสนอไปแล้วกับสิ่งที่เสนอต่อไปอย่างไร
6. การเขียนหัวตารางจะต้องเขียนให้ชัดเจนไม่คลุมเครือ บอกลำดับตาราง
7. เสนอผลกระทบ (Impact) ซึ่งเกิดจากการดำเนินการแก้ปัญหา (ถ้ามี) เช่น นักเรียน ครู ได้รับคำชมเชย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จุดเน้นของบทนี้ คือ การนำเสนอข้อสรุปหรือข้อค้นพบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย อภิปราย ผลการวิจัยโดยอิงแนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะ โดยใช้ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ บทนี้ต้องมีสาระสำคัญครบถ้วนพร้อมที่จะนำไปปรับเป็นรายงานการวิจัยย่อได้

แนวทางการเขียนบทนี้ มีดังนี้

1. สรุปวัตถุประสงค์ของการวิจัยในช่วงต้น เล่าวิธีดำเนินการโดยย่อ ในช่วงกลาง สรุปท้ายสรุปผลการวิจัยอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
2. การเขียนสรุปผลการวิจัย
 - 2.1 ควรสรุปสั้น ๆ กระชับ สอดคล้องและเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
 - 2.2 การสรุปผลการวิจัยเป็นการแปลความในระดับการตีความ
3. การเขียนอภิปรายผลการวิจัย
 - 3.1 เขียนเพื่อชี้แจงให้เห็นว่าผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องหรือขัดแย้งกับหลักการทฤษฎี หรือผลการวิจัยของผู้อื่นที่ทำไว้อย่างไรในการอภิปราย ควรแยกประเด็นอภิปรายไปที่ละประเด็น
 - 3.2 ในการอภิปรายผลการวิจัยไม่จำเป็นต้องอภิปรายทุกรายการตามข้อสรุป ผู้วิจัยอาจยกประเด็นที่น่าสังเกตหรือประเด็นที่ปรากฏข้อสรุปไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
4. การเขียนข้อเสนอแนะ
 - นิยามเขียนแยกเป็น 2 ส่วนดังนี้
 - 4.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์ เขียนให้สอดคล้องกับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับที่ระบุไว้ในบทที่ 1
 - 4.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยเป็นข้อเสนอแนะเพื่อทำวิจัยเพิ่มเติมว่าจากข้อค้นพบในงานวิจัยก่อให้เกิดประเด็นหรือแนวคิดที่จะมีการ

ส่วนเอกสารอ้างอิง

ส่วนเอกสารอ้างอิง ประกอบด้วย

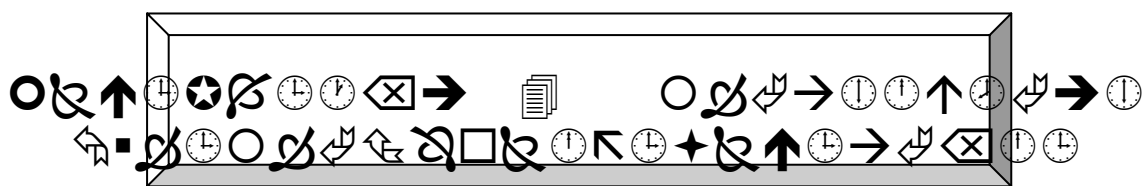
1. บรรณานุกรม
2. ภาคผนวก

บรรณานุกรม

เป็นส่วนที่นำเอาเอกสารทุกเล่มทุกชนิดที่อ้างอิง
ในรายงานการวิจัยนำมารวบรวมเขียนเป็นบรรณานุกรม
ของรายงานการวิจัยอย่างเป็นระบบ การเขียนบรรณานุกรม
ให้เขียนตามแบบมาตรฐานของการเขียนบรรณานุกรมของ
รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เมื่อใช้รูปแบบใดก็ให้ใช้รูปแบบ
นั้น และควรแยกภาษาไทยกับภาษาอังกฤษเป็นคนละส่วน

ภาคผนวก

หมายถึง ส่วนที่นำรายละเอียดปลีกย่อยของ
เนื้อหาที่ไม่จำเป็นต้องใส่ไว้ในส่วนของเนื้อหาโดยรวมไว้
ตอนท้ายเล่ม เพื่ออ้างอิงในรายละเอียด อาจจะเป็นตาราง
ผลการวิเคราะห์ที่เป็นรายละเอียดเพิ่มเติม ตัวอย่างเครื่องมือ
หรือที่ผู้วิจัยเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

การวิจัยในชั้นเรียนจะสิ้นสุดในขั้นตอนที่ 4 ซึ่งเป็นขั้นตอนการเผยแพร่ความรู้ที่คุณครูค้นพบให้ผู้อื่นได้ทราบ การเผยแพร่งานวิจัยในชั้นเรียนของคุณครูสามารถทำได้ และลักษณะอาจเป็นการสนทนากับครูผู้สอนอย่างไม่เป็นทางการ การนำเสนอในที่ประชุมหรือการเขียนรายงานเผยแพร่ เป็นต้น

การเผยแพร่ผลงานการวิจัยในชั้นเรียน

การเผยแพร่งานวิจัยในชั้นเรียนในที่นี้ จำแนกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน และส่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ไพจิตร สดวกการและศิริกาญจน์ โกสุมภ์ : 2545,43-45)

1. ส่วนของครูที่ทำงานวิจัยในชั้นเรียน ครูที่ทำงานวิจัยในชั้นเรียน สามารถเผยแพร่งานวิจัยของตนเองได้หลายทาง เช่น

1.1 การเผยแพร่โดยใช้เอกสาร สิ่งพิมพ์ เช่น การส่งรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของตนเอง ให้ผู้ที่สนใจแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ หรือการปรับพฤติกรรมของผู้เรียนร่วมกัน

1.2 เขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนใหม่ ให้เป็นรูปแบบของบทความ หรือเรื่องเล่า หรือการเล่าประสบการณ์ เพื่อส่งไปเผยแพร่ทางวารสาร ทางรายการวิทยุ หรือโทรทัศน์ เพื่อการศึกษา หรือคอลัมน์ที่เกี่ยวกับงานทางการศึกษา หรือทางวิชาการต่าง ๆ

1.3 การสร้างเครือข่ายเพื่อนครูนักวิจัยในชั้นเรียน เพื่อช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ ในการวิจัยในชั้นเรียนร่วมกัน

2. ส่วนที่เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานต้นสังกัดระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน อำเภอ จังหวัด กรม กระทรวง สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ รวมทั้งหน่วยงานภาคเอกชน เช่น องค์กรพัฒนาเอกชนที่สนใจการพัฒนาการศึกษา ชมรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ควรให้การสนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียน ของครูโดยการจัดเวทีให้ครูได้เผยแพร่งานวิจัยในชั้นเรียนของตนเอง โดยการจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น

2.1 การเสวนาเชิงวิชาการกลุ่มเล็กในพื้นที่ เพื่อให้ครูนำผลงานการวิจัยในชั้นเรียนของตนเองมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ การทำงาน และการทำวิจัยในชั้นเรียนร่วมกัน

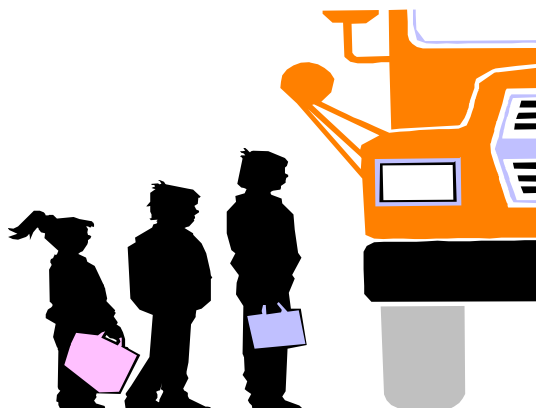
2.2 จัดประชุมเชิงวิชาการ เพื่อการนำเสนอผลงานการวิจัยในชั้นเรียน เป็นเรื่องเฉพาะด้าน หรือเป็นระดับชั้น หรือนำเสนอรวมกันทั้งหมด การนำเสนอเฉพาะด้าน เช่น

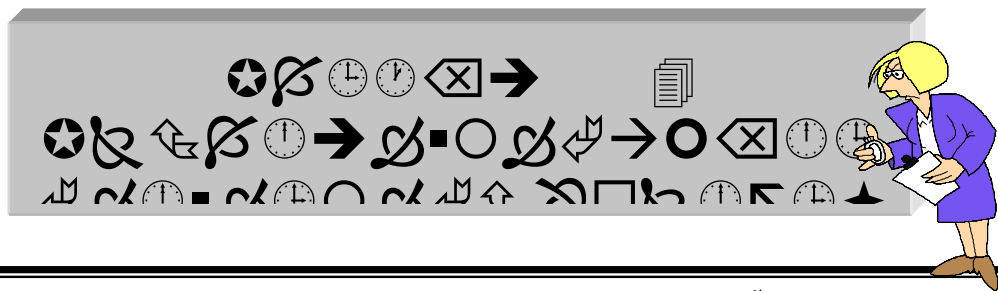
(1) ด้านการศึกษาผู้เรียนเป็นรายกรณี และการปรับปรุงแก้ไข

(2) ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ กลุ่มวิชาต่างๆ เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ศิลปะ สุขศึกษาและพลศึกษา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

(3) การนำเสนอเป็นระดับชั้น เช่น ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอาชีวศึกษา

2.3 การจัดตั้งศูนย์หรือสถาบันการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อเป็นศูนย์กลาง การพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียนของครู และเป็นแหล่งเผยแพร่งานวิจัยในชั้นเรียนของครู โดยครูทำผลงาน การวิจัย สามารถส่งงานมาเผยแพร่ในศูนย์ หรือสถาบันแห่งนี้ ในขณะเดียวกัน ครูที่ต้องการศึกษางานวิจัย ในชั้นเรียน ก็สามารถมาศึกษาที่ศูนย์หรือสถาบันแห่งนี้ได้ โดยอาจจัดทำเป็นศูนย์หรือสถาบันในระดับ กลุ่มโรงเรียน อำเภอ จังหวัด หรือระดับชาติก็ได้

จุดมุ่งหมาย เพื่อประโยชน์ต่อคุณครูในการศึกษา เป็นแนวทางการทำวิจัยในชั้นเรียน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

ตัวอย่างการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนที่นำมาเสนอในคู่มือฉบับนี้ เป็นตัวอย่างที่จะแสดงถึงวิธีการคิดและกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนของคุณครู ที่มีวิธีการคิดและการทำวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกัน เพื่อให้คุณครูเกิดความมั่นใจ และเข้าใจตรงกันว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนนั้นไม่มีสิ่งที่ถูกหรือผิด จะมีเพียงสิ่งที่เหมาะสมมากน้อยหรือไม่เท่านั้นเอง ถ้าคุณครูใช้กระบวนการวิจัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการแก้ปัญหา มาเป็นหลักการในการทำวิจัยในชั้นเรียน ก็น่าจะแสดงว่าคุณครูมีวิธีการคิดอย่างเป็นระบบ และเป็นการทำวิจัยในชั้นเรียนที่เหมาะสมได้

ตัวอย่างการวิจัยในชั้นเรียนที่นำเสนอนี้ เป็นตัวอย่างของการทำวิจัยชั้นเรียนที่ไม่ใช่การวิจัยเชิงวิชาการ (Academic Research) มีทั้งงานวิจัยในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนดำเนินการได้ราบรื่นและประสบความสำเร็จ และงานวิจัยที่ทำแล้วไม่ประสบความสำเร็จทั้งหมด แต่ครูผู้ทำวิจัยก็ได้เสนอข้อสังเกตที่ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาให้นักเรียนของตนได้เพียงบางส่วน ไว้เป็นข้อสังเกตแก่ครูผู้สนใจการทำวิจัยในชั้นเรียน จะได้นำไปเป็นข้อคิดในการวางแผนการพัฒนาการเรียน เช่น ต้องดำเนินการกับนักเรียนเฉพาะกลุ่มที่มีปัญหาและมีจำนวนไม่มากนัก รวมทั้งควรทำในเวลาเรียน เพื่อไม่ให้เกิดภาระแก่ครูและนักเรียนมากเกินไป เป็นต้น

นอกจากนี้ในงานวิจัยที่เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนที่มีปัญหาด้านอารมณ์ ซึ่งในบางกรณีอาจจะจำเป็นต้องให้นักจิตวิทยาเป็นผู้ให้การช่วยเหลือเด็ก แต่ในความเป็นจริงแล้ว นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีอยู่เป็นจำนวนมากและกระจายกันอยู่ ทั่วประเทศ โอกาสที่ผู้เรียนจะได้พบกับนักจิตวิทยาเป็นเรื่องยากมาก ครูผู้สอนจำเป็นที่จะต้องให้ ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้เรียน ซึ่งพบว่าสามารถที่จะทำได้ดีพอสมควร ในกรณีที่เด็กไม่มีปัญหา ทางด้านจิตใจรุนแรงมาก เพราะอย่างน้อยๆ ครูก็เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดเด็กและรู้จักเด็กเป็นอย่างดี ส่วนเด็กที่มีปัญหาด้านจิตใจมาก จนครูไม่สามารถให้การช่วยเหลือได้ การส่งเด็กไปปรึกษานักจิตวิทยา ก็เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยเหลือด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เหมาะสม เป็นเบื้องต้น ก่อนที่จะให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษต่อไป (ไพจิตร สดวกการและศิริกาญจน์ โกสุมภ์ : 2545, 20-39)

ตัวอย่างที่ 1

การวิจัยเรื่อง การใช้แบบฝึกในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 / 1

โดย นางจันทิตา กุศลวัฒนะ
อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองอุทัยธานี
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี

ข้อมูลพื้นฐานของผู้วิจัย : นางจันทิตา กุศลวัฒนะ เป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการวิจัย
ในชั้นเรียนหลายครั้ง และตัดสินใจทำวิจัยในชั้นเรียนเรื่องนี้เป็น
เรื่องแรก โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร โรงเรียนและผู้เชี่ยวชาญ
ด้านการวิจัย ในชั้นเรียนหลายท่าน

วิธีการคิดและขั้นตอนการวิจัย ดำเนินการดังนี้

1. ปัญหาในการวิจัย

ในการวัดผลระหว่างภาคเรียนและปลายภาคเรียนที่ 1 ผู้สอนพบว่าผู้เรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6/1 ขาดทักษะในการอ่านจับใจความในวิชาภาษาอังกฤษ ทำให้ไม่สามารถ เล่า
เรื่องราวหรือปะติดปะต่อเรื่องราวที่อ่านได้ถูกต้อง

1. สาเหตุของปัญหา

ผู้สอนหาสาเหตุของปัญหา พบว่า ผู้เรียนยังขาดแบบฝึกทักษะในการอ่านจับใจความ
วิชาภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับวัยและความต้องการของผู้เรียน

3. การแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหา

ผู้สอนศึกษาแนวคิดและหลักการสอนอ่านจับใจความวิชาภาษาอังกฤษจาก INTERNET
สรุปเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกหัดการอ่านจับใจความและการฝึกอ่านจับใจความ ดังนี้

- 3.1 แบบฝึกหัดการอ่านจับใจความต้องใช้คำศัพท์ที่ผู้เรียนคุ้นเคย
- 3.2 การฝึกฝนการอ่านต้องเริ่มต้นแต่เด็กและควรฝึกทุกวัน
- 3.3 ควรมีภาพประกอบในแบบฝึกหัดที่ให้อ่าน
- 3.4 ควรให้ผู้เรียนอ่านเรื่องที่มีความสนุกสนาน

4. การพัฒนานวัตกรรม

ผู้สอนได้สร้างแบบฝึกการอ่านจับใจความ โดยดัดแปลงจากหนังสือ Preparatory Comprehension for Primary One Book 4 ของ Casco Publications Pte Ltd. ซึ่งมีทั้งหมด 63 เรื่อง ผู้สอนเลือกมา 20 เรื่อง โดยพิจารณาจากแนวทางในการสร้างแบบฝึกการอ่านจับใจความและการฝึกอ่านจับใจความข้างต้น แล้วนำมาสร้างเป็นแบบฝึกการอ่านจับใจความและพิสูจน์ประสิทธิภาพของนวัตกรรม โดยขอความร่วมมือจากครูที่สอนวิชาภาษาอังกฤษ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และศึกษานิเทศก์จังหวัด ให้ช่วยอ่านเนื้อหาและตรวจสอบความเหมาะสมกับปัญหาของกลุ่มผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วผู้สอนนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นมาปรับปรุงแบบฝึก

5. การนำนวัตกรรมที่สร้างขึ้นมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียน

ผู้สอนนำแบบฝึกที่สร้างขึ้นมาใช้ฝึกผู้เรียนทุกคนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ในภาคเรียนที่ 2 เพราะต้องการให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านจับใจความวิชาภาษาอังกฤษดีขึ้น

6. ผลการใช้นวัตกรรม

ผู้สอนได้ศึกษาผลการใช้นวัตกรรม 4 ด้านคือ

6.1 คะแนนสอบย่อยของผู้เรียนขณะทำแบบฝึกหัด พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการอ่านจับใจความดี

6.2 คะแนนผลการอ่านจับใจความของผู้เรียนหลักการเรียนรู้ พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความของผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างดี

6.3 การศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมการอ่านจับใจความ พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อกิจกรรม โดยเฉพาะในการที่สามารถตั้งชื่อเรื่องที่อ่านได้เอง การมีภาพประกอบที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เนื้อหาสนุกสนาน เหมาะกับวัยเด็ก

6.4 การสังเกตความสนใจของผู้เรียนที่มีต่อการทำกิจกรรมฝึกทักษะการอ่านจับใจความ พบว่า ในระยะแรกผู้เรียนสนใจร่วมทำกิจกรรมแต่ตอนหลังเมื่อแบบฝึกยากขึ้น ผู้เรียนเริ่มลด ความสนใจ ในบทเรียนแต่ยังร่วมในกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น

การจัดทำรายงานการวิจัย

ผู้สอนได้จัดทำรายงานการแก้ปัญหาการสอนอ่านจับใจความวิชาภาษาอังกฤษ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2. ชื่อเรื่อง : รายงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การใช้แบบฝึกในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 / 1

3. เนื้อหาที่เขียนในรายงานการวิจัย : ผู้เขียนนำเสนอเป็นหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

- ✕ การสะท้อนความคิดก่อนปฏิบัติการ
- ✕ วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า
- ✕ การวางแผนการปฏิบัติการ
- ✕ การปฏิบัติการศึกษาทดลอง
- ✕ การนำเสนอผลการทดลอง
- ✕ สรุปและอภิปรายผลการทดลอง
- ✕ อ้างอิง
- ✕ ภาคผนวก

- แบบฝึกการอ่านจับใจความ 20 ชุด

4. บทวิเคราะห์ของผู้เรียน

จุดเด่นของงานวิจัยเรื่องนี้อยู่ที่ความพยายามของครู ที่จะนำนวัตกรรมที่มีหลักการในการสร้างมารองรับ มีการศึกษาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเรื่องแบบฝึกอย่างกว้างขวางและทันสมัยใช้ในการพัฒนางานวิจัยเรื่องนี้เป็นตัวอย่างที่ดีในแง่ของการพัฒนานวัตกรรมโดยมีแนวคิดที่เหมาะสมมารองรับ

ที่มา : ไพจิตร ศวดกการและศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2545). ชุดฝึกอบรมครู:ประมวลสาระ บทที่ 7 การวิจัยในชั้นเรียน.หน้า 22 – 26.

ตัวอย่างที่ 2

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาการคิดของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ของนางอุไร เทียงอยู่

อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนบ้านวังทับยา

สำนักงานการศึกษาอำเภอเมืองพิจิตร

สำนักงานการศึกษาจังหวัดพิจิตร

ข้อมูลพื้นฐานของผู้วิจัย : นางอุไร เทียงอยู่ เป็นผู้ที่สนใจในการคิดค้นหาวิธีการสอนที่เหมาะสม เพื่อที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละด้าน และเป็นครูคนแรก ที่ประกาศเผยแพร่ผลงานการวิจัยในชั้นเรียนของตนเอง ในวารสาร “สถานปฎิรูป” ซึ่งทำให้ผู้เขียนสนใจและได้รับรายงานฉบับนี้ นางอุไร เทียงอยู่ เขียนว่า “ดิฉันได้จัดทำรายงานการวิจัยปฏิบัติการ ในชั้นเรียน เรื่อง การพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้น (โดยไม่มีรูปแบบการวิจัย) “ ปัจจุบันรายงานการวิจัยในชั้นเรียนเล่มนี้ ได้รับการพิมพ์เผยแพร่ โดยมูลนิธิศตวรรษที่ ๒๑

วิธีการคิดและขั้นตอนการทำวิจัย ดำเนินการดังนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงสัปดาห์แรกของการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของผู้เรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ผู้สอนค้นพบว่าผู้เรียนมีความคุ้นเคยกับการเรียนรู้ด้วยการอ่านหนังสือเรียนสำเร็จรูป ที่ซื้อจากสำนักพิมพ์ เพราะเวลาที่ครูเข้าห้องสอนผู้เรียนจะเปิดหนังสือเรียนทันที และมีความกล้าแสดงออก น้อยมาก ผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดความมั่นใจในตัวเอง ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าพูด เวลาครูถามจะพูดตะกุกตะกัก ขาดความต่อเนื่อง เวลาที่ครูสอนโดยให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ผู้เรียนไม่กล้าลงมือทำ ไม่สามารถคิดตัดสินใจเองได้ ครูต้องบอกให้ทำตามทีละขั้น ไม่คุ้นเคยกับการทำงานกลุ่ม

2. สาเหตุของปัญหา

ผู้สอนหาสาเหตุของปัญหา พบว่า ผู้เรียนขาดทักษะในการคิดและขาดทักษะในการทำงาน ร่วมกันเป็นกลุ่ม

3. การแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหา

ผู้สอนศึกษาหลักการและแนวคิดจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ

3.1 แนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533)

3.2 นโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

3.3 แผนพัฒนาการศึกษาระดับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

3.4 แนวคิดเรื่องการสอนให้เด็กคิด

หลังจากศึกษาเอกสารแล้ว ผู้สอนได้สรุปเป็นความคิดของตนเองว่าต้องการพัฒนาการคิดของผู้เรียน ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้พัฒนาการคิดแบบต่าง ๆ โดยเริ่มนำสิ่งที่ใกล้ตัวเด็กมาเป็นเนื้อหาในการสอนที่เชื่อมโยงไปสู่การคิด

4. การพัฒนานวัตกรรมและผลการใช้นวัตกรรม

ผู้สอนได้สร้างนวัตกรรม แบบฝึกหัด ฝึกเขียน ฝึกเรียนที่บ้านโดยดำเนินการดังนี้

4.1 การวางแผนดำเนินงาน (Planning)

(1) เข้ารับการอบรมโครงการพัฒนาบุคลากรแกนนำเพื่อเป็นต้นแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร

(2) สังเกตพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และบันทึกผลการสังเกต

4.2 การปฏิบัติการในชั้นเรียน (Action)

ทำแบบฝึกคิด ฝึกเขียน ฝึกเรียนที่บ้านโดยออกแบบเป็นแผ่นกระดาษเปล่าและให้ผู้เรียนร่วมสร้างแบบฝึกครู โดยครูตั้งคำถามในเรื่องที่ผู้เรียนอยากรู้ แล้วให้ผู้เรียนนำกลับไปฝึกคิดที่บ้านร่วมกับบุคคลในครอบครัวทุกวันตลอดปีการศึกษา 2543

4.3 การสังเกตประเมินผล (Observation)

(1) ในท้ายชั่วโมงการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตครูซักถามให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดจากคำถามที่นำกลับไปคิดที่บ้านร่วมกัน ครูสังเกตการร่วมอภิปรายและจดบันทึกพบว่า ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะรับแบบฝึกคิด ฝึกเขียน ฝึกเรียนที่บ้านไปปฏิบัติ

(2) การฝึกคิดในช่วงแรกผู้เรียนยังขาดทักษะในการคิดการเขียน จะตอบคำถามไม่ตรงประเด็น ผู้สอนนำประเด็นนี้มาร่วมคิดวิเคราะห์กับผู้เรียนในห้อง และเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เรียน ในช่วงหลังกระบวนการคิดของผู้เรียนดีขึ้น มีการพัฒนาการเขียนหนังสือการตอบคำถามที่ตรงประเด็นมากขึ้น

(3) สิ่งที่คุณสังเกตพบจากพฤติกรรมกระตือรือร้นแบบฝึก คือ ผู้เรียนหลายคนชอบวาดภาพ ระบายสี ลงในแบบฝึกคิด ฝึกเขียน ฝึกเรียนที่บ้าน

4.4 การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection)

(1) มอบหมายให้ผู้เรียนรวบรวมความคิดที่กลุ่มเพื่อแสดงความคิดเห็นร่วมกันจัดทำเป็นรายงาน

(2) สัปดาห์นำผลงานของผู้เรียนมาจัดแสดงให้ผู้ปกครองผู้เรียน เพื่อผู้เรียน คณะครูในโรงเรียน และผู้ที่สนใจเข้าชมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

5. การจัดทำรายงานการวิจัย

ผู้สอนได้จัดทำรายงานการพัฒนาการคิดของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 **ชื่อเรื่อง :** รายงานการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เรื่อง การพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

5.2 **เนื้อหาที่เขียนในรายงานการวิจัย :** ผู้เขียนนำเสนอเป็นหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

- ✗ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- ✗ การวางแผนการดำเนินงาน
- ✗ การปฏิบัติการในชั้นเรียน
- ✗ การสังเกตประเมินผล
- ✗ การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน
- ✗ สารบัญชาราย
- ✗ ภาคผนวก
 - แบบฝึกคิดฝึกเขียนฝึกเรียนที่บ้านและแบบประเมินต่าง ๆ
 - รายงานผลการจัดนิทรรศการของผู้เรียน

5.3 **บทวิเคราะห์ของผู้เรียน :**

งานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยมองเห็นปัญหาการไม่กล้าคิด หรือไม่กล้าแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนจึงได้จัดทำแบบฝึกคิด ฝึกเขียน ฝึกเรียนที่บ้านขึ้น ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่พยายามให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการทำบ้านกับนักเรียน และพยายามทำวิจัยเรื่องนี้โดยนำกระบวนการ PAOR ที่มีนักวิชาการหลายท่านเสนอแนะให้เป็นกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้

ที่มา : ไพจิตร สดวกการและศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2545). ชุดฝึกอบรมครู : ประมวลสาระ บทที่ 7 การวิจัยในชั้นเรียน . หน้า 26 – 30.

ตัวอย่างที่ 3

การพัฒนาผู้เรียน เรื่อง การย่อความ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543

ของหมวติวิชาภาษาไทย

โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์

กองการศึกษาสงเคราะห์ กรมสามัญศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานของผู้วิจัย : คณะอาจารย์หมวติวิชาภาษาไทย โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์
มีความสนใจในชั้นเรียนด้านวิชาภาษาไทยหลายเรื่อง และเรื่องนี้
เป็นเรื่องหนึ่ง ที่ได้รับการเผยแพร่เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์

วิธีการคิดและขั้นตอนการทำวิจัย

จากการสอนวิชาภาษาไทย เรื่องการย่อความของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ผู้วิจัยพบว่าในจำนวนผู้เรียนที่ส่งการเขียนย่อความในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 - 4/3 จำนวน 54 คน มีคนเขียนย่อความไม่ถูกต้องจำนวน 45 คน ครูจึงต้องการพัฒนาทักษะการเขียนย่อความของผู้เรียนทั้ง 45 คนนี้ โดยให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามลำดับ โดยกิจกรรมต้น ๆ ผู้สอนจัดเตรียมให้กิจกรรมที่ 4-5 ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเอง เมื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าในการย่อความก่อนเรียนและหลังเรียน ดังนี้

รายการ	ก่อนเรียน (คน)	หลังเรียน (คน)
1. ไม่มีปัญหาการย่อความ	9	21
2. วางรูปแบบไม่ถูกต้อง	33	15
3. ย่อเนื้อเรื่องไม่ถูกต้อง	5	3
4. วางรูปแบบและย่อเนื้อเรื่องไม่ถูกต้อง	37	12

จากผลการทดลอง ผู้วิจัยได้ข้อสรุป ดังนี้

1. การที่ให้ผู้เรียนประเมินการย่อความ รวมทั้งการให้ผู้เรียนฝึกย่อความที่ถูกต้อง เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีทักษะการย่อความเพิ่มมากขึ้น

2. การให้ผู้เรียนได้ประเมินการขอความจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ทำให้ผู้เรียนฝึกคิดและเขียนแนวทางการขอความที่ถูกต้อง เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหา และหาทางแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาการขอความ

3. ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการขอความ สังเกตได้จากการค้นหาข้อความที่ต้องการขอ

4. ผู้เรียนขอความจากเรื่องที่ต้องการได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

5. ครูมีความภูมิใจที่สามารถทำให้ผู้เรียนที่มีปัญหาในการขอความให้สามารถขอความได้ถูกต้องเพิ่มมากขึ้น

6. ผู้เรียนที่ไม่มีปัญหาการขอความเพิ่มขึ้นเพียง 12 คน อาจจะเนื่องมาจากสาเหตุ ดังนี้

6.1 เวลาที่ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมฝึกขอความเป็นเวลาหลังเลิกเรียนแล้ว เวลา

15.30 – 16.20 น. ทำให้ผู้เรียนรีบกลับบ้าน กลัวรถติดทำให้มีเวลาเขียนน้อย

6.2 ผู้เรียนมาเรียนไม่ต่อเนื่องกัน บางวันมา บางวันไม่มา ทำให้ไม่เข้าใจ ขั้นตอนการขอความที่ถูกต้อง

6.3 ผู้สอนรวมผู้เรียนที่มีปัญหาการขอความมาฝึกพร้อมกันตั้งแต่ ม.4/1 - 4/3 ทำให้ผู้เรียนที่ฝึกมีจำนวนมาก ทำให้การดูแลและการให้คำแนะนำไม่ทั่วถึง

ที่มา : ไพจิตร สดวกการและศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2545). ชุดฝึกอบรมครู : ประมวลสาระ บทที่ 7 การวิจัยในชั้นเรียน. หน้า 31-33 .

ตัวอย่างที่ 4

รายงานการศึกษาเด็กเป็นรายกรณี เด็กหญิงเตย (จันทร์รัตน์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ของนางสิริมา กลิ่นกุหลาบ

อาจารย์ 3 ระดับ 9 โรงเรียนวัดไทรใหญ่

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไทรน้อย

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

ครูต้นแบบสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ปี 2542

ข้อมูลพื้นฐานของผู้วิจัย : นางสิริมา กลิ่นกุหลาบ เป็นครูที่มีผลงานการศึกษาเด็กเป็นรายกรณี
ค่อนข้างมากและเป็นผู้ที่ทำวิจัยในชั้นเรียน ด้วยวิธีนี้อย่างต่อเนื่อง
สม่ำเสมอ

ปัญหาทางพฤติกรรมของเตย

1. เตย มุมมองที่ครูพบ

ผู้สอนศึกษาพฤติกรรมของเตยโดยการสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การศึกษาจากประวัติ
ของเตยการสัมภาษณ์ แล้วสรุปสิ่งที่พบเป็นหลายหมวดหมู่ เช่น ด้านครอบครัว ด้านอารมณ์
ด้านการเรียน ด้านนิสัย ด้านความต้องการ ด้านร่างกาย ขอยกตัวอย่างสิ่งที่ครูสรุปจากการสังเกต
ด้านครอบครัว ด้านอารมณ์ ด้านการเรียน และด้านนิสัยของเตย ดังนี้

1.1 ด้านครอบครัว

- ☛ อยู่กับยาย ลุงส่งเงินให้เรียนหนังสือ
- ☛ พ่อฟ้องหย่าแม่
- ☛ พ่อมีภรรยาใหม่
- ☛ แม่มีสามีใหม่ มีลูก
- ☛ เมื่ออายุได้ 6 ปี แม่เลี้ยงนำไปทิ้งไว้กลางทุ่งนา
- ☛ ยายไปปรับมาอยู่ด้วย

1.2 ด้านอารมณ์

- ☹️ เกลียดพ่อ
- ☹️ ใจน้อย เอาแต่ใจตนเอง
- ☹️ ทำร้าย ใจร้อน อารมณ์รุนแรง
- ☹️ ควบคุมอารมณ์ไม่ได้
- ☹️ ไม่ชอบความรุนแรงจากคนอื่น

1.3 ด้านการเรียนรู้

- ☹️ ชอบวิชาสังคมศึกษา ไม่ชอบวิชาคณิตศาสตร์
- ☹️ เรียนรู้ได้ดีจากการค้นคว้า
- ☹️ ทำงานกลุ่มไม่ดี ทำงานเดี่ยวได้ดีมาก
- ☹️ สมาธิสั้น
- ☹️ ชอบกีฬา

1.4 ด้านนิสัย

- ☹️ ชอบหนีเที่ยวห่างสรรพสินค้า
- ☹️ คบเพื่อนผู้ชายมากกว่าผู้หญิง
- ☹️ ไม่มีระเบียบไม่อยู่ในกติกา
- ☹️ ทำตัวหัวฮาเหมือนชาย
- ☹️ ชอบคบเพื่อนรุ่นน้อง ข่มขู่
- ☹️ หยิบของผู้อื่นโดยพลการ
- ☹️ ช่วยงานอาสาดีมาก ช่วยเพื่อนดี

2. สรุปพฤติกรรมของเตย

เตยมีปัญหาด้านพฤติกรรม คือ เป็นคนค่อนข้างก้าวร้าว ชอบทะเลาะกับเพื่อน ทำร้าย แย่งของเพื่อนโดยการกระชากจากมือ ไม่เชื่อฟังต่อต้าน ชอบออกคำสั่ง ตะโกนเสียงดัง ชอบขโมย

3. สาเหตุของปัญหา

จากการศึกษาประวัติและพฤติกรรมของเตย ครูสรุปว่ามีสาเหตุมาจากปัญหาทางบ้าน เพราะถูกทอดทิ้งจากพ่อ แม่ และแม่เลี้ยงตั้งแต่อายุ 5 ขวบ จนถึงปัจจุบัน

ตัวอย่างการบันทึกพฤติกรรมของเตยบางตอน

“ตอนเช้าสังเกตเห็นเตยใส่เสื้อผ้าไม่ถูกต้องตามระเบียบสอบถามได้ความว่าไฟไหม้ห้องพัก
ตำรวจยังไม่ให้เข้าไปหยิบสิ่งของจึงไม่มีเสื้อนักเรียนใส่”

ครูสิริมา ครูประจำชั้น

“หนูเกลียดผู้ชายทั้งโลก พ่อทำให้แม่เจ็บ หนูเกลียดพ่อ”

เตย

“หนูเกลียดวิชาเลข ครูไม่เข้าใจเด็ก ครูก็รู้ ครูคนอื่นหนูยอมหมดแล้ว แต่ครูเลขหนูรับ
ไม่ได้เขาน่าจะรู้หนูมีปัญหา ร้องให้ไป รำพันไป”

ครูสิริมากับเตย

4. ครูแก้ปัญหาโดยการปรับพฤติกรรมของเตย โดยใช้เทคนิค

4.1 การหยุดยั้ง

เมื่อเตยมีพฤติกรรมก้าวร้าว ขว้างกลองดินสอในห้อง ครูจึงมองนิ่ง ๆ เมื่อเตย
สงบลง ครูบอกว่าอย่างนี้จะน่ารักกว่ามาก

4.2 การแก้ไขให้ถูกต้องเกินกว่าที่ทำผิด ครูใช้วิธีปรับพฤติกรรม 2 วิธี คือ

(1) ให้เก็บของให้เรียบร้อยหลังจากที่เตยมีอารมณ์ดีขึ้นแล้ว เพราะเตยมี
อารมณ์รุนแรงมาก ถ้าสิ่งกระตุ้นเกิดเหตุจะมีปฏิกิริยาตอบโต้รุนแรงกว่าเดิมมาก

(2) ให้จัดห้องเรียนให้เรียบร้อย เป็นการลงโทษให้ทำงานเพิ่มขึ้น

4.3 การทำสัญญากับเตย

เมื่อเหตุการณ์สงบลง ครูขอพบเป็นการส่วนตัว ถามสาเหตุของการกระทำที่
รุนแรงขว้างปาสิ่งของ จากนั้นขอสัญญาจะไม่ทำอีก

4.4 ให้ความเป็นกันเอง ความรักความอบอุ่น

ดูแล เอาใจใส่ โอบไหล่ พุดคุยด้วย เตยยอมเรียกครูประจำชั้นว่าแม่
เข้ามากอด ครูถือโอกาสอบรม ปลูกฝังความเป็นคนดี มีสติ การใช้เหตุผล

ตัวอย่างการบันทึกพฤติกรรมของเตยของครูประจำชั้น

“วันนี้เตยมากอด ชบอยู่ ถามว่าแม่ไปไหนเมื่อวานไม่พบเลย” เด็กเปลี่ยนที่ท่าอ่อนโยน
ลง

ครูสิริมา ครูประจำชั้น ป. 6/1

5. ผลของการปรับพฤติกรรม

เดย์มีความก้าวร้าวลดลง มีเพื่อนมากขึ้น รับผิดชอบงานดีขึ้นระดับหนึ่ง ตั้งใจทำงานให้สำเร็จแต่มีข้อแม้ว่าต้องเป็นหัวหน้ากลุ่ม ชอบทำงานกับผู้เรียนชายมากกว่าผู้เรียนหญิง โดยให้เหตุผลกับครูว่าเพื่อนผู้ชายไม่เรื่องมาก

แต่พฤติกรรมของเดย์ที่ดีขึ้นไม่คงทน นาน ๆ ครั้ง จะก้าวร้าวอีก ถ้ามีเหตุการณ์กระทบใจ ห้องเรียนสงบขึ้นกว่าเดิมจนสิ้นปีการศึกษา

6. พฤติกรรมของเดย์หลังจากปรับพฤติกรรมและเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

- 🏠 เลิกเกลียดผู้ชาย มีแฟน
- 🏠 เล่นกีฬา
- 🏠 ยิ้มแย้มแจ่มใส
- 🏠 ไม่ยอมใคร
- 🏠 ปกป้องเพื่อน
- 🏠 พบกระเป๋าสตางค์นำไปมอบให้ครู

7. การเขียนรายงานการวิจัย

7.1 ชื่อเรื่อง : รายงานการศึกษาเด็กเป็นรายกรณี เด็กหญิงเดย์ (จันทร์รัตน์)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

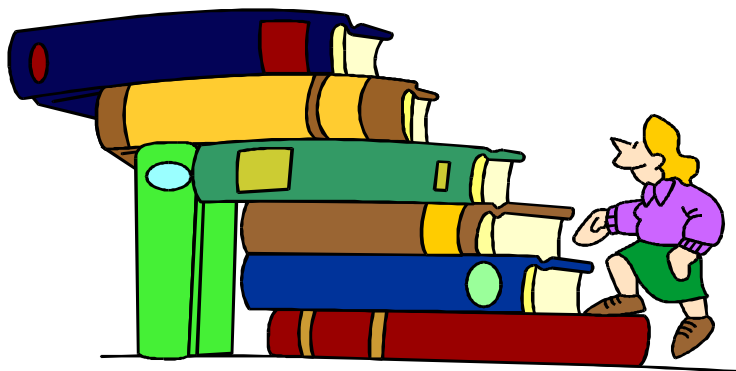
7.2 หัวข้อการเขียนรายงาน

- 🏠 ปัญหาทางพฤติกรรม เดย์มุมมองที่ครูพบ
- 🏠 ลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม
- 🏠 วิธีศึกษา
- 🏠 ภาพฉายของเดย์ (การบันทึกพฤติกรรม คำพูด และการแสดงออกของเดย์ที่ครูผู้สอนสังเกตเห็นหรือมีเพื่อนครู หรือเพื่อนของเดย์มาเล่าให้ครูฟัง)
- 🏠 กระบวนการปรับพฤติกรรม
- 🏠 ภาพฉายของเดย์หลังจากเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

7.3 บทวิเคราะห์ของผู้เขียน :

การศึกษารายกรณีเรื่องนี้ ผู้ทำวิจัยมีการศึกษาข้อมูลของเตยอย่างรอบด้าน แม้แต่ ข้อมูลที่เป็นคำบอกเล่าของเพื่อนๆ หรือของผู้เรียนบางคนที่เกี่ยวข้องกับเตยก็ถูกผู้วิจัยบันทึกไว้เป็นแบบบันทึกสั้น ๆ ในวันที่ได้รับข้อมูล ซึ่งจากการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบนี้เอง ทำให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ปัญหาของเตยและแก้ปัญหาให้เตยได้ในระดับหนึ่ง ส่วนการทำรายการวิจัยผู้วิจัยเขียนเป็นรายงานสั้นประมาณ 6 หน้า และนำเสนอเป็นภาพฉายและแผนผังโนภาพ ทำให้สามารถเปรียบเทียบพฤติกรรมของเตยก่อนการปรับพฤติกรรมและหลังการปรับพฤติกรรมชัดเจนขึ้น

ที่มา : ไพจิตร ศดวงการและศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2545). ชุดฝึกอบรมครู : ประมวลสาระ บทที่ 7 การวิจัยในชั้นเรียน. หน้า 33-39 .

ตัวอย่าง

รายงานการวิจัยในชั้นเรียน

เรื่อง

การแก้ปัญหาคำออกเสียง คว ของนักเรียนชั้น ป. 2

1. ปัญหาวิจัยและสาเหตุ

การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำในภาษาไทย พบว่า มีนักเรียน 2 คน ออกเสียง “คว” เป็น “ฟ” เช่น “ควาย” เป็น “ฟาย” โดยที่สาเหตุมาจากที่บ้านออกเสียงดังกล่าวซึ่งสามารถจะแก้ไขได้ เพื่อให้ นักเรียนทั้งสองคนออกเสียงให้ถูกต้องต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อแก้ปัญหาคำออกเสียงคำควบกล้ำ คว ของนักเรียนชั้น ป. 2 จำนวน 2 คน โรงเรียน

3. แนวทางดำเนินงาน

- (1) ครูสังเกตว่า นักเรียน 2 คน ออกเสียงคำที่ขึ้นต้นด้วยอักษร คว ไม่ถูกต้อง จึงซักถามเพื่อหาสาเหตุของแต่ละคน
- (2) ครูระบุสาเหตุว่ามาจาก.....
- (3) ครูระบุวิธีแก้ไขตามหลักการอ่านออกเสียง คือ ให้อุปกรณ์ของตนเองทางกระจก ให้เพื่อนและครูช่วยดู ให้นักเรียนแต่ละคนออกเสียงและช่วยกันแก้ไขจนออกเสียงถูกต้อง

4. ผลการดำเนินงาน

คาดว่าจะใช้เวลา 1 – 2 ครั้ง ๆ ละ 20 นาที

- (1) ครูซักถามนักเรียนและสังเกตการออกเสียงของผู้ปกครอง สรุปได้ว่า คนที่บ้านออกเสียงดังกล่าว ซึ่งสรุปได้ว่าเด็กทั้ง 2 คน มีสาเหตุเหมือนกัน จึงแก้ไขพร้อมกัน
- (2) ครูให้นักเรียนทั้ง 2 คน อยู่ตอนเย็นในวันที่ 3 สิงหาคม และฝึกโดย
 - (2.1) นักเรียนดูปากครูเวลาออกเสียง “ควาย”
 - (2.2) นักเรียนทำปากให้เหมือนครู โดยดูจากกระจก
 - (2.3) นักเรียนเปล่งเสียงคำว่า “ควาย”
 - (2.4) ให้นักเรียนคนที่ 1 ทำปากและออกเสียงให้นักเรียนคนที่ 2 และครูดูและฟัง
 - (2.5) ให้นักเรียนคนที่ 2 ทำบ้าน สลับกัน
 - (2.6) ทดลอง 2 ครั้ง พบว่า ทั้ง 2 คน อ่านคำว่า “ควาย” ถูกต้อง

สรุปการแก้ปัญหาครั้งที่ 1

การแก้	นักเรียนคนที่	
	1	2
1. ออกเสียงครั้งที่ 1		
		
		
2. ออกเสียงครั้งที่ 2		
		
		

(3) ครูให้นักเรียนทั้ง 2 คน อยู่เป็นวันที่ 4 สิงหาคม และ

(3.1) ครูให้นักเรียนอ่านประโยคที่มีคำว่า “ควาย” ปรากฏ เช่น

“ฉันขี่ควาย

พ่อมีควาย 3 ตัว

ควายฉันชื่อทุย

ฉันรักทุยซึ่งเป็นควาย”

สรุปการอ่านประโยค

การอ่าน	นักเรียนคนที่	
	1	2
ฉันขี่ควาย		
		
พ่อมีควาย 3 ตัว		

.....		
ควายฉันชื่อทุย ฉันรักทุยซึ่งเป็นควาย 		
(3.2) ครูให้สลับกับอ่านและฟัง พบว่า นักเรียนเริ่มอ่านได้ถูกและคล่อง		
การอ่าน	นักเรียนคนที่ 12	
อ่านถูกต้อง 		
เวลาในการอ่าน 		
(4) ครูให้นักเรียนทั้ง 2 คน อยู่เป็นวันที่ 5 สิงหาคม โดย (4.1) อ่านคำที่มีคำควบกล้ำ “ คว “ หลาย ๆ คำ โดยให้แต่ละคนดูกระจกของตนใน ขณะอ่าน พบว่า อ่านได้ถูก (4.2) อ่านคำที่มีคำควบกล้ำ กล ดล กว โดยดูกระจกเช่นกัน พบว่า อ่านได้ถูก		
สรุปการอ่านประโยค		
การแก้	นักเรียนคนที่ 12	

การออกเสียงครั้งที่ 1

.....	
.....	
.....	

การออกเสียงครั้งที่ 2

.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

การออกเสียงครั้งที่ 3

.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

(4.3) ครูเริ่มแก้การออกคำอื่นจนครบ โดยใช้วิธีเดียวกัน

สรุปการแก้คำอื่น

คำอื่น	นักเรียนคนที่	
	1	2
คล้าย		
		
เกรียด		
		
เกลียด		

กลัว

กลัว

กลาย

5. สรุปผลการวิจัย

จากปัญหาการออกเสียงคำควบกล้ำที่มีอักษร ล ว ของนักเรียน 2 คน

ผลการแก้ไขสรุปได้ดังนี้ คือ

วันที่ 3 สิงหาคม

วันที่ 4 สิงหาคม

วันที่ 5 สิงหาคม

6. การอภิปรายผล

จากการทดลองแก้ไขการออกเสียง คำที่มี ล และ ว พบว่า การแก้ไขตามหลักการอ่าน
ออกเสียงใช้ได้ผลดี เป็นเพราะ.....

ที่มา : อุทุมพร จามรมาน . (2544) . การวิจัยในชั้นเรียนและในโรงเรียนเพื่อพัฒนานักเรียน

ตัวอย่างกรณีครูสายสมร

ชื่อเรื่อง การฝึกการคิดเลขเร็ว : กรณี เด็กหญิง นิภา เด็กหญิง ฟ้าสวย เด็กชาย ไชยยา

ชื่อผู้วิจัย นางสาวสมร ชูเดช

สภาพปัญหา

เมื่อการสอนคณิตศาสตร์ในภาคเรียนที่ 1 ของชั้น ป. 3 ผ่านไป 2 เดือน จากการสังเกตและตรวจผลงาน พบประเด็นสำคัญที่เป็นปัญหา คือ ทักษะในการคิดเลขของนักเรียน โดยนักเรียนจำนวน 20 คน สามารถจัดกลุ่มตามความสามารถในการคิดเลขเร็วได้ 3 กลุ่ม คือ

- กลุ่มที่ 1** ความสามารถในการระดับดี 8 คน คิดเลขได้ถูกต้อง โดยเฉลี่ย 16 ข้อต่อ 5 นาที
- กลุ่มที่ 2** ความสามารถในการระดับปานกลาง 9 คน คิดเลขได้ถูกต้อง โดยเฉลี่ย 12 ข้อต่อ 5 นาที
- กลุ่มที่ 3** ความสามารถในการระดับต้องปรับปรุง 3 คน คือ เด็กหญิง นิภา เด็กหญิง ฟ้าสวย และ เด็กชาย ไชยยา คิดเลขได้ถูกต้อง โดยเฉลี่ยไม่เกิน 5 ข้อต่อ 5 นาที

ปัญหาการวิจัย

จะช่วยให้ เด็กหญิง นิภา เด็กหญิง ฟ้าสวย และ เด็กชาย ไชยยา คิดเลขเร็วได้อย่างไร

เป้าหมายการวิจัย

เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาทักษะการคิดเลขเร็วให้ เด็กหญิง นิภา เด็กหญิง ฟ้าสวย และ เด็กชาย ไชยยา

วิธีการวิจัย

1. สร้าง “แบบฝึกคิดเลขเร็วแข่งกับตนเอง” จำนวน 100 ข้อ
2. กำหนดการฝึกพร้อมกับนักเรียน 3 ช่วงเวลา คือ ก่อนเรียน ช่วงพักกลางวัน และหลังเลิกเรียน ทุกวันติดต่อกัน 2 สัปดาห์
3. ดำเนินการฝึกตามแผนที่กำหนดไว้

4. กำหนดประเด็นการสังเกตและสร้างแบบสังเกต แบบทดสอบคิดเลขเร็ว โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคุณภาพ
5. สังเกตพัฒนาการที่เกิดขึ้นและบันทึกลงในแบบสังเกต
6. ให้นักเรียนจดบันทึกผลฝึกทุกครั้ง เพื่อตรวจสอบดูผลความก้าวหน้าในการฝึกแต่ละวัน
7. ทดสอบนักเรียนด้วยแบบทดสอบคิดเลขเร็ว สัปดาห์ละ 2 ครั้ง
8. สรุปผลการฝึกหัดนักเรียน โดยใช้แบบฝึกคิดเลขเร็วแข่งกับตนเอง โดยพิจารณาจากคะแนนการทดสอบ เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และข้อมูลจากการสังเกต และผลการฝึกที่นักเรียนบันทึกไว้

ผลการวิจัย

ผลจากการทดสอบการคิดเลขเร็วโดยใช้ชุดฝึก 2 บวกลบเลขไม่เกิน 3 หลัก มีผลสรุปดังตารางข้างล่าง

ชื่อนักเรียน	จำนวนข้อที่ทำถูกต้อง 5 นาที				ค่าเฉลี่ย
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	
เด็กหญิง นิภา	4	7	9	12	8
เด็กหญิง ฟ้าสวย	3	5	8	12	7
เด็กชาย ไชยยา	2	2	3	5	3

เมื่อพิจารณาดูการพัฒนาทักษะการคิดเลขเร็วพบว่า เด็กหญิงนิภา และเด็กหญิงฟ้าสวยมีพัฒนาการดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากการทดสอบครั้งสุดท้ายสามารถคิดเลขเร็ว ได้จำนวนข้อมากกว่าครั้งแรกเห็นได้อย่างชัดเจน โดย เด็กหญิง นิภา ทำถูก 12 ข้อ ในครั้งสุดท้าย แต่ทำได้เพียง 4 ข้อ ในการสอบครั้งแรก เด็กหญิง ฟ้าสวย ทำถูก 12 ข้อในครั้งสุดท้าย และทำถูกเพียง 3 ข้อ ใน ครั้งแรก สำหรับ เด็กชาย ไชยยา มีพัฒนาการน้อยกว่าผู้อื่น โดยในการสอบครั้งสุดท้าย ทำถูก 5 ข้อ เมื่อเปรียบเทียบกับ การทดสอบครั้งแรกที่ทำถูก 2 ข้อ

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพบว่า จำนวนข้อที่ทำถูกในเวลา 5 นาที ของนักเรียนทั้ง 3 คนพบว่า เด็กหญิง นิภา และ เด็กหญิง ฟ้าสวย สามารถคิดเลขได้เร็วขึ้น โดยคิดเลขได้เฉลี่ย 8 ข้อ และ 7 ข้อ ภายในเวลา 5 นาที ตามลำดับ ส่วน เด็กชาย ไชยยา ยังไม่มีการพัฒนาที่ดีขึ้นจากเดิม คิดเลขได้เฉลี่ย 3 ข้อ ในเวลา 5 นาที จึงต้องหาวิธีการอื่นแก้ไขต่อไป

หมายเหตุ

ตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น มีเจตนาเพื่อแสดงการแก้ปัญหารายบุคคล ส่วนในกรณีของเด็กชาย ไชยยา ครูควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนาต่อและเขียนรายงานแบบง่ายได้อีก 1 เรื่อง

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). *การวิจัยแบบง่าย : บันไดสู่ครูนักวิจัย*.

หน้า 23 - 24

ตัวอย่างกรณีครุมาลี

ชื่อเรื่อง การฝึกคัดลายมือตามรูปแบบที่นักเรียนสนใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2

ชื่อผู้วิจัย นางสาวมาลี ศรีสง่าดี

สภาพปัญหา

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 36 คน ส่วนใหญ่เขียนตัวหนังสือไม่ถูกต้อง ลักษณะของตัวอักษรคล้ายถั่วอก หรือตัวอักษรที่ให้อยู่ในหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น รวมทั้งลายมือไม่สวยงาม เมื่อครูตรวจสอบงานวิชาภาษาไทยและพูดคุยกับเพื่อครูที่สอนในชั้นเดียวกัน และครูชั้น อื่น ๆ ต่างก็มีความเห็นเช่นเดียวกันว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 มีปัญหาด้านลายมือ เขียนตัวหนังสือไม่ถูกต้อง นอกจากนี้โรงเรียนไม่มีตัวแบบของตัวหนังสือที่ถูกต้องให้นักเรียนได้ทำการฝึกคัดลายมือ จึงทำให้นักเรียนเขียนไม่ถูก และไม่ใส่ใจในการเขียนตัวหนังสือให้ถูกวิธี ดังนั้น หากนักเรียนไม่ได้รับการฝึกที่ถูกต้องต่อไปนักเรียนก็จะมีลายมือที่ไม่สวยงาม เขียนตัวหนังสือไม่ถูกต้อง

ปัญหาการวิจัย

มีแนวทางใดที่จะช่วยแก้ไขให้นักเรียนเขียนตัวหนังสือได้ถูกต้อง มีลายมือสวยงาม

เป้าหมายการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขให้นักเรียนเขียนหนังสือได้ถูกต้องและมีลายมือสวยงาม

วิธีการวิจัย

1. ออกแบบ กิจกรรมและกำหนดข้อความที่ใช้ในการฝึกคัดลายมือตามรูปแบบที่นักเรียนสนใจ
2. กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการฝึกคัดลายมือตามรูปแบบที่นักเรียนสนใจร่วมกับนักเรียน
3. ดำเนินการฝึกคัดลายมือตามแผนที่กำหนด เป็นเวลา 1 เดือน โดยฝึกทุกวัน
4. สังเกตพฤติกรรมขณะฝึกคัดลายมือ และบันทึกพฤติกรรมลงในแบบสังเกต

5. วัดและประเมินผลการคัดลายมือตามเกณฑ์ที่กำหนด และบันทึกผลการประเมิน เพื่อความก้าวหน้า

6. สอบถามหรือให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกคัดลายมือและผลงาน การคัดลายมือร่วมกัน

7. สรุปผลการฝึกคัดลายมือ โดยพิจารณาจากผลการประเมินการคัดลายมือ พฤติกรรมขณะคัดลายมือ และความคิดเห็นของนักเรียน

ผลการวิจัย

1. ก่อนฝึกคัดลายมือ นักเรียนมีผลการประเมินคัดลายมือ ดังนี้

มีคุณภาพระดับน่าพอใจมาก	- คน
มีคุณภาพระดับน่าพอใจ	15 คน
มีคุณภาพระดับควรปรับปรุง	21 คน

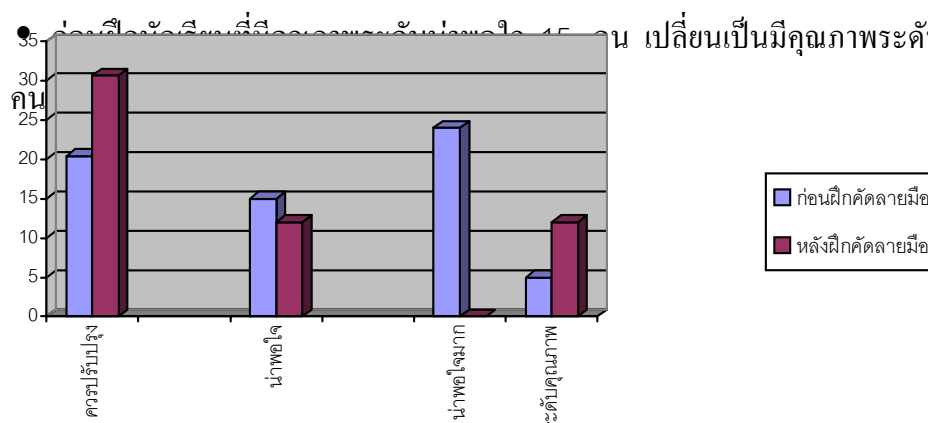
2. หลังจากครูได้ฝึกคัดลายมือตามรูปแบบที่นักเรียนสนใจ และมีผลการประเมินการ คัดลายมือ ดังนี้

มีคุณภาพระดับน่าพอใจมาก	24 คน
มีคุณภาพระดับน่าพอใจ	12 คน
มีคุณภาพระดับควรปรับปรุง	- คน

3. เมื่อเปรียบเทียบผลการฝึกคัดลายมือเป็นรายบุคคล ระหว่างก่อนและหลังการฝึกคัด ลายมือพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ทั้ง 36 คน (100 %) ดังนี้

- ก่อนฝึกนักเรียนที่มีคุณภาพระดับควรปรับปรุง 21 คน เปลี่ยนเป็นมีคุณภาพ ระดับน่าพอใจ 1 คน และมีคุณภาพระดับน่าพอใจมาก 9 คน ภายหลังได้รับการฝึกคัดลายมือ
- ก่อนฝึกนักเรียนที่มีคุณภาพระดับน่าพอใจ 15 คน เปลี่ยนเป็นมีคุณภาพระดับ

น่าพอใจมาก 15 คน

แผนภูมิ แสดงจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 ตามระดับคุณภาพของการคัดลายมือ

จากแผนภูมิ แสดงระดับคุณภาพนักเรียน ก่อนและหลังฝึกคัดลายมือพบว่า ก่อนฝึกคัดลายมือมีนักเรียนคัดลายมือในระดับคุณภาพควรปรับปรุง จำนวน 21 คน หลังฝึกคัดลายมือแล้ว พบว่าไม่มีนักเรียนที่ได้รับระดับคุณภาพที่ควรปรับปรุง และก่อนฝึกคัดลายมือ ไม่มีนักเรียนที่ได้รับระดับคุณภาพที่น่าพอใจมากหลังฝึกคัดลายมือแล้ว พบว่ามีนักเรียนที่ได้รับระดับคุณภาพที่คัดลายมือน่าพอใจมาก จำนวน 24 คน

การที่ครูได้ทำการวิจัยแบบง่ายเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาด้านลายมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 ได้ผลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยด้านการคัดลายมือ ดังนี้

1. **พฤติกรรมของนักเรียน** นักเรียนมีพัฒนาการด้านลายมือเขียนที่ดีขึ้นเป็นส่วนใหญ่ รูปแบบการเขียนตัวหนังสือเป็นของตนเอง มีความพึงพอใจผลการพัฒนาของตนเอง มีความสามารถในการประเมินผลงานผู้อื่น และกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

2. **พฤติกรรมของครู** ครูเกิดความมั่นใจในการจัดกิจกรรมมากขึ้น มีทักษะในการใช้เครื่องมือ อธิบายผลที่เกิดขึ้น สามารถกระตุ้น ชี้แนะให้นักเรียนมีความต้องการพัฒนาลายมือของตนเอง

4. **การจัดการเรียนรู้** สัปดาห์แรกของการฝึกคัดลายมือยังมีปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้บ้าง เนื่องจากครูยังไม่พร้อม ไม่มั่นใจในการใช้วิธีการที่ตนเองเลือกมา แต่เมื่อเวลาผ่านไปในสัปดาห์ที่ 2 – 4 ครูเริ่มมีความมั่นใจมากขึ้นว่าการให้นักเรียนได้ประเมินผลพัฒนาการด้านลายมือซึ่งกันและกัน สามารถใช้ได้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่ครูต้องมีความสามารถ และใช้เทคนิคในการตั้งคำถาม การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน และการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ เพราะนักเรียนบางส่วนเริ่มเบื่อที่จะคัดลายมือทุกวัน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). การวิจัยแบบง่าย : บันไดสู่ครูนักวิจัย.

หน้า 25 - 27

ตัวอย่างกรณีครูบุงยา

ชื่อเรื่อง การออกเสียงได้ของ เด็กชาย จักริ

ชื่อผู้วิจัย นางสาวบุษยา ใจดี

สภาพปัญหา

เมื่อครูบุงยาเข้ามาสอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ในสัปดาห์ที่ 2 ครูบุงยา ให้นักเรียนทุกคนดูภาพสวนสนุกและอ่านคำบรรยายภาพ แล้วให้นักเรียนเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับภาพที่เห็นส่งครู ซึ่งครูได้สังเกตพบว่า เด็กชาย จักริ มีอาการกระวนกระวาย ไม่สามารถเขียนได้ จึงได้สอบถามก็พบว่า เด็กชาย จักริ อ่านหนังสือไม่ออกและเขียนไม่ได้นั่นเอง

ปัญหาการวิจัย

ทำอย่างไรที่จะช่วยให้ เด็กชาย จักริ อ่านหนังสือออกและเขียนได้

เป้าหมายการวิจัย

เพื่อฝึกและพัฒนาให้ เด็กชาย จักริ อ่านออกเขียนได้

วิธีการวิจัย

1. สร้างแบบฝึกการสะกดคำ และบัตรคำตัวอักษร สระเพื่อใช้ประสมเป็นคำ/พยางค์
2. สร้างแบบฝึกการเขียนสะกดคำ และเขียนเป็นประโยค (จากง่ายไปหายาก)
3. กำหนดข้อความ/นิทานที่ใช้ในการฝึกอ่าน 10 เรื่อง
4. นัดหมายให้ เด็กชาย จักริ มาเรียนกับครูทุกวัน ๆ ละ 1 ชั่วโมง หลังเลิกเรียนหรือในเวลาว่าง
5. เริ่มฝึกจากการสะกดคำง่าย ๆ วันละ 5 – 10 คำ เป็นเวลา 1 สัปดาห์ และฝึกสะกดคำพร้อมกับเขียนในสัปดาห์ที่ 2 – 3 ในสัปดาห์ที่ 4 – 5 จึงได้ฝึกแต่งประโยคพร้อมกับการอ่านและเขียน ในสัปดาห์ที่ 6 – 15 จึงได้ให้ฝึกอ่านจากนิทานต่าง ๆ และ

เขียนเรื่องจากภาพในนิทาน รวมเวลาฝึกอ่านและเขียน 4 เดือน

6.บันทึกผลการสะกดคำ การเขียนเป็นคำ และการแต่งเป็นประโยคทุกวัน เพื่อพัฒนาการความก้าวหน้าของ เด็กชาย จักริ โดยบันทึกคะแนนลงในแบบบันทึกคะแนนการอ่าน เขียน คำ และเขียนเป็นประโยค และการเรียนเรื่องจากภาพ

7. บันทึกพฤติกรรมขณะฝึกอ่าน เขียนลงในแบบสังเกตพฤติกรรม

8. สรุปผลการอ่าน การเขียนของ เด็กชาย จักริ

ผลการวิจัย

1. การฝึกอ่านของ เด็กชาย จักริ พบว่า

สัปดาห์ที่	1	อ่านได้โดยเฉลี่ยวันละ 3 คำ จาก 10 คำ
สัปดาห์ที่	2 – 3	ประสมคำอ่านได้ โดยเฉลี่ยวันละ 5 – 10 คำ จาก 10 คำ
สัปดาห์ที่	4 – 5	ฝึกอ่านเป็นประโยคได้ โดยเฉลี่ยวันละ 5 – 10 ประโยค
สัปดาห์ที่	6 – 16	ฝึกอ่านนิทานสัปดาห์ละ 1 เรื่อง โดยเฉลี่ยพบว่าอ่านได้ประมาณมากกว่า 50 %

2. การฝึกเขียน

สัปดาห์ที่	1	เขียนได้เฉพาะตัวพยัญชนะและคำที่ไม่มีตัวสะกด โดยเฉลี่ยวันละ 3 คำ
สัปดาห์ที่	2 – 3	เขียนคำที่มีตัวสะกดง่าย ๆ ได้ โดยเฉลี่ยวันละ 5 คำ
สัปดาห์ที่	4 – 5	เขียนคำที่มีตัวสะกดง่าย ๆ ได้ โดยเฉลี่ยวันละ 10 คำ
สัปดาห์ที่	6 – 10	เขียนเป็นคำและแต่งประโยคได้ โดยเฉลี่ยวันละ 3 – 5 ประโยค

สัปดาห์ที่ 11 – 16 เขียนเป็นคำ แต่งประโยค และเขียนเล่าเรื่องสั้น ๆ ได้

3. เด็กชาย จักริ มีพฤติกรรมการอ่าน – เขียนดีขึ้น กล่าวซักถามครู อาการกระวนกระวายลดน้อยลงตามช่วงเวลาที่ได้ฝึกอ่าน – เขียน และมีความสุขมากเมื่อได้อ่านนิทาน

4. ผลการฝึก เด็กชาย จักริ สามารถอ่านหนังสือได้ และเขียนได้ทั้งเป็นคำและประโยค รวมทั้งการเขียนเล่าเรื่องจากภาพได้

ที่มา :สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). การวิจัยแบบง่าย : บันไดสู่ครูนักวิจัย.

หน้า 28 - 29

ตัวอย่างกรณีครูสนใจ

ชื่อเรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของ เด็กชาย แก่น จากการมอบหมายหน้าที่เป็นหัวหน้าห้อง

ชื่อผู้วิจัย นางสมใจ

สภาพปัญหา

เด็กชาย แก่น เป็นนักเรียนชั้น ป. 5 ที่ร่างกายสมบูรณ์ รูปร่างใหญ่กว่าเด็กในชั้น และมีพฤติกรรมไม่รับผิดชอบงานที่กลุ่มเพื่อนแบ่งกันทำ ครูจึงคิดหาวิธีปรับพฤติกรรมของ เด็กชาย แก่น ให้รับผิดชอบมากขึ้น อันจะเป็นผลดีต่อการดำเนินชีวิตในอนาคตของ เด็กชาย แก่น

ปัญหาการวิจัย

กรมอบให้ เด็กชาย แก่น เป็นหัวหน้าห้อง ช่วยพัฒนาความรับผิดชอบของ เด็กชาย แก่น หรือไม่

เป้าหมายการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบของ เด็กชาย แก่น จากการทำหน้าที่หัวหน้าห้อง

วิธีการวิจัย

1. ร่วมประชุมกับนักเรียน เสนอการเป็นหัวหน้าห้อง โดยการหมุนเวียนและร่วมกันกำหนดบทบาท หน้าที่ของหัวหน้าห้อง โดยมีวาระ 2 สัปดาห์ และมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน และครูโน้มน้าวให้นักเรียนในห้องสนับสนุนให้ เด็กชาย แก่น เป็นหัวหน้าห้อง
2. มอบหมายการดำเนินงานต่าง ๆ แก่ เด็กชาย แก่น ตามบทบาท หน้าที่หัวหน้าห้อง และกระตุ้น เด็กชาย แก่น ประเมินการทำงานของตนเอง โดยครูช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดในสัปดาห์แรก
3. เสริมแรงด้วยการชมเชยส่วนตัวและชมเชยในชั้นเรียน และให้แนวคิดการทำหน้าที่แก่เด็กชายแก่น เป็นระยะ ๆ
4. สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่ และความรับผิดชอบของ เด็กชายแก่น โดยมีแบบสังเกตที่กำหนดประเด็นไว้ล่วงหน้า และบันทึกผลการสังเกตทุกวัน
5. เมื่อครบ 2 สัปดาห์ นำข้อมูลที่รวบรวมได้และสอบถามการประเมินตนเองของ

เด็กชาย แก่น มาวิเคราะห์

6. สรุปผลและเขียนรายงาน และกำหนดวิธีการพัฒนาพฤติกรรมของ เด็กชาย แก่น อย่างต่อเนื่อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ และจากการสอบถาม การประเมินตนเองของ เด็กชาย แก่น โดยนำข้อมูลมาจัดกลุ่ม ประเภท และวิเคราะห์ สรุปแนวโน้ม หรือพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงจากเดิม

ช่วงเวลาดำเนินการ

- ประชุมนักเรียน 15 พฤศจิกายน
- เด็กชาย แก่น ทำหน้าที่ 15 พฤศจิกายน – 28 พฤศจิกายน
- วิเคราะห์ข้อมูลและเขียนรายงาน 30 พฤศจิกายน - 4 ธันวาคม

ผลการวิจัย

1. เด็กชาย แก่น มีพฤติกรรมความรับผิดชอบการทำการกิจกรรมเกี่ยวกับหน้าที่หัวหน้าห้องอย่างชัดเจน ทั้งกิจกรรมดูแลสมาชิก และงานการเรียน ในลักษณะที่ เด็กชาย แก่น ทำตัวเป็นตัวอย่างแก่สมาชิกคนอื่น

2. สิ่งที่เกิดขึ้นได้ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของ เด็กชาย แก่น ที่ชัดเจน คือ

2.1 กิจกรรมการประเมินผลหัวหน้าห้อง

2.2 การให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติหน้าที่ และการกระตุ้นส่วนตัวด้วยลักษณะเป็นที่ปรึกษา การเสริมแรงจากครูทั้งในลักษณะต่อตัว และกับสมาชิกในห้อง

2.3 การได้รับคำชมจากครูและเพื่อน จากความสำเร็จของการทำงานให้ส่วนรวม ในหน้าที่หัวหน้าห้อง

ข้อเสนอแนะ

ควรให้ เด็กชาย แก่น ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าห้องต่อไป เพราะผลการประเมินการทำ หน้าที่หัวหน้าห้องน่าพอใจ และเมื่อเปลี่ยนหน้าที่หัวหน้าห้องให้คนอื่น ควรให้เด็กชายแก่นมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยงหัวหน้าคนใหม่

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). การวิจัยแบบง่าย : บันไดสู่ครูนักวิจัย.

หน้า 30 -31.

งานวิจัยในชั้นเรียน

ชื่อผู้วิจัย นางสาวสุนา แสงไพโรจน์ โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดศรีบูรรัตนาราม) ต.ปากเพรียว

อ.เมือง จ.สระบุรี 18000

ชื่อเรื่องวิจัย ปัญหาการในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้น ป.5/2

ปัญหา เด็กชายอิสสระ สุขรูป และเด็กหญิงปรียานุช คัมภีรานนท์ ไม่สามารถเข้าร่วมในการทำงานกลุ่มกับสมาชิกในกลุ่มได้

สาเหตุ เนื่องจากเด็กทั้งสองคนเรียนไม่เก่ง เพื่อน ๆ ไม่ยอมรับทำให้ไม่มีส่วนร่วมในการทำงาน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กชายอิสสระ สุขรูป และเด็กหญิงปรียานุช คัมภีรานนท์ ได้มีส่วนร่วมเกิดความภูมิใจในการทำงาน

วิธีการดำเนินงาน

1. ครูสังเกตพฤติกรรมของเด็กทั้งสองคน แล้วหาจุดเด่นในตัวของเด็กแต่ละคน ปรากฏว่าเด็กชายอิสสระ สุขรูป เป็นคนที่สามารถพูดได้เสียงดังฟังชัด ส่วนเด็กหญิงปรียานุช คัมภีรานนท์ เป็นคนที่เขียนหนังสือได้สวย

2. ครูเรียกสมาชิกของกลุ่มที่มีปัญหาทำความเข้าใจ โดยให้สมาชิกในกลุ่มแบ่งงานกัน ทำใหม่โดยให้เด็กชายอิสสระ สุขรูป เป็นผู้ออกมารายงานหน้าชั้น และเด็กหญิงปรียานุช คัมภีรานนท์ เป็นผู้เขียนรายงาน ส่วนสมาชิกที่เหลือเป็นผู้ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล

ผลการแก้ไข ผลปรากฏว่าเด็กทั้งสองได้มีส่วนร่วมในการทำงาน มีความสุข และความภาคภูมิใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ; กระทรวงศึกษาธิการ ; และคณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . (2544) . *รวมบทความวิจัยในชั้นเรียน* หน้า 66

งานวิจัยในชั้นเรียน

ชื่อผู้วิจัย นางกัลยา สุนิลพงษ์ อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนเทศบาลประตูลี้

1. ชื่อเรื่องการวิจัย การแก้ปัญหา นักเรียนไม่ส่งงาน
2. ปัญหา นักเรียนชั้น ป.4/3 จำนวน 7 คน จากนักเรียนทั้งหมด 39 คน ไม่ส่งงาน หรือส่งงานไม่ตรงตามกำหนด
3. สาเหตุ นักเรียนทำงานช้า ขาดความตั้งใจในการเรียน และชอบคุยเวลาทำงาน
4. วัตถุประสงค์
 1. เพื่อฝึกนิสัยของนักเรียนที่ทำงานช้าไม่ส่งงานให้มีความกระตือรือร้นและรับผิดชอบงานที่ส่งครู
 2. เพื่อให้นักเรียนพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น
 3. เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี
5. วิธีดำเนินงาน
 1. สังเกตและบันทึกการส่งงานช้าของนักเรียนเป็นเวลา 1 สัปดาห์
 2. สรุปผลการบันทึกมีนักเรียนที่ไม่ส่งงานบ่อยที่สุดจำนวน 7 คน
 3. สร้างเครื่องมือในการออกแบบถามนักเรียนที่ไม่ส่งงานให้กรอกแสดงเหตุผล
 4. สร้างตารางการส่งงานช้า วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ งานช่าง – งานประดิษฐ์ และรวมคะแนนเป็นเวลา 1 สัปดาห์
 5. เปรียบเทียบข้อมูลการส่งงานก่อนออกตารางเช็ค และหลังเช็คแล้ว
 6. ทำแผนภูมิการส่งงานช้าแต่ละวิชา เปรียบเทียบก่อนและหลังเช็ค

6. ผลการประเมิน

นักเรียนจำนวน 7 คน มีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ จำนวนครั้งที่ไม่ส่งงานลดลงและมีความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีพยายามทำงานให้เสร็จ และส่งผลตามเวลาที่กำหนด

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ; กระทรวงศึกษาธิการ ; และคณะครุศาสตร์

งานวิจัยในชั้นเรียน

ชื่อผู้วิจัย นางชนภรณ์ วังษา อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนเทศบาลประตูลี้

ปัญหา นักเรียนแต่งกายไม่เรียบร้อย เอาเสื้อออกนอกกางเกงบ่อยๆ ถอดถุงเท้าไว้ได้โต๊ะ จากจำนวน
ทั้งชั้น 35 คน คิดเป็น 2.85%

สาเหตุที่เลือก

- นักเรียนไม่มีระเบียบวินัยในการแต่งกาย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อให้ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง
2. เพื่อให้ นักเรียนแต่งกายได้ถูกต้องตามระเบียบวินัยของโรงเรียน

วิธีการดำเนินงาน

1. สังเกต การแต่งกายมาโรงเรียนในตอนเช้า ขณะเรียน พักกลางวันและหลังเลิกเรียน
2. สัมภาษณ์จากเพื่อนในกลุ่ม และเพื่อนในห้องเรียน
3. สัมภาษณ์จากตัวนักเรียนเอง
4. สอบถามจากผู้ปกครอง
5. จัดข้อมูลเป็นระยะๆ
6. สัมภาษณ์จากครูประจำวิชา
7. ตรวจได้โต๊ะทุกวัน
8. ยกตัวอย่างนักเรียนคนที่แต่งกายเรียบร้อยให้คำชม

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

- รวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต สอบถาม สัมภาษณ์ แล้วบันทึก

สรุปผลการดำเนินงาน

การให้กำลังใจ แรงเสริม ชัยยุ คำยกย่องชมเชย ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัยทั้งที่
บ้านและที่โรงเรียน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ; กระทรวงศึกษาธิการ; และคณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . (2544) . รวบรวมทศักรายงานการวิจัยในชั้นเรียน หน้า 116

งานวิจัยในชั้นเรียน

1. ชื่อผู้วิจัย นางสาวรณิ วรรณพิรุณ

สถานที่ติดต่อ : โรงเรียนเทศบาล 1 (บูรพาวิทยากร) ถ.มหาไถย ต.ในเมือง อ.เมือง
จ.นครราชสีมา 30000

2. ชื่อเรื่องวิจัย : “ความประพฤติและพฤติกรรมของนักเรียน”

3. ปัญหา : นักเรียนชายจำนวน 17 คน มีความประพฤติและพฤติกรรมที่ผิดปกตินักเรียนชาย
ห้องอื่น เช่น พฤติกรรมคือ ชน (ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของครู, ผู้ปกครอง), พฤติกรรม
เกเร (หนีเรียนไม่เล่นเกม, แต่งตัวมาโรงเรียนแต่ไม่เข้าโรงเรียน), พฤติกรรมก้าวร้าว
(มีเรื่องชกต่อยกับเพื่อนในห้อง – เพื่อนต่างห้อง – นักเรียนสายชั้นอื่น) และพฤติกรรม
ที่ไม่สนใจเรียน

4.สาเหตุ : พอสรุปได้ดังนี้

1. เกิดจากปัญหาทางบ้านพ่อ – แม่แยกทางกันหรือไปทำงานต่างจังหวัดปล่อยให้ลูกอยู่กับปู่
ย่า, ตา ยาย หรือญาติคนอื่น ๆ ทำให้นักเรียนเกิดปมด้อยจึงแสดงพฤติกรรมเพื่อเรียกร้องความสนใจ (มี
4 คน)
2. เกิดจากการเลี้ยงดูแบบตามใจเกินไป (มี 3 คน)
3. เกิดจากการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดเกินไป (มี 1 คน)
4. เกิดจากการเลือกเข้ากลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมคล้ายตนเอง (มี 9 คน)

5. วิธีแก้ไข 1. เชิญผู้ปกครองมาพบเพื่อพูดคุยปัญหาและหาทางแก้ไข

2. ทำแบบทดสอบประเมินด้านจิตพิสัยของนักเรียนโดยตรงเอง, เพื่อน, ครู, ผู้ปกครอง
3. นักเรียนที่มีปัญหาพบฝ่ายปกครอง

6. ผลการแก้ไข : นักเรียนที่สามารถปรับปรุงตนเองและมีความประพฤติดีขึ้นสรุปได้ดังนี้

5.1 อยู่ในเกณฑ์ดีมาก	- คน
5.2 อยู่ในเกณฑ์ดี	2 คน
5.3 อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี	3 คน
5.4 อยู่ในเกณฑ์พอใช้	5 คน
5.5 อยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง	5 คน

★ หมายเหตุ : ติดตามผลไม่ได้ 2 คน เพราะย้ายโรงเรียน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ; กระทรวงศึกษาธิการ; และคณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . (2544) . *รวมบทความรายงานการวิจัยในชั้นเรียน* หน้า 119

กรมวิชาการ .(2542) . *วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

ชัยพจน์ รักราม . (2544) . *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : เจริญผล

ประวิต เอราวรรณ์. (2545) .*การวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการ.

ไพจิตร สดวกการและศิริกาญจน์ โกสุมภ์ . (2545) . *ชุดฝึกอบรมครู :ประมวลสาระ.การวิจัย
ในชั้นเรียน* . กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ . (2539) . *การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา . ประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์
วิชาชีพมหาวิทยาลัยบริหารการศึกษา* . นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช .

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . (2546) . *การวิจัยแบบง่าย : บันไดสู่ครูนักวิจัย* . กรุงเทพฯ :
สำนักนิเทศและพัฒนาการศึกษา สำนักงานโครงการพิเศษ สำนักงานฯ .

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ; กระทรวงศึกษาธิการ ; และคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. (2546) . *รวมบทความรายงานการวิจัยในชั้นเรียน* . กรุงเทพฯ :สำนักงานฯ.

สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู สำนักงานสถาบันราชภัฏ. (2544). *คู่มือการฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียน*.
กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.

อุทุมพร จามรมาน . (2544) . *การวิจัยในชั้นเรียนและในโรงเรียน เพื่อพัฒนานักเรียน* . กรุงเทพฯ : ฟันนี้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการจัดทำคู่มือ

การจัดทำคู่มือในครั้งนี้ ได้กำหนดความมุ่งหมายในการจัดทำคู่มือ ไว้ดังนี้ เพื่อพัฒนาคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี

วิธีดำเนินการจัดทำคู่มือ

การจัดทำคู่มือในครั้งนี้ ได้กำหนดวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพคู่มือ 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวทางการจัดทำคู่มือ

- 1) หลักการเขียนคู่มือ
- 2) หลักการทำวิจัยในชั้นเรียน
- 3) ศึกษาข้อมูลจากครูปฏิบัติการ
- 4) ศึกษาแนวทางการจัดทำคู่มือจากผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดโครงร่างคู่มือ

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการเขียนคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูในโรงเรียนเทศบาลเมืองราชบุรี

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอคู่มือให้ผู้เชี่ยวชาญและครูปฏิบัติการตรวจสอบ โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 13 คน ดังนี้

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน
- 2) ผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 5 คน
- 3) นักวิชาการศึกษา จำนวน 3 คน

โดยการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group)

ขั้นตอนที่ 5 สร้างคู่มือฉบับสมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ เพื่อการนำเสนอโครงร่างคู่มือกับผู้เชี่ยวชาญ และแบบสอบถามที่ใช้ในการพิจารณาตรวจสอบความเป็นไปได้ของคู่มือ ในการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) ของผู้เชี่ยวชาญ

สรุปผลการจัดทำคู่มือ

ผลการจัดทำคู่มือ สรุปได้ ดังนี้

1. ผลของการตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูโรงเรียนเทศบาลเมืองราชบุรี พบว่า คู่มือฉบับนี้ มีเนื้อหา หลักการ แนวคิด และทฤษฎี มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้ และเนื้อหากิจกรรมมีความสอดคล้องกัน
2. ผู้บริหารที่ศึกษาค้นคว้าคู่มือฉบับนี้ สามารถจะใช้คู่มือเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการทำตามนโยบายและแผน เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545
3. ครูผู้สอนสามารถทำวิจัยในชั้นเรียน จากการศึกษาคู่มือฉบับนี้ได้ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนได้ดีขึ้น
4. ผู้เรียน เป็นผู้เรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยโดยลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

อภิปรายผล

จากผลการดำเนินงาน ในการจัดสร้างคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูโรงเรียนเทศบาลเมืองราชบุรี สามารถสรุปได้ดังนี้

1. จากผลของการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูโรงเรียนเทศบาลเมืองราชบุรี พบว่า คู่มือฉบับนี้ มีเนื้อหา หลักการ แนวคิดและทฤษฎี มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคู่มือคู่มือมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างมากที่สุด เพราะจะทำให้ทราบจุดประสงค์ วิธีการสอนและเนื้อหาสาระที่ชัดเจน (พริ้มเพรา คงธนะ.2537 : 9) ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ(2543ก: 18) ได้กล่าวไว้ว่าคู่มือครูจะเป็นหนังสือที่ใช้ควบคู่ไปกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีการนำเสนอเนื้อหา แนวทางการปฏิบัติให้ผู้ใ้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามแนวทางของคู่มือ และศักดิ์ดา อุปมาใต้ (2544 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาคู่มือการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา พัฒนาคุณภาพการศึกษาลุ่มน้ำพอง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า คู่มือการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนควรมีเนื้อหา และกระบวนการในการพัฒนาที่สอดคล้องกันและเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน ดังนั้น สำหรับในการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูจึงต้องใช้คู่มือเพื่อพัฒนาในการจัดการเรียนการสอน และการทำวิจัยในชั้นเรียน จึงจะเห็นว่า คู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนฉบับนี้ มีเนื้อหา หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้
2. จากการที่ผู้บริหารได้ศึกษาค้นคว้าคู่มือฉบับนี้ สามารถจะใช้คู่มือเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการทำตามนโยบายและแผนนั้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 24 (5) กำหนดให้ “ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก

ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ “ ซึ่งในมาตรา 30 กำหนดไว้ว่า ” ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถทำวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ในแต่ละระดับการศึกษา “ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 117) ซึ่งสอดคล้องกับ สมหวัง พริยานุวัณน์ (2543 : 23) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทของผู้บริหารทางการศึกษา คือ ผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีความรู้ ความสามารถในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและครู ดังนั้น ผู้บริหารจึงสามารถใช้คู่มือฉบับนี้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการวางแผนและนโยบายพัฒนาการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยให้มีประสิทธิภาพได้

3. จากการที่พบว่าครูผู้สอนสามารถทำวิจัยในชั้นเรียน จากการศึกษาคู่มือฉบับนี้เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน ยังไม่ตระหนักในความสำคัญของงานวิจัยในชั้นเรียน ยังมองเห็นว่างานวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องยาก (สุภาภรณ์ มั่นเกตุวิทย์. 2544 : 4) ซึ่งสอดคล้องกับ ประภัสสร วงษ์ดี (2540 : 98) กล่าวไว้ว่า ครูผู้สอนควรใช้ประโยชน์จากการนำผลงานวิจัยไปพัฒนาการเรียนการสอน ทั้งในด้านพัฒนาวิธีสอนและสื่อ เพื่อพัฒนานักเรียนและการพัฒนา

การปฏิบัติงานในวิชาชีพครู ดังนั้น ครูผู้สอนจึงต้องศึกษาหาความรู้ เพื่อจัดทำวิจัยในชั้นเรียนให้ได้ คู่มือฉบับนี้จึงเป็นข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพได้

3. เมื่อผู้เรียน เป็นผู้เรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน โดยลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ก็จะสามารถพัฒนาตนเองให้มีการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การวิจัยในชั้นเรียน จะทำให้ครูพัฒนาการเรียนการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาขึ้น เพราะจะเป็นการแก้ปัญหานักเรียน เป็นรายบุคคล และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (กรมวิชาการ. 2549ข : 33) และรัชวรรณ กระสินธ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวว่า การที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ ด้วยตนเอง จะทำให้นักเรียนทุกคนมีความสุขกับการเรียน และนักเรียนได้รับความเอื้ออาทรในกลุ่ม ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มได้เป็นอย่างดี นักเรียนจะได้มีการพัฒนาทักษะทางสังคม ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ กรมสามัญศึกษา. (2540 : 7-9) ได้ระบุว่า การวิจัยในชั้นเรียน จะส่งผลให้ผู้เรียนคิดหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นจนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ดีขึ้น นักเรียนเกิดการเรียนรู้ จนในที่สุดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจและไม่มีปัญหาทางการเรียนอีกต่อไป ดังนั้น การที่ครูสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ จะเป็นผลสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียน และสามารถพัฒนา

ผู้เรียนได้ต่อเนื่องและตรงตามความต้องการของแต่ละคน เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1. ควรให้มีการพัฒนาผู้บริหารทางการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน โดยการประชุมชี้แจง รับทราบแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย โดยใช้คู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูในโรงเรียนเทศบาลเมืองราชบุรี
2. ควรอบรมวิทยากรพี่เลี้ยงการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ทราบถึงวิธีการพัฒนาการจัดการเรียน การสอน ด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้คู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียน เทศบาลเมืองราชบุรี
3. ควรประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี ได้ใช้คู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในโรงเรียนเทศบาลเมืองราชบุรี เพื่อพัฒนาการเรียนรู้โดยกระบวนการวิจัย ในชั้นเรียน
4. ควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ในการนำเสนอผลงาน การวิจัยในชั้นเรียน
5. ควรมีการจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ทางการวิจัยในชั้นเรียน ให้กับบุคลากรในสังกัด ทุกระดับการศึกษา
6. ควรจะมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลเพื่อให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัยในชั้นเรียน
7. ผู้บริหารงานของเทศบาลเมืองราชบุรี ควรจะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย ในชั้นเรียนไว้ในแผนปฏิบัติงานของเทศบาลเมืองราชบุรี เพื่อจะได้ดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษา ของเทศบาลเมืองราชบุรีอย่างต่อเนื่อง
8. ผู้บริหารงานของเทศบาลเมืองราชบุรี ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงาน การวิจัยในชั้นเรียนและพัฒนานวัตกรรม อย่างต่อเนื่อง ทุกปีการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดทำคู่มือในครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อเป็นแนวทางในการจัด การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเป็นแนวทางใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ
3. ควรมีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อเป็นแนวทางใน การเลือกใช้และพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยการวิจัยในชั้นเรียน

4. ควรมีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา

5. ควรมีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี เพื่อเป็นการพัฒนาเทคนิค ยุทธวิธีในการจัดการศึกษาพิเศษให้มีคุณภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (ม.ป.ป.). *คู่มือแนวทางการปฏิบัติการจัดการศึกษาของท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กลุ่มนโยบายและแผน ส่วนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา สำนักบริหารการศึกษาดังกล่าว ท้องถิ่น กรมฯ.
- กรมวิชาการ. (2542). *วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2543 ก). *คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2543ข). *เอกสารทางวิชาการชุดปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพโรงเรียนโดยปัจจัยองค์รวมเรื่อง แนวทางวิจัยชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : กรมฯ.
- _____. (2545). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546?). *สถิติข้อมูลการศึกษาท้องถิ่น โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาปีการศึกษา 2546*. สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมสามัญศึกษา. (2540) . *ชุดฝึกอบรมด้วยตนเองเรื่อง การวิจัยในชั้นเรียนหน่วยที่ 1 ความหมายและความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ:หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฯ.
- กิตติพร ปัญญาภิบาล. (2540). *รายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน:กรณีศึกษาระดับประถมศึกษา.วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา)*. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ครุรักษ์ ภิมยรัช. (2544). *การเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. ชลบุรี : โรงพิมพ์รวมช่าง.
- ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์; และ มาเรียม นิลพันธุ์. (2542). *รายงานการวิจัยการศึกษาและจัดทำคู่มือปฏิบัติงานอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อส.มส.)*. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จันทร์ ทองนาค. (2545). *การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนในเครือคณะพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพ*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชัยพจน์ รักราม. (2544,พฤษภาคม). กว่าจะรู้ว่าวิจัยก็ทำวิจัยเสร็จเสียแล้ว. *วารสารวิชาการ*. 4(5) : 39-44.

ชาติตรี สำราญ. (2544). *คู่มือการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับผู้เริ่มต้น*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์

ทีศนา แหมมณี; และ สร้อยสน สกลรักษ์. บรรณาธิการ. (2540) .การวิจัยทางการศึกษา ใน *แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทัศน์า แสงศักดิ์. (2543, พฤษภาคม). การวิจัยในชั้นเรียน. *วารสารวิชาการ*. 3(5) : 74 – 75.

เทศบาลเมืองราชบุรี. (2544?). *แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลป และวัฒนธรรม ระยะ*

5 ปี (พ.ศ.2545-2549). ราชบุรี: กองการศึกษา เทศบาลฯ.

นพดล เจนอักษร. (2544). *แก่นวิจัยในชั้นเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

นันทวัน สวัสดิ์ภูมิ. (2540). *เส้นทางพัฒนาครูนักวิจัย : การวิจัยรายกรณีครูดีเด่นระดับประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ (ค.ม.). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

บัญชา อึ้งสกุล. (2539, เมษายน-มิถุนายน).บทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน. *วารสารพัฒนาหลักสูตร*. (3) : 61-73.

บุญเกื้อ ควรวาเช. (2530). *นวัตกรรมการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เจริญวิทยาการพิมพ์.

ประภัสสร วงษ์ดี. (2540). *กระบวนการและการใช้ผลผลิตการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูนักวิจัยในโรงเรียนประถมศึกษา : การศึกษาเชิงสำรวจและรายกรณี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ประวิตร เอรารวรรณ์. (2542). *การวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ.

ปราณี กรุณวงษ์. (2546). *คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโมเดลซิปปาเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนวัดแสงสรรค์*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปรีชา ช้างขวัญยืน ; และคนอื่น ๆ. (2539). *เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผ่องพรรณ ตริยมงคลกุล. (2543). *การวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรพรรณ อินทรประเสริฐ. (2543). *การวิจัยในชั้นเรียนแบบมีส่วนร่วมโดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนจำปา สปอ.อำเภอบางกรวย สป/จ.นนทบุรี*. นนทบุรี: สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี. ถ่ายเอกสาร.

- พร้อมพรรณ อุดมสิน. (2542). *ประมวลบทความการเรียนรู้การสอนและการวิจัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พริ้มเพรา คงธนะ. (2537). *รายงานการวิเคราะห์หนังสือและคู่มือวิชาการงาน การดูแลรักษาบ้าน มัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- มนัส ไชยศักดิ์. (2544, กรกฎาคม). ผู้บริหารโรงเรียนกับการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน. *วารสารวิชาการ*. 4(7) : 59 - 68.
- มาลินี พลประการ; และ ธุระ ดามาพงษ์. (2531). *การผลิตและควบคุมการใช้สื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ..
- รัชวรรณ กระสินธุ์. (2542). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการ : ผลของการจัดกิจกรรมปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์เรื่องโจทย์ปัญหาบวก ลบ คูณ หารระคน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนา ศรีเหรียญ. (2544, มิถุนายน). การวิจัยในชั้นเรียน. *เส้นทางสู่วิชาชีพครู*. 3(2) : 84 – 97.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). *โรงเรียนนิติบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- รองนายกเทศมนตรี ผู้บริหารโรงเรียนเทศบาล และครูปฏิบัติการ ในสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ดารณี กาญจนะ คุ่มสิน เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่เทศบาลเมืองราชบุรี เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ.2547.
- วิโรจน์ สุวรรณรัตน์. (2546). *คู่มือการเขียนแผนการสอนรายวิชาโดยเน้น การบูรณาการคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม สำหรับครูวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- วีระพล ฉลาดแย้ม. (2544). *การวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ศักดิ์ดา อุปมาใต้. (2544). *คู่มือการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา เขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาลุ่มน้ำพอง สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์; และคนอื่น ๆ. (2535). *เส้นทางความก้าวหน้าของข้าราชการครู : คู่มือการจัดทำผลงานทางวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ประดิพัทธ์การพิมพ์.

- สนิท เหลืองภิรมย์; และคนอื่น ๆ. (2537). *คู่มือการบริหารงานบุคคลของพนักงานครูเทศบาล*.
กรุงเทพฯ : ม.ป.พ..
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2539). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา. ประมวลสาระชุดวิชา
ประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิตบริหารการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.*
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2543). *ข้อเสนอเชิงนโยบายการปฏิรูปวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ. สำนักงานปฏิรูปวิชาชีพครู. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.*
- สุชิน เพ็ชรรักษ์. (2544). *รายงานการวิจัยเรื่อง การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์
ด้วยปัญญาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.*
- สุภาภรณ์ มั่นเกตุวิทย์. (2544). *ตัวอย่างการวิจัยในชั้นเรียนประสบการณ์ตรงของครูต้นแบบ.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.*
- สุวัฒนา สุวรรณเขตนิยม. (2538). *รายงานการวิจัยเรื่องแนวคิดและรูปแบบเกี่ยวกับการวิจัย
ในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.*
- _____. (2540). *แนวคิดและรูปแบบเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน. ใน แบบแผนและเครื่องมือ
การวิจัยทางการศึกษา. บรรณาธิการโดย ทศนา แหม่มณี และ สร้อยสน สกลรักษ์.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2544). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.*
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2545). *คู่มือการ
กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.*
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). *การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนา
นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.*
- _____. (2544). *การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544ก). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามแนว
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.*
- _____. (2544ข). *บทบาทครูกับการวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.*
- _____. (2545?). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.*

- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *ปัญหาปฏิรูปการศึกษา แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กลุ่มงานวิชาการ. สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. (2540). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- ส. วาสนา ประवालพุกษ์. (2541). วิจัยในชั้นเรียนและแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน ใน *คู่มือพัฒนาโรงเรียนด้านการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โครงการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.(เอกสารพัฒนาระบบการเรียนรู้ฉบับที่ 4)
- อัฉรวา สระวาสี. (2540, พฤษภาคม). การวิจัยในชั้นเรียนแบบมีส่วนร่วม. *วารสารข่าวราชการครู*. 17(5) : 15-17.
- อุทุมพร จามรมาน. (2537). ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน/โรงเรียน ใน *รวมบทความย่อรายงานวิจัยในชั้นเรียน/โรงเรียน*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2544). *การวิจัยในชั้นเรียนและในโรงเรียนเพื่อพัฒนานักเรียน*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.. (เอกสารหลักในการประชุมสัมมนาแบบ Symposium ในระหว่างวันที่ 15-16 ธันวาคม 2544 ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยสาขาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ร่วมกับ กระทรวงศึกษาธิการ และคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- Field, J.. (1997). Classroom Research. *ELT Journal*. Vol. 51 (April). pp.: 192 – 193.
Webpage : <http://ednet2.car.chula.ac.th>. (August 2. 1999).
- Foshay, A. W.. (1998). Action Research in the Nineties. *The Educational Forum*. Vol. 62 (Winter). pp.:108 – 112 . Webpage:<http://ednet2.car.chula.ac.th>. (August 2, 1999).
- Gwnedolyn, Mettetal; & Peggy, Cowen. (2000). *Assessing Learning through Classroom Research : The Supporting Teachers as Researchers Project*. South Bend, IN : Indiana University at South Bend. Indiana.
- Johnsan, C. S.; & Kromann – Kelly, I. (1995). Using Action Research to Assess Instruction. *Reading Horizons*. Vol. 35 (3) : 199 – 208. Webpage : <http://ednet2.car.chula.ac.th>. (August 2, 1999).
- Reiner, Kathleen. (1998, May). Developing a Kindergarten Phonemic Awareness Program : An Action Research Project. *Reading Teacher*. 52 (1) : 70.

Tabachnick, B.; Robert, Zeichner; & Kenneth M.. (1999,July). *Idea and Action : Action Research_and the Development of Science Education.* p. 309.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ - ชื่อสกุล	นางดารณี กาญจนะ คุ่มสิน
วัน เดือน ปีเกิด	30 กรกฎาคม 2498
สถานที่เกิด	เลขที่ 40 ถนนจวนวิไล อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	319/22 ถนนศรีสุริยวงศ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 70000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักบริหารงานเทศบาล ระดับ 8 (รองปลัดเทศบาล)
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานเทศบาลเมืองราชบุรี สังกัด กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2518	มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5) โรงเรียนอัมพรไพศาล จังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. 2522	ปริญญาเศรษฐศาสตรบัณฑิต (ศ.บ.) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. 2547	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประกาศเกียรติคุณ	
พ.ศ. 2541	รางวัลศิษย์เก่าดีเด่น มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต สาขา ข้าราชการ
พ.ศ. 2547	รางวัลผู้มีมนุษยสัมพันธ์ยอดเยี่ยม หลักสูตรนักบริหารงานท้องถิ่นระดับสูง รุ่นที่ 2 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น